

Wet
toekomst
pensioenen

Lijfrenten in de WTP

Inhoudsopgave Lijfrenten in de WTP

1. Wet toekomst pensioenen	8
1.1. Vooraf	8
1.2. Nieuw fiscaal kader	8
1.3. Harmonisering fiscale behandeling 2 ^e en 3 ^e pensioenpijler	9
1.3.1. Uniforme premiegrens in jaarruimte	9
1.3.2. Uniforme inbouw van AOW-franchise	10
1.3.3. Verlenging periode benutten jaarruimte	10
1.3.4. Tijdelijke uitkeringen blijven / geen variabilisering in lijfrente-uitkeringen	10
1.3.5. Afkoopregeling kleine lijfrenten blijft ongewijzigd	10
1.4. Andere punten van wijziging in het lijfrenteregime	10
1.4.1. Imputatie 2 ^e pensioenpijler op 3 ^e pensioenpijler	10
1.4.2. Verruiming reserveringsruimte (periode én hoogte)	11
1.4.3. Inkorting looptijd bancaire levenslange oudedagslijfrente bij AOW+-er	11
1.4.4. Autokostenforfait blijft onderdeel van premiegrondslag jaarruimte	11
1.4.5. Herstel omissie in winstlijfrenteregime	11
1.4.6. Begrenzing nettolijfrente	11
1.4.7. Indexatie bedragen jaarruimte	12
1.4.8. Overgangsbepaling vermindering jaarruimte i.v.m. opbouw pensioenaanspraken	12
1.5. Nota n.a.v. het verslag / beantwoording restant vragen	12
1.5.1. Aanpassing premiegrens bij nieuwe scenario's (afgeleide 2 ^e pijler)	13
1.5.2. Aanpassing premiegrens op zijn vroegst in 2037? (afgeleide 2 ^e pijler)	13
1.5.3. Premiegrens en reëel rendement (afgeleide 2 ^e pijler)	13
1.5.4. Inflatiecijfers en premiegrens 30% (afgeleide 2 ^e pijler)	14
1.5.5. Premiegrens 30% geen indicatie (afgeleide 2 ^e pijler)	14
1.5.6. Nettoeregelingen en het nieuwe pensioenstelsel	14
1.5.7. Afschaffen FOR vs. verruiming 3 ^e pensioenpijler	15
1.5.8. Uniformering premiegrondslag; bijtelling auto v/d zaak & AOW-franchises	15
1.5.9. Overstap naar 3 ^e pijler als experimenteerruimte geen succes blijkt?	16
1.5.10. Geen trampolinerekening in 3 ^e pensioenpijler nodig	17
1.5.11. Mogelijkheden stimulering 3 ^e pensioenpijler voor zelfstandigen	17
1.5.12. Publiekscampagne	17
1.6. Nota n.a.v. het nader verslag	18
1.6.1. Direct gebruik reserveringsruimte na inwerkingtreding wetsvoorstel	18
1.6.2. Geen verlaagde franchises in de 3 ^e pijler	18
1.6.3. Betere pensioenopbouw voor zelfstandigen	19
1.6.4. Sparen voor pensioen of lijfrente; invloed op zorg- en huurtoeslag?	19
1.6.5. Stijging AOW-uitkering en invloed op premieruimte (afgeleide 2 ^e pijler)	20
1.7. Tweede nota van wijziging	20
1.8. Wetgevingsoverleggen 12 en 15 september 2022 en toezeggingen	20
1.9. Beantwoording kamervragen Omtzigt (2022Z17716)	21
1.10. Wetgevingsoverleggen 10 en 12 oktober 2022 en toezeggingen	21
1.11. Wetgevingsoverleg 19 oktober 2022	22
1.11.1. Aantrekkelijker en flexibeler maken om lijfrenten te nemen	22
1.11.2. Hebben werknemers en zelfstandigen dezelfde fiscale ruimte voor pensioensparen?	22
1.12. Derde nota van wijziging	23
1.12.1. Algemene toelichting inwerkingtreding van wetsvoorstel	23
1.12.2. Algemene toelichting inzake fiscale kader	23
1.13. Plenaire behandeling in Tweede Kamer 2 en 10 november 2022	23
1.13.1. Ruimte voor vormgeving pensioen voor zzp-ers	24
1.13.2. Voorkomen van fiscale bovenmatigheid in gefaciliteerde opbouw	24

1.13.3. Verruiming derde pijler bij niet halen van 1 juli 2023	25
1.14. Artikelsgewijze behandeling wetsvoorstel	25
1.14.1. Overdragen opgebouwd 2 ^e pijlerpensioen naar 3 ^e pijler na afloop experimenteringswetgeving	25
1.14.2. Wetgevingsoverleg 2 december 2022 (artikelsgewijs deel 1)	26
1.14.3. Wetgevingsoverleg 5 december 2022 (artikelsgewijs deel 2)	26
1.15. Vierde nota van wijziging	26
1.16. Voortzetting plenaire behandeling wetsvoorstel TK	27
1.16.1. Motie 162	27
1.16.2. Vraag over 3 ^e pensioenpijler	27
1.17. Stemmingen over ingediende amendementen en moties TK	28
1.18. Wijzigingen in wetsvoorstel	28
1.19. Verslag commissiedebat pensioenonderwerpen	28
1.19.1. Telt 3 ^e pijler volwaardig mee bij beoordeling afname witte vlek?	28
1.19.2. Voorkom verschuiving verantwoordelijkheid van werkgever naar werknemer	29
1.19.3. Wel of niet meenemen ontwikkelingen in 3 ^e pijler bij reductiedoelstelling?	30
1.20. Planningsbrief wetsvoorstel	30
1.20.1. Planning inzake lagere regelgeving wetsvoorstel Wtp	30
1.20.2. Planning uitwerking motie 162	31
1.21. Voorlopig verslag en memorie van antwoord	31
1.21.1. Maatregelen om zzp'ers pensioen op te laten bouwen	32
1.21.2. Op de hoogte zijn van veranderingen Wtp bij Nederlanders	32
1.21.3. Weerspiegeling van Wtp op vraag vanuit samenleving	33
1.21.4. Verhouding lagere regelgeving tot invoering wet	34
1.21.5. Geen uitstel van Wtp	35
1.21.6. Verwachte verschuiving pensioenvermogen van 2 ^e naar 3 ^e pijler	35
1.21.7. Geen nader uitstel Wtp	35
1.21.8. Inwerkingtredingsdatum Wtp wordt niet opgeschoven	36
1.21.9. Bekend maken lagere regelgeving	37
1.21.10. Geen opschuiving einddatum invoering Wtp	37
1.22. Nadere memorie van antwoord	38
1.22.1. Aantal zzp'ers dat nu fiscaal maximaal pensioen opbouwt	38
1.22.2. Geen verbetering rechtmatigheid/uitvoerbaarheid via novelle	39
1.22.3. Pensioen zzp	39
1.23. Verslag en nota n.a.v. het verslag	40
1.23.1. Pensioendeelname ZZP-ers	40
1.24. Samenvatting van de aanpassingen in het wetsvoorstel	41
1.25. Kamerbehandeling, inwerkingtreding en wetteksten	41
1.26. Samenhangende lagere regelgeving; ontwerpregelgeving en -besluit	42
2. Selectie wetteksten Wet toekomst pensioenen (1-7-2023)	45
2.1. Artikel 3.126a Wet IB 2001 (artikel II, ond. D)	45
2.1.1. Wettekst	45
2.1.2. Memorie van toelichting op wijzigingen	45
2.2. Artikel 3.127 Wet IB 2001 (artikel II, ond. E, F en G)	45
2.2.1. Wettekst	45
2.2.2. Memorie van toelichting op wijzigingen	46
2.3. Artikel 3.129 Wet IB 2001 (artikel II, ond. H)	47
2.3.1. Wettekst	47
2.3.2. Memorie van toelichting op wijzigingen	47
2.4. Artikel 5.16b IB 2001 (artikel II, ond. I)	47

2.4.1. Wettekst	47
2.4.2. Memorie van toelichting op wijzigingen	48
2.5. Artikel 10.1 Wet IB 2001 (artikel II, ond. P)	48
2.5.1. Wettekst	48
2.5.2. Memorie van toelichting op wijzigingen	48
2.6. Artikel 10.2b Wet IB 2001 (artikel II, ond. Q)	48
2.6.1. Wettekst	48
2.6.2. Memorie van toelichting op wijzigingen	49
2.7. Artikel 10a.25 Wet IB 2001 (artikel II, ond. T en ond. V)	49
2.7.1. Wettekst (ond. T)	49
2.7.2. Wettekst (ond. V)	50
2.7.3. Memorie van toelichting op wijzigingen	50
2.8. Artikel 5.16c Wet IB 2001 (punt 10 Tweede nota van wijziging)	51
2.8.1. Wettekst	51
2.8.2. Toelichting op wijzigingen	51
2.9. Samenloopbepaling (punt 12 Tweede nota van wijziging)	52
2.9.1. Wettekst	52
2.9.2. Toelichting op wijzigingen	52
2.10. Artikel 3.127 Wet IB 2001 (punten 22 en 23 Derde nota van wijziging)	52
2.10.1. Wettekst	52
2.10.2. Toelichting op wijzigingen	53
2.11. Artikel 5.16c Wet IB 2001 (punt 24 Derde nota van wijziging)	53
2.11.1. Wettekst	53
2.11.2. Toelichting op wijzigingen	53
2.12. Artikel 10a.25 Wet IB 2001 (punt 25 Derde nota van wijziging)	53
2.12.1. Wettekst	53
2.12.2. Toelichting op wijzigingen	53
2.13. Nieuwe onderdelen X en Y (punt 26 Derde nota van wijziging)	53
2.13.1. Wettekst	53
2.13.2. Toelichting op wijzigingen	54
2.14. Artikel 10a.25 Wet IB 2001 (punt 32 Vierde nota van wijziging)	54
2.14.1. Wettekst	54
2.14.2. Toelichting op wijzigingen	54
3. Selectie teksten Fiscale Uitvoeringsregelingen Wet toekomst pensioenen (consultatie)	56
3.1. Artikelen 2a en 2b Uitvoeringsregeling IB 2001	56
3.1.1. Concept-tekst	56
3.1.2. Nota van toelichting op wijzigingen	56
4. Selectie teksten Concept-Besluit toekomst pensioenen	57
4.1. Artikel 15 Uitvoeringsbesluit IB 2001 (artikel IV, ond. G, H en I)	57
4.1.1. Concept-tekst	57
4.1.2. Nota van toelichting op wijzigingen	58
4.2. Artikel 17bis Uitvoeringsbesluit IB 2001 (artikel IV, ond. J)	59
4.2.1. Concept-tekst	59
4.2.2. Nota van toelichting op wijziging	59
4.3. Artikel 25a Uitvoeringsbesluit IB 2001 (artikel IV, ond. K, L en M)	59
4.3.1. Concept-tekst	59
4.3.2. Nota van toelichting op wijzigingen	60

5. Geconsolideerde wetteksten inkomstenbelasting	61
5.1. Wet IB 2001	61
5.1.1. Wettekst artikel 3.126a	61
5.1.2. Wettekst artikel 3.127	63
5.1.3. Wettekst artikel 3.129	65
5.1.4. Wettekst artikel 5.16b (volledig vervangen)	65
5.1.5. Wettekst artikel 5.16c	66
5.1.6. Wettekst artikel 10.1	67
5.1.7. Wettekst artikel 10.2b	67
5.1.8. Wettekst artikel 10a.25 (nieuw toegevoegd)	68
5.2. Uitvoeringsbesluit IB 2001	70
5.2.1. Tekst artikel 15	70
5.2.2. Tekst artikel 17bis	71

Inleiding

Stap voor stap wordt invulling gegeven aan de uitwerking van het Pensioenakkoord van medio 2019. Zo heeft sinds het bereiken van het principeakkoord inzake de vernieuwing van het pensioenstelsel al menig wetsvoorstel het levenslicht gezien. Waar enkele wetsvoorstellen inmiddels reeds kracht van wet hebben gekregen, hebben andere voorstellen of aanpalende lagere wet- en regelgeving het tot op heden nog 'slechts' tot een wetsvoorstel of internetconsultatie geschopt.

In deze compilatie wordt een overzicht gegeven van de wijzigingen die de Wet toekomst pensioenen (TK/EK 36.067) de komende jaren teweeg gaan brengen op het specifieke deelterrein van lijfrenten.

In de **hoofdstukken 1 tot en met 4** van deze compilatie zijn vervolgens selecties van de (voorgestelde) gewijzigde fiscale bepalingen van de inkomstenbelasting (wet, uitvoeringsbesluit en uitvoeringsregeling) en de Wet op het financieel toezicht (Wft) opgenomen die liggen op het terrein van lijfrenten die al zijn gaan gelden of nog gaan gelden.

Voorafgaand aan de wetteksten en teksten van lagere regelgeving, zijn samenvattingen en toelichtende teksten opgenomen over de wijzigingen in het 'lijfrenteregime'.

In **hoofdstuk 5** van deze compilatie zijn de **geconsolideerde wetteksten** voor de heffing van de inkomstenbelasting opgenomen, zoals deze er op basis van de in deze compilatie besproken wijzigingen uit zullen gaan zien. De wijzigingen zijn daarbij **in het rood** gemarkeerd. Uitgangspunt zijn geweest de wetteksten die golden op 11 juni 2023. De nieuwe wetteksten waren ten tijde van het samenstellen van deze compilatie nog niet beschikbaar op www.wetten.nl.

In deze compilatie zijn hyperlinks naar de officiële kamerstukken opgenomen. Deze kun je direct raadplegen door op de betreffende hyperlink te klikken.

Opgemaakt d.d.:4 juli 2023 (versie 02)

Door: Erik van Toledo

Fiscale site Levensverzekeringen

www.fiscaalleven.eu

1. Wet toekomst pensioenen

1.1. Vooraf

Medio december 2020 is het concept-wetsvoorstel 'Wet toekomst pensioenen' ter internetconsultatie aangeboden (<https://www.internetconsultatie.nl/wettoekomstpensioenen>). Dit wetsvoorstel vormt een vervolgstap in de uitwerking van het Pensioenakkoord van juni 2019 tussen het kabinet en de sociale partners en leidt onder andere tot standaardisering van het nabestaandenpensioen. Ter nadere uitwerking van het Pensioenakkoord strekt dit wetsvoorstel ook tot herziening van de 2^e pijler van het pensioenstelsel en tot harmonisatie van de fiscale behandeling van de 2^e pensioenpijler en de 3^e pensioenpijler.

Op 26 november 2021 is het wetsvoorstel 'Wet toekomst pensioenen' [voor advies naar de Raad van State gestuurd](#). De Afdeling advisering van de Raad van State heeft op 16 februari 2022 [advies uitgebracht over het wetsvoorstel](#) dat het pensioenstelsel herzielt en toekomstbestendiger moet maken. Het wetsvoorstel is vervolgens op 30 maart 2022 bij de Tweede Kamer ingediend ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 2](#)). Daarmee is het advies van de Afdeling advisering openbaar geworden.

De regering heeft aangegeven dat met de herziening van het huidige pensioenstelsel de volgende doelen worden beoogd:

- a. eerder zicht op een koopkrachtig pensioen;
- b. een transparanter en meer persoonlijk pensioenstelsel; en
- c. een betere aansluiting bij ontwikkelingen in de samenleving en op de arbeidsmarkt.

De regering is van mening dat voor het bereiken van deze doelen een herziening van het pensioenstelsel noodzakelijk is. Dit is volgens de regering niet op een evenwichtige wijze mogelijk in het huidige stelsel. De sterke elementen van het huidige stelsel blijven echter behouden, ook in het nieuwe stelsel blijven de verplichte deelname bij verplichtgestelde pensioenfondsen, de fiscale facilitering van pensioenopbouw, de risicodeling tussen en binnen generaties en de rolverdeling tussen overheid en sociale partners gelden ([zie ook Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 7](#)).

Het streven van het kabinet is om de nieuwe pensioenwet, inclusief de wijzigingen op het terrein van lijfrenten, uiterlijk 1 januari 2023 in werking te laten treden. De sociale partners en pensioenuitvoerders krijgen vier jaar de tijd om pensioenregelingen aan te passen aan de nieuwe wetgeving, dus tot 1 januari 2027. Hierna worden de voorgestelde wijzigingen op het terrein van lijfrenten besproken.

1.2. Nieuw fiscaal kader

Het wetsvoorstel leidt in de eerste plaats tot een ingrijpende vernieuwing van het arbeidsvoorwaardelijke pensioen. Deze wijzigingen raken het overgrote deel van de deelnemers en pensioengerechtigden. De kern van het wetsvoorstel is de overstap naar een nieuwe manier van pensioen opbouwen. Het beoogde nieuwe pensioenstelsel vraagt ook om een nieuw fiscaal kader. Met het wetsvoorstel wordt het fiscale kader voor pensioenopbouw gewijzigd. Het uitgangspunt daarbij is dat voor alle pensioenregelingen hetzelfde kader geldt. De voorgestelde uitgangspunten voor pensioenen in de 2^e pijler werken op een aantal belangrijke punten door naar het lijfrenteregime.

De belangrijkste wijziging voor het fiscale kader is dat fiscaal enkel nog wordt begrensd op de premie en niet langer op de opbouw van een uitkering. Dit betekent dat er een uniforme leeftijdsonafhankelijke premiegrens gaat gelden voor iedereen, waarbij de hoogte zodanig zal zijn dat een adequate pensioenopbouw wordt gefaciliteerd. Bij de bepaling van de fiscale premiebegrenzing in het nieuwe pensioenstelsel geldt de randvoorwaarde van budgettaire

neutraliteit. Overigens blijft de maximale premiegrondslag (aftoppingsgrens) zoals die in 2015 is ingevoerd, gehandhaafd op het huidige niveau (2022: € 114.866).

In de 'Hoofdlijnennotitie uitwerking pensioenakkoord' van 22 juni 2020 ([Kamerstukken II 2019 – 2020, 32 043, nr. 520](#)) werd al een premiegrens in een bandbreedte van minimaal 30% en maximaal 33% aangekondigd. Met het wetsvoorstel 'Wet toekomst pensioenen' is voorgesteld een premiegrens van 30% in te voeren. Daarmee is voldaan aan de voorwaarde van budgettaire neutraliteit. Met die premiegrens wordt de in het Pensioenakkoord van juni 2019 geformuleerde (maximale) pensioenambitie van 75% middelloon in 40 opbouwjaren (80% bij 42 jaar) ook in het nieuwe pensioenstelsel fiscaal gefaciliteerd. De benodigde premie is vastgesteld op basis van een maatpersoon met algemeen aanvaarde parameters voor levensverwachting, franchise, carrièrepatroon, startloon en soort nabestaandenpensioen, waarbij grotendeels aangesloten wordt bij het huidige premiestafelbesluit dat geldt voor pensioenen.

1.3. Harmonisering fiscale behandeling 2e en 3e pensioenpijler

Met het wetsvoorstel wordt ook voorgesteld de fiscale behandeling van de 2e pijler (werknemerspensioen) en 3^e pijler (lijfrentevoorzieningen) te harmoniseren om te komen tot een arbeidsvormneutraal pensioen kader (hierna: ANP. Zie hoofdstuk 7 en paragraaf 16.1.7 van de Memorie van toelichting op het wetsvoorstel). Het belang hiervan is toegenomen door de veranderingen in de samenleving richting een meer flexibele arbeidsmarkt. Op grond van het Pensioenakkoord uit 2019 wordt daarom een stap gezet richting een meer ANP.

Ondanks het gemeenschappelijke karakter van de 2e pijler (werknemerspensioen) en de 3e pijler (individuele aanvullende oudedagsvoorzieningen), namelijk het treffen van een oudedagsvoorziening, wordt opbouw van deze voorzieningen fiscaal niet hetzelfde gefaciliteerd. Door fiscale verschillen – waar mogelijk – weg te nemen tussen de 2^e en 3^e pijler ontstaan meer gelijke mogelijkheden voor fiscaal gefaciliteerde opbouw van een oudedagsvoorziening, ongeacht de arbeidsvorm van belastingplichtigen. De fiscale pensioenruimte voor zelfstandigen wordt hiermee nagenoeg gelijk getrokken aan die van werknemers.

1.3.1. Uniforme premiegrens in jaarruimte

Met het wetsvoorstel wordt voorgesteld om het verschil in fiscale premieruimte tussen de 2^e en de 3^e pensioenpijler weg te nemen ten aanzien van oudedagsvoorzieningen. Hiertoe wordt het percentage van de maximale premieruimte in de 3^e pensioenpijler (jaarruimte voor lijfrenten) verhoogd naar het niveau dat zal gelden in de 2^e pensioenpijler voor wat betreft de structurele premiegrens. Dit zal dus ook 30% van een bepaalde grondslag gaan bedragen. Al met al een flinke verruiming. Momenteel is die premiegrens voor de jaarruimte namelijk bepaald op 13,3% (artikel 3.127, lid 1 van de Wet IB 2001).

Voorbeeld

Op basis van de huidige regeling van de jaarruimte zou een belastingplichtige met een premiegrondslag van (stel) € 82.000 (dit is ná aftrek van de AOW-franchise) een jaarruimte voor 2022 hebben van (13,3% van € 82.000 =) € 10.906. Uitgaande van de voorgestelde premiegrens van 30% zou de belastingplichtige met een gelijke premiegrondslag (30% van € 82.000 =) € 24.600 aan jaarruimte hebben. Dat betekent een ruime verdubbeling van de premie-aftrekruijmt in box 1 en daarmee een aanzienlijke verruiming van de betreffende fiscale faciliteit.

Uitgangspunt is dat de percentages in de pensioen- en lijfrentesfeer aan elkaar gekoppeld zullen blijven in de toekomst. De voorgestelde premiegrens voor lijfrenten zal leiden tot aanpassing van artikel 3.127 Wet IB 2001.

1.3.2. Uniforme inbouw van AOW-franchise

Een ander voorstel dat moet leiden tot een verdere harmonisering van de 2^e en 3^e pensioenpijler betreft de in te bouwen AOW-franchise. Voorgesteld wordt om de in de formule van de jaarruimte begrepen AOW-franchise aan te laten sluiten bij de voor pensioenregelingen ingebouwde AOW-franchise. Hiertoe moet de vaste AOW-franchise in de jaarruimteberekening worden vervangen door het begrip 'franchise' dat in pensioensferen wordt gehanteerd.

Er zal in het derde lid van artikel 3.127 Wet IB 2001 een verwijzing naar de betreffende bepaling van de Wet LB 1964 worden opgenomen. Dit bedrag wordt ieder jaar vervangen door een ander bedrag, dat wordt berekend door de voor dat jaar geldende uitkeringen voor gehuwde personen zonder toeslag als omschreven in artikel 9, lid 1, onderdeel b, en lid 5 AOW, vermeerderd met de vakantietoeslag, te vermenigvuldigen met de factor 100/75. Niet heel schokkend, maar wel goed in het kader van de harmoniserings-gedachte.

1.3.3. Verlenging periode benutten jaarruimte

Een ander voorstel dat moet leiden tot een verdere harmonisering van de 2^e en 3^e pensioenpijler betreft periode van de fiscale facilitering. Voorgesteld wordt om de periode waarin premies voor lijfrenten op grond van de jaarruimte in aanmerking genomen kunnen worden, te verruimen. Hiermee wordt het mogelijk om niet tot het bereiken van de AOW-leeftijd premies voor lijfrenten in aanmerking te nemen binnen de jaarruimte, maar tot vijf jaren na het bereiken van de AOW-leeftijd. Met laatstgenoemde voorgestelde wijziging wordt aansluiting gezocht bij het voorgestelde artikel 18a, lid 4 Wet LB 1964. Op grond van dit voorstel kunnen belastingplichtigen straks vijf jaar langer dan nu hun jaarruimte benutten.

1.3.4. Tijdelijke uitkeringen blijven / geen variabilisering in lijfrente-uitkeringen

Met het concept-wetsvoorstel dat in december 2020 ter internetconsultatie werd aangeboden, werd voorgesteld de tijdelijke oudedagslijfrente te laten vervallen en om in de 3^e pensioenpijler een hoog-laag-optie (variabilisering) voor uitkeringen tot de AOW-leeftijd te introduceren. De 2^e pensioenpijler kent een dergelijke variabiliseringsoptie al. Over beide voorstellen is niets meer te lezen in het bij de Tweede Kamer ingediende wetsvoorstel. Aldus blijft het mogelijk de premies voor een tijdelijke oudedagslijfrente in aftrek te brengen binnen de jaar- en reserveringsruimte.

1.3.5. Afkoopregeling kleine lijfrenten blijft ongewijzigd

Met het concept-wetsvoorstel dat in december 2020 ter internetconsultatie werd aangeboden, werd in het kader van een verdere harmonisatie van de 2^e en 3^e pensioenpijler voorgesteld de afkoopregeling voor kleine pensioenen gelijk te trekken met de afkoopregeling voor kleine lijfrenten.

Over dit voorstel is niets meer te lezen in het bij de Tweede Kamer ingediende wetsvoorstel. Aldus blijft het voor lijfrenten bij het oude: de afkoopregeling voor kleine lijfrenten blijft onveranderd.

1.4. Andere punten van wijziging in het lijfrenteregime

Naast genoemde harmoniseringsvoorstellen omvat het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen nog een aantal andere wijzigingen op het terrein van lijfrenten. Deze worden hierna besproken.

1.4.1. Imputatie 2^e pensioenpijler op 3^e pensioenpijler

Vaststaat dat als belastingplichtigen al een pensioen opbouwen in de 2^e pensioenpijler, deze opbouw de fiscale ruimte in de 3^e pensioenpijler vermindert (imputatie). De vermindering van de jaarruimte wordt momenteel berekend door een factor van 6,27 (2022) met de pensioenaangroei (factor A) te vermenigvuldigen. Voorgesteld wordt om de vermindering van

de jaarruimte in verband met de opbouw van pensioenaanspraken in de 2^e pensioenpijler te baseren op de premies voor een ouderdoms- en partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum die in het voorafgaande jaar zijn ingelegd in pensioenregelingen van de belastingplichtige, exclusief de premie voor een zogenoemd compensatiepensioen (zie voorgestelde artikel 38s Wet LB 1964). Deze wijziging sluit aan op de voorgestelde aanpassing om in de toekomst de opbouw van pensioen in zowel de 2e pijler als in de 3e pijler te baseren op een premiebegrenzing. Deze wijziging treedt pas in werking per 1 januari 2024 aangezien voor de vermindering van de jaarruimte wordt gerekend met de opbouw van pensioenaanspraken uit het voorafgaande jaar.

1.4.2. Verruiming reserveringsruimte (periode én hoogte)

Met het wetsvoorstel wordt voorgesteld om de huidige termijn van zeven jaren binnen de reserveringsruimte te verhogen naar tien jaren. Dat betekent een verruiming van drie jaar. Maar dat betekent ook dat belastingplichtigen die gebruik willen maken van de voorgestelde reserveringsruimte hun aangiftegegevens drie jaar langer zullen moeten bewaren. Ook wordt met het wetsvoorstel voorgesteld de omvang van de reserveringsruimte uit te breiden. Voorgesteld wordt om de huidige leeftijdsafhankelijke begrenzings te vervangen door een uniforme grens van € 38.000. Dat maakt de regeling eenvoudiger. Belastingplichtigen kunnen in het jaar dat de reserveringsruimte benut wordt, ten hoogste € 38.000 in aanmerking nemen.

1.4.3. Inkorting looptijd bancaire levenslange oudedagslijfrente bij AOW+-er

Met het wetsvoorstel wordt voorgesteld dat indien de eerste termijn van een bancaire levenslange oudedagslijfrente wordt uitgekeerd na het bereiken van de AOW-leeftijd, de periode tussen de eerste en de laatste termijn van ten minste 20 jaar kan worden verminderd met het aantal jaren tussen het bereiken van de AOW-leeftijd en het tijdstip waarop de eerste termijn wordt uitgekeerd.

1.4.4. Autokostenforfait blijft onderdeel van premiegrondslag jaarruimte

Aanvankelijk was het de bedoeling de bijtelling wegens het autokostenforfait uit de grondslag voor berekening van de jaarruimte te halen. Dat voorstel heeft het uiteindelijk niet gehaald. In het bij de Tweede Kamer ingediende wetsvoorstel is dit punt niet meer opgenomen. Dat betekent dat het autokostenforfait onderdeel blijft van de premiegrondslag voor de jaarruimte.

1.4.5. Herstel omissie in winstlijfrenteregime

In het huidige artikel 3.129, lid 5 Wet IB 2001 staat 'lichamelijk en gezonde belastingplichtigen'.

Bij de invoering van de Wet IB 2001 is per abuis de toevoeging 'geestelijk' komen te vervallen. Met het wetsvoorstel wordt dit hersteld en komt de zinsnede als volgt te luiden: 'lichamelijk en geestelijk gezonde belastingplichtigen'.

1.4.6. Begrenzing nettolijfrente

Met het wetsvoorstel wordt voorgesteld de fiscale bepalingen met betrekking tot de nettolijfrente in box 3 in overeenstemming te brengen met de wijzigingen die worden voorgesteld voor de box 1-lijfrente (brutolijfrente). Voorgesteld wordt de premiebegrenzing voor de nettolijfrente in box 3 aan te passen door te verwijzen naar het premiepercentage van 30% (genoemd in het voorgestelde artikel 3.127, lid 1 Wet IB 2001), vermenigvuldigd met de nettofactor voor nettolijfrenten. Daardoor ontstaat een zogenoemde dynamische verwijzing.

Ook wordt voorgesteld de imputatieregeling van nettopensioenen in box 3 over te brengen vanuit artikel 17bis Uitvoeringsbesluit IB 2001 naar artikel 5.16b Wet IB 2001. Daardoor

kunnen de bestaande delegatiegrondslagen in artikel 5.16b Wet IB 2001 vervallen. Ten slotte wordt voorgesteld de voor box 1-lijfrenten voorgestelde reserveringsruimte van overeenkomstige toepassing te laten zijn op de nettolijfrenten in box 3. Daarbij moet het voorgestelde maximumbedrag voor box 1-lijfrenten worden vermenigvuldigd met de nettofactor die voor nettolijfrenten in box 3 geldt.

1.4.7. Indexatie bedragen jaarruimte

De huidige indexatiebepaling van artikel 10.2b Wet IB 2001 voorziet in een indexatie van de bedragen uit onder andere artikel 3.127, lid 3 Wet IB 2001. De voorgestelde wijziging in artikel 10.2b, lid 1 Wet IB 2001 betreft een actualisering van een aantal verwijzingen. Uitgangspunt hierbij is dat de premiegrens in de Wet LB 1964 en de premiegrens in de Wet IB 2001 aan elkaar gekoppeld blijven en derhalve aan elkaar gelijk blijven.

1.4.8. Overgangsbepaling vermindering jaarruimte i.v.m. opbouw pensioenaanspraken

Met het wetsvoorstel wordt voorgesteld om drie overgangsartikelen aan hoofdstuk 10 Wet IB 2001 toe te voegen. Zo wordt voorgesteld overgangsrecht op te nemen voor belastingplichtigen die een ouderdomspensioen of partnerpensioen opbouwen, waarvan de opbouw is gebaseerd op de in het voorgestelde artikel 38r, lid 1 Wet LB 1964 opgenomen premie-staffel. Omdat deze premiestaffel progressief en leeftijdsafhankelijk is, heeft een imputatiesystematiek zoals is opgenomen in het voorgestelde jaarruimte-artikel voor box 1-lijfrenten tot gevolg dat de imputatie van pensioenaanspraken ook leeftijdsafhankelijk wordt.

Ter voorkoming van ongewenste effecten, wordt voorgesteld de leeftijdsafhankelijke premie die wordt ingelegd, door middel van een formule te vertalen naar een leeftijdsonafhankelijke premie die had gegolden voor een belastingplichtige die een pensioen opbouwt volgens de voorgestelde systematiek. Dit voorgestelde overgangsrecht treedt in werking per 1 januari 2024 aangezien pas vanaf het jaar 2023 pensioen wordt opgebouwd met inachtneming van het voorgestelde artikel 38r, lid 1 Wet LB 1964 en voor imputatie van opgebouwde pensioenaanspraken wordt gekeken naar het voorafgaande kalenderjaar.

1.5. Nota n.a.v. het verslag / beantwoording restant vragen

In verband met het voorbereidend onderzoek van het wetsvoorstel is door de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid op 29 april 2022 verslag uitgebracht. In dit verslag zijn de bevindingen van de commissie, de verzamelde (kamer)vragen en diverse opmerkingen opgenomen ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 6](#)).

Op 17 mei 2022 is de nota naar aanleiding van het verslag opgemaakt. In deze nota heeft de regering de meeste vragen over het wetsvoorstel van de leden van de verschillende fracties ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 7](#)) beantwoord. Een beperkt aantal afzonderlijke vragen behoeften nader uitzoek- of rekenwerk. De regering heeft ervoor gekozen om de reeds afgeronde antwoorden alvast in te dienen bij de nota naar aanleiding van het verslag zodat men via deze omvangrijke nota alvast kennis kan nemen van de beantwoording. Het restant van de vragen is op een later moment beantwoord, namelijk per brief van 23 mei 2022 ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 9](#)). In deze brief zijn geen vragen over het onderwerp 'lijfrenten' beantwoord.

De meeste vragen die zijn opgenomen in het verslag gaan over werknemerspensioenen (2^e pensioenpijler). Er zijn echter ook enkele vragen gesteld die direct dan wel indirect zien op lijfrenten in box 1. Soms betreffen het van de 2^e pensioenpijler afgeleide onderwerpen. Hierna zijn die vragen met bijbehorende antwoorden opgenomen. Daarbij is – zoveel mogelijk – de volgorde aangehouden die is gehanteerd in de nota naar aanleiding van het verslag.

1.5.1. Aanpassing premiegrens bij nieuwe scenario's (afgeleide 2^e pijler)

Vraag

De leden van de VVD-fractie vragen wat de consequenties zouden zijn indien de premiegrens met (de) nieuwe scenario's en assumpties onjuist blijkt te zijn en of de regering voornemens is om in dat geval de wet op dat punt te wijzigen.

Antwoord

De Commissie Parameters, bestaande uit onafhankelijke experts, is op dit moment bezig met een nieuw advies over de parameters, de UFR en de economische scenario's. De regering verwacht dat de Commissie haar advies uit zal brengen rond de zomer van dit jaar. Nadat het advies ontvangen is, zal de regering zo snel mogelijk de benodigde wet- en regelgeving hiervoor opstellen en aan uw Kamer verzenden.

In principe zal de premiegrens in ieder geval tot 2037 op 30% blijven liggen. Slechts als de rendementsverwachtingen als gevolg van het nieuwe advies zodanig sterk veranderen dat de premiegrens volgens het voorgestelde aanpassingsmechanisme meer dan 5% zou afwijken, zal de premiegrens al vóór 2037 aangepast worden. Dit is conform opgenomen in het Pensioenakkoord.

1.5.2. Aanpassing premiegrens op zijn vroegst in 2037? (afgeleide 2^e pijler)

Vraag

De leden van de fracties van PvdA en GroenLinks geven aan dat de regering aangeeft dat "de fiscale premiegrens op zijn vroegst in 2037 wordt aangepast". Zij vragen of de regering de mening deelt met deze leden dat het om die reden verstandig is om op het maximum van de bandbreedte te gaan zitten en de 33% uit de hoofdlijnennotitie aan te houden voor de fiscale premiegrens. Zij vragen of de regering kan aangeven waarom budgetneutraliteit een uitgangspunt is en wat er mis gaat als er iets meer fiscale ruimte geboden wordt in de transitie.

Antwoord

Budgetneutraliteit is een uitgangspunt aangezien de overheidsfinanciën beheerst moeten worden. Als er meer fiscale ruimte geboden zou worden, zou dat betekenen dat er op een andere plek minder ruimte zou zijn. De voorgestelde 30% is de (nagenoeg) budgettair neutrale premiegrens. Voor de nadere onderbouwing zij verwezen naar de ramingstoelichting bij het wetsvoorstel. Overigens wordt er tijdens de transitie meer fiscale ruimte geboden ten behoeve van compensatie.

1.5.3. Premiegrens en reëel rendement (afgeleide 2^e pijler)

Vraag

De leden van de fractie van het CDA lezen dat het fiscale kader wordt aangepast door over te gaan op een premiebegrenzing voor alle pensioenregelingen voor ouderdomspensioen en partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum. Deze leden vragen of aangegeven kan worden waarom voor het 27^e percentiel is gekozen.

Antwoord

De premiegrens van 30% correspondeert met een reëel rendement van 1,5%. Dit reële rendement was het 27^e percentiel van de rendementsverwachting in de scenarioset van DNB in het derde kwartaal van 2021. Rendementsverwachtingen kunnen veranderen. Met het aanpassingsmechanisme wordt bereikt dat de fiscale ruimte meebeweegt met de rendementsverwachting zoals ook het geval is onder het huidige systeem van opbouwbebegrenzing. Door uit te gaan van het 27^e percentiel van de rendementsverwachting wordt de verbinding tussen premiegrens en veranderende rendementsverwachting gemaakt.

1.5.4. Inflatiecijfers en premiegrens 30% (afgeleide 2^e pijler)

Vraag

De leden van de fractie van de SGP vragen met welke inflatiecijfers is gerekend bij het bepalen van de premiegrens van 30%. Zij vragen welke invloed de huidige hoge inflatie heeft op deze grens. Voorts vragen deze leden hoe waarschijnlijk de regering een tussentijdse aanpassing acht, gezien de huidige hoge inflatie die, zo stellen zij, mogelijk langer zal aanhouden. Zij vragen welke gevolgen dat heeft voor bijvoorbeeld de deelnemers en de overheidsfinanciën.

Antwoord

De premiegrens van 30% correspondeert met een reëel rendement van 1,5%. Dit reële rendement was het 27^e percentiel van de rendementsverwachting in de scenarioset van DNB in het derde kwartaal van 2021. De inflatieverwachting waarmee gerekend is, is derhalve die die in de scenarioset opgenomen was. De gemiddelde inflatieverwachting in de scenarioset is 1,9%. Voor het bepalen van de rendementsverwachting ten behoeve van het aanpassingsmechanisme wordt gekeken naar het langjarige gemiddelde. Het is te verwachten dat eenmalige uitschieters zoals de huidige hoge inflatie een beperkte impact zullen hebben op het langjarig gemiddelde. Het is daarom niet de verwachting van de regering dat de premiegrens om deze reden op korte termijn aangepast moet worden. Mocht de inflatieverwachting ook voor de lange termijn toenemen, en zou dit door bijvoorbeeld de Commissie Parameters vastgesteld worden, dan zal dit, zodra dit verwerkt wordt in de scenarioset van DNB, automatisch tot gevolg hebben dat het reële rendement waarmee gerekend wordt in het aanpassingsmechanisme, zal dalen. Afhankelijk van de grootte van de verandering zal dit tot een tussentijdse aanpassing van de premiegrens leiden, of na 2037 bij de reguliere herziening. Met dit aanpassingsmechanisme wordt bereikt dat de fiscale ruimte meebeweegt met de reële rendementsverwachtingen zoals ook het geval is onder het huidige systeem van opbouwbeperking. De gevolgen voor deelnemers en overheidsfinanciën benaderen daarmee die van het huidige stelsel.

1.5.5. Premiegrens 30% geen indicatie (afgeleide 2^e pijler)

Vraag

Het lid Omtzigt vraagt of het juist is dat de vermelde hoogte van de premie een indicatie is op basis van de huidige uitgangspunten en dat die op basis van de lagere regelgeving mogelijk zal worden aangepast.

Antwoord

De regering licht toe dat de hoogte van de premiegrens, 30%, in het wetsvoorstel is niet slechts een indicatie, maar betreft de wettelijk voorgestelde hoogte die fiscaal wordt gefaciliteerd. In principe zal de premiegrens in ieder geval tot 2037 op 30% blijven liggen. Slechts als de rendementsverwachtingen als gevolg van het nieuwe advies van de Commissie Parameters zodanig veranderen dat de premiegrens volgens het voorgestelde aanpassingsmechanisme meer dan 5% zou afwijken, zal de premiegrens al vóór 2037 aangepast worden.

1.5.6. Nettoregelingen en het nieuwe pensioenstelsel

Vraag

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fractie vragen de regering toe te lichten waarom nettoeregelingen in het nieuwe pensioenstelsel een plaats verdienen.

Antwoord

De opbouw van aanvullend pensioen is primair een arbeidsvoorwaarde. Dat is zo en dat blijft zo. Het is aan sociale partners om te bepalen tot welke inkomensgrens een pensioenvoorziening in de tweede pijler wenselijk wordt gevonden. Wel geldt er per 1 januari 2015 een fiscaal salarismaximum voor toepassing van de omkeerregel. Voor een inkomen

boven € 114.866 (2022) kunnen werknemers vrijwillig via een nettopensioenregeling in de tweede pijler bijsparen, waarbij de premie-inleg wordt betaald uit het nettoloon en de aanspraak is vrijgesteld van vermogensrendementsheffing (box III). De bovengenoemde uitgangspunten zijn niet veranderd door het wetsvoorstel toekomst pensioenen.

1.5.7. Afschaffen FOR vs. verruiming 3^e pensioenpijler

Vraag

De leden van de PvdA- en GroenLinks-fracties vragen de regering toe te lichten waarom overwogen lijkt te worden de FOR af te schaffen. De leden vragen of de regering kan aangeven welke verbeteringen eraan zijn te brengen in de huidige vormgeving zodat het aantrekkelijker wordt voor ondernemers om pensioen te sparen.

Antwoord

Met het nieuwe pensioenstelsel wordt de derde pijler verruimd waardoor voor ondernemers ruimere mogelijkheden ontstaan voor fiscaal gefaciliteerde opbouw van oudedagsvoorzieningen in de derde pijler. De Raad van State wijst hierop en stelt dat hiermee het belang van de FOR afneemt. Uit eerdere evaluaties kwam eveneens naar voren dat de FOR relatief hoge administratieve lasten en uitvoeringskosten met zich brengt voor de Belastingdienst, ook bleek dat de FOR vaak niet wordt gebruikt voor een oudedagsvoorziening maar voor belastinguitstel. De regering zal bezien of het advies van de Raad van State op dit punt kan worden opgevolgd.

1.5.8. Uniformering premiegrondslag; bijtelling auto v/d zaak & AOW-franchises

Vraag

Het lid Omtzigt vraagt, in het kader van de ambitie om het pensioenstelsel arbeidsvormneutraal te maken, waarom er niet voor wordt gekozen om de pensioen- en premiegrondslag te uniformeren op het punt van de bijtelling van de auto van de zaak.

Antwoord

Auto van de zaak

Met het wetsvoorstel toekomst pensioenen wordt onder meer gestreefd naar een fiscaal meer gelijke behandeling van pensioenproducten in de tweede en derde pijler. De regering erkent dat met het onderhavige wetsvoorstel, het verschil tussen de tweede en derde pensioenpijler ten aanzien van het al dan niet rekenen van de bijtelling van de auto van de zaak tot het in aanmerking te nemen inkomen niet wordt weggenomen. In de tweede pijler blijft de bijtelling van de auto van de zaak niet behoren tot het pensioengevend loon. In de derde pijler blijft deze bijtelling wel behoren tot de in aanmerking te nemen inkomensbestanddelen. Sinds de invoering van het Witteveenkader per 1 juni 1999 behoort de bijtelling van de auto van de zaak niet tot het pensioengevend loon in de tweede pijler, omwille van milieubeleid. In dit verband werd het niet passend geacht een extra prikkel te geven aan het ter beschikking stellen van een auto door de bijtelling tot het pensioengevend loon te rekenen. Deze redenering heeft heden ten dage haar belang niet verloren. Daarom wordt niet voorgesteld de tweede en derde pijler te uniformeren op dit punt, door de uitzondering van de bijtelling op het pensioengevend loon in de tweede pijler te laten vervallen. Het uniformeren van de pensioenpijlers op dit punt, door het introduceren van een uitzondering op de in aanmerking te nemen inkomensbestanddelen in de derde pijler acht de regering tevens onwenselijk. Dit zou tot een forse administratieve lastenverzwaring leiden voor belastingplichtigen die in de derde pijler pensioensparen. In de tweede pijler speelt deze problematiek minder omdat daar sprake is van een werkgever die over de juiste gegevens beschikt en deze bewaart.

Omwille van voornoemde redenen is de regering niet voornemens de tweede en derde pijler te uniformeren op het punt van de bijtelling van de auto van de zaak.

(Geen verlaagde) AOW-franchises

De regering stelt in het onderhavige wetsvoorstel wel voor een ander verschil tussen de tweede en derde pijler op het gebied van de pensioen- en premiegrondslag te harmoniseren. Het betreft het verschil in de hoogte en methodiek van de vermindering in verband met AOW (in de tweede pijler een AOW-franchise en in de derde pijler een AOW-drempelbedrag), die deel uitmaakt van de pensioen- en premiegrondslag. In het onderhavige wetsvoorstel wordt voorgesteld één universele methode te gebruiken voor het bepalen van een vermindering van de grondslagen in verband met AOW, door het toepassen van een AOW-franchise van gelijke hoogte in de tweede en derde pensioenpijler.

In het algemene deel van de memorie van toelichting van het onderhavige wetsvoorstel is per abuis opgenomen dat wordt voorgesteld de verlaagde franchises zoals deze gelden in de tweede pijler, ook te introduceren in de derde pijler. Dit is echter niet het geval. Het introduceren van verlaagde franchises in de derde pijler zou leiden tot een grote toename van complexiteit voor zowel de belastingplichtigen, als voor de Belastingdienst. Dit geldt in het bijzonder in de gevallen dat een belastingplichtige zowel pensioen opbouwt in de tweede pijler als in de derde pijler.

Als verlaagde franchise worden geïntroduceerd in de tweede pijler, dan moet een belastingplichtige meerdere berekeningen maken om te bekijken welke combinatie van franchise en premiepercentage leidt tot de hoogste aftrek. Als deze belastingplichtige daarnaast ook nog optimaal gebruik wil maken van de reserveringsruimte, dan zijn voor de afgelopen 10 jaar ook steeds deze berekeningen nodig. Dit veelvoud aan berekeningen zou kunnen worden voorkomen door in de derde pijler aan te sluiten bij de franchise zoals die is toegepast in de tweede pijler. In de derde pijler is dan dus geen sprake meer van een keuzemogelijkheid. Dit kan echter alleen, wanneer pensioenuitvoerders de benodigde gegevens communiceert met de belastingplichtige.

Beide systemen (veel berekeningen of aansluiten bij tweede pijler opbouw) zijn foutgevoelig en leiden tot een toename in de complexiteit van het toezicht voor de Belastingdienst. Om deze reden is ervoor gekomen om verlaagde franchise niet op te nemen in de derde pijler.

1.5.9. Overstap naar 3^e pijler als experimenteerruimte geen succes blijkt?

Vraag

De leden van de VVD-fractie willen graag weten wat er gebeurt als de experimenteerruimte geen succes blijkt te zijn. Zij vragen zich af wat de consequenties zijn als de experimenteerbepaling vervalt en of mensen deelnemer kunnen blijven, en wat de mogelijkheden zijn voor deze mensen indien de pensioenuitvoerder dit niet wil.

Antwoord

Het is mogelijk dat de experimenteerbepaling niet omgezet wordt in een structurele wettelijke regeling. In dat geval eindigt de mogelijkheid voor pensioenuitvoerders om op vrijwillige basis zelfstandigen aan te sluiten in tweedepijlerpensioenregelingen, afgezien van de reeds bestaande vrijwillige voortzetting. In de lagere regelgeving bij het besluit wordt geregeld wat er gebeurt als de experimenteerruimte geen succes blijkt te zijn.

Als de experimenteerregeling na afloop van de periode niet wordt voortgezet, is er sprake van einde deelneming in de pensioenregeling. In beginsel blijft de pensioenopbouw bij de pensioenuitvoerder staan. Net als bij een reguliere einde deelneming heeft de zelfstandige dan verschillende keuzemogelijkheden, waaronder de mogelijkheid om individuele waardeoverdracht aan te vragen, in te stemmen met afkoop als dat aan de orde is wanneer het een klein pensioen betreft en te kiezen voor vrijwillige voortzetting van de regeling als de uitvoerder deze mogelijkheid biedt.

Voorgesteld wordt om in de situatie waarin de experimenteerwetgeving niet tot een structurele wettelijke regeling leidt, afwijkingen toe te staan van de huidige bepalingen rondom

afkoop en waardeoverdracht bij einde deelneming. Voorgesteld wordt dat het tijdens het experiment opgebouwde pensioenvermogen ook kan worden overgedragen naar een derde pijler pensioenproduct. Ook wordt voorgesteld dat het opgebouwde pensioenvermogen op verzoek van de zelfstandige kan worden overgedragen naar een ander pensioenfonds waar de zelfstandige in het verleden pensioen heeft opgebouwd. Daarnaast wordt afkoop van een 'klein pensioen' in dit geval makkelijker gemaakt voor pensioenuitvoerders.

1.5.10. Geen trampolinerekening in 3^e pensioenpijler nodig

Vraag

De leden van de fractie van JA21 vragen hoe de regering staat tegenover het uitwerken van een wettelijk in te voeren trampolinerekening¹ in de derde pijler. De leden van de CDA-fractie vragen hier eveneens naar.

Antwoord

Voor pensioensparen in de derde pijler is geen fiscale faciliteit als een trampolinerekening nodig. Het is reeds mogelijk om fiscaal gefaciliteerd te sparen voor de oude dag middels de derde pijler. Met voorliggend wetsvoorstel wordt bovendien een arbeidsvormneutraal pensioenkader geïntroduceerd waarmee de fiscale ruimte voor pensioensparen in de derde pijler fors wordt verruimd. Er is straks voor alle werkenden voldoende fiscale ruimte om te sparen voor een adequaat pensioen. Een extra fiscale faciliteit is daarmee niet nodig. Daarbij benadrukt de regering dat ook een aantal andere zaken die vaak als voordeel van een trampolineregeling genoemd worden reeds mogelijk zijn. Zo kent de derde pijler geen vaste premieverplichting. De inleg voor de oude dag is daarmee reeds flexibel in te vullen door zelfstandigen. Ook is het zo dat bij arbeidsongeschiktheid geld van de lijfrenterekening reeds opgenomen kan worden om te voorzien in het levensonderhoud. Bij overlijden is het kapitaal op de lijfrenterekening beschikbaar voor de nabestaanden als nabestaandenvoorziening.

-----
¹ In het [Sociaal Akkoord 2021](#) is de volgende omschrijving van een 'trampolinerekening' opgenomen:

"De trampolinerekening is een bankrekening op naam van de zelfstandige. Het saldo op de rekening telt niet mee voor de vermogensrendementsheffing en blijft bij bedrijfsbeëindiging aanwendbaar voor een pensioenuitkering. De inleg is fiscaal aftrekbaar. De uitkering of opname van gelden van deze rekening is fiscaal belast. Voor Nederland biedt invoering van een dergelijk model voor zelfstandigen een uitgelezen kans om te onderzoeken of dit op termijn onderdeel kan worden van een vernieuwde sociale zekerheid voor alle werkenden."

1.5.11. Mogelijkheden stimulering 3^e pensioenpijler voor zelfstandigen

Vraag

Voorts vragen de leden van de SGP-fractie welke mogelijkheden zijn overwogen om pensioenopbouw in de derde pijler te stimuleren.

Antwoord

Met het wetsvoorstel wordt een arbeidsvormneutraal pensioenkader geïntroduceerd waarmee de fiscale ruimte voor pensioensparen in de derde pijler wordt verruimd. De regering is van mening dat pensioenopbouw door zelfstandigen hierdoor beter wordt gefaciliteerd.

1.5.12. Publiekscampagne

Vraag

De leden van de SGP-fractie vraagt de regering hoe de publiekscampagne eruit komt te zien en hoe de herzieningen eenvoudig en duidelijk uitgelegd worden.

Antwoord

De communicatie voor alle Nederlanders ziet er op hoofdniveau als volgt uit:

1. Fase 1 - Na het aannemen van het wetsvoorstel toekomst pensioenen wordt gestart met

de publiekscommunicatie over wat pensioen is, de noodzaak van de nieuwe pensioenregels, de belangrijkste zaken die blijven en de belangrijkste zaken die veranderen en waar men terecht kan voor meer (persoonlijke) informatie.

2. Fase 2 – Naar mate de transitie vordert, is er steeds meer specifieke, persoonlijke informatie beschikbaar. In deze fase zullen mensen worden gestimuleerd om deze informatie te controleren. Pensioenuitvoerders informeren hun deelnemers ook individueel wanneer en waar deze beschikbaar is.

De begrijpelijkheid van de publiekscampagne wordt op drie manieren gewaarborgd.

1. Alle gebruikte teksten van publiekscommunicatie rondom pensioenen worden geschreven op taalniveau B1.
2. Het concept van publiekscommunicatie en de primaire uitingen worden getoetst onder de diverse doelgroepen op begrijpelijkheid en de mate waarin de boodschap overkomt.
3. In het samenwerkingsverband, dat de communicatie-uitingen gaat voorbereiden, heeft onder andere de stichting Lezen en Schrijven zitting. Zij geven advies over hoe de te ontwikkelen communicatie ook geschikt gemaakt kan worden voor laaggeletterden. Daarnaast zal met de stichting ook een aparte lesbrief ontwikkeld worden over het onderwerp pensioenen en de nieuwe pensioenregels. Deze lesbrief is specifiek bedoeld om laaggeletterden te helpen bij het begrijpen van de informatie over het pensioenstelsel.

1.6. Nota n.a.v. het nader verslag

De vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid, belast met het voorbereidend onderzoek van voorliggend wetsvoorstel, heeft naar aanleiding van onder andere de nota naar aanleiding van het verslag van 17 mei 2022 (zie paragraaf 3.5) en de brief met de beantwoording van de resterende vragen uit het verslag bij het wetsvoorstel van 23 mei 2022 (zie ook paragraaf 3.5) besloten tot het uitbrengen van een nader verslag over het wetsvoorstel.

Op 1 juli 2022 is de nota naar aanleiding van het nader verslag opgemaakt. In deze nota heeft de regering antwoord gegeven op de in het nader verslag opgenomen vragen over het wetsvoorstel ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 11](#)).

De meeste vragen in het nader verslag gaan over werknemerspensioenen (2^e pensioenpijler). Er zijn echter ook enkele vragen gesteld die direct dan wel indirect zien op lijfrenten in box 1. Soms betreffen het van de 2^e pensioenpijler afgeleide onderwerpen. Hierna zijn die vragen met bijbehorende antwoorden opgenomen. Daarbij is – zoveel mogelijk – de volgorde aangehouden die is gehanteerd in de nota naar aanleiding van het nader verslag.

1.6.1. Direct gebruik reserveringsruimte na inwerkingtreding wetsvoorstel

Vraag

De leden van de fractie van de VVD vragen of zij juist hebben begrepen dat - als het wetsvoorstel toekomst pensioenen in werking treedt op 1 januari 2023 – direct gebruik mag worden gemaakt van de reserveringsruimte van 38.000 euro over de achterliggende 10 jaar (dus vanaf 1 januari 2013).

Antwoord

De regering kan dit bevestigend beantwoorden. De reserveringsruimte wordt direct vanaf de inwerkingtreding verhoogd naar 38.000 euro over de achterliggende 10 jaar.

1.6.2. Geen verlaagde franchises in de 3^e pijler

Vraag

Het lid Omtzigt vraagt de regering – in het kader van de keuze om geen verlaagde franchises

te introduceren in de derde pijler – toe te lichten waarom de regering kiest voor administratieve eenvoud bij de Belastingdienst in plaats van consistente wetgeving.

Antwoord

Zoals de regering heeft toegelicht in de nota naar aanleiding van het verslag ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 7](#); zie paragraaf 1.5.8) leidt het introduceren van verlaagde franchises in de derde pijler tot een grote toename van complexiteit voor zowel de belastingplichtigen, als voor de Belastingdienst. Als verlaagde franchises worden geïntroduceerd in de derde pijler, dan moet een belastingplichtige verscheidene berekeningen maken om te bekijken welke combinatie van franchise en premiepercentage leidt tot de hoogste aftrek. Als deze belastingplichtige daarnaast ook nog optimaal gebruik wil maken van de reserveringsruimte, dan zijn voor de afgelopen 10 jaar ook steeds deze berekeningen nodig. Deze toename in complexiteit leidt tot hoge foutgevoeligheid met onwenselijke gevolgen in de zin van correcties die opgelegd moeten worden aan belastingplichtigen bij geconstateerde fouten en toezichtscomplexiteit bij de Belastingdienst. Vanwege deze grote complexiteits-toename is ervoor gekozen om verlaagde franchises niet op te nemen in de derde pijler. Wel wordt de fiscale ruimte in de derde pijler substantieel vergroot door de verhoging van de premiegrens van 13 naar 30%.

1.6.3. Betere pensioenopbouw voor zelfstandigen

Vraag

De leden van de D66-fractie vragen hoe de regering aankijkt tegen betere pensioenopbouw door zelfstandigen middels het wetsvoorstel toekomst pensioenen de context van het doel van de Wet toekomst pensioenen om te zorgen voor een toekomstbestendig en eerlijker pensioenstelsel.

Antwoord

De regering vindt het belangrijk dat alle werkenden in voldoende mate worden gefaciliteerd om een adequate oudedagsvoorziening te treffen, ook zelfstandigen. Daartoe is er naast de AOW als basispensioen (eerste pijler) het arbeidsvoorwaardelijk pensioen (tweede pijler), en hebben zelfstandigen (en ook anderen) de mogelijkheid om via een individuele faciliteit aanvullend pensioen te sparen (de derde pijler). Deze individuele faciliteit wordt fiscaal gefaciliteerd, wat betekent dat premies en inleg kunnen worden afgetrokken. Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de ruimte die zelfstandigen hebben om fiscaal gefaciliteerd te sparen in de derde pijler fors te verruimen. Nu is die ruimte gemaximeerd op 13,3% van de premiegrondslag (inkomen minus AOW-drempelbedrag). Voorgesteld wordt dit te verhogen naar 30%, waarmee de ruimte in de derde pijler gelijk wordt aan de ruimte die werknemers hebben in de tweede pijler. Daarnaast bevat het wetsvoorstel een experimenteerbepaling waarmee ruimte wordt geboden om experimenten met vrijwillige aansluiting van zelfstandigen in de tweede pijler mogelijk te maken. De regering is van mening dat pensioenopbouw voor zelfstandigen door deze twee maatregelen beter wordt gefaciliteerd.

1.6.4. Sparen voor pensioen of lijfrente; invloed op zorg- en huurtoeslag?

Vraag

Het lid van de fractie-Den Haan wijst op in haar ogen ongelijkheid wanneer iemand die geen pensioen heeft gespaard in aanmerking kan komen voor onder ander zorg- en huurtoeslag op de AOW-leeftijd, en iemand die wel pensioen heeft gespaard hier vanwege een inkomenstoets niet voor in aanmerking komt.

Antwoord

De regering benadrukt dat zorg- en huurtoeslag een vangnetfunctie hebben en uitgaan van het draagkrachtprincipe. Om hiervoor in aanmerking te komen wordt onder meer naar inkomen, vermogen en partnerinkomen gekeken. Op AOW-leeftijd is de pensioenuitkering onderdeel van de inkomenstoets, maar wordt ook naar ander inkomen, vermogen en het

inkomen van de partner gekeken. Iemand die via de derde pijler een lijfrente voor pensioen heeft gespaard, of vrij vermogen voor de oude dag heeft opgebouwd komt net zo min in aanmerking voor zorg- of huurtoeslag.

1.6.5. Stijging AOW-uitkering en invloed op premieruimte (afgeleide 2^e pijler)

Vraag

De leden van de SGP-fractie vragen welke gevolgen de voorgenomen stijging van de AOW-uitkering heeft op het wetsvoorstel toekomst pensioenen. Deze leden vragen of er noodzaak is het wetsvoorstel aan te passen, bijvoorbeeld op het punt van het maximale premiepercentage van 30%.

Antwoord

Het meestijgen van de AOW-uitkering met de stijging van het wettelijk minimumloon heeft tot gevolg dat ook de AOW-franchise hoger wordt. Op de langere termijn betekent dit dat werknemers iets minder tweede pijlerpensioen opbouwen. Hier staat tegenover dat gepensioneerden meer AOW zullen ontvangen. Het stijgen van de AOW-franchise vormt daarom geen aanleiding het maximale opbouwpercentage aan te passen.

1.7. Tweede nota van wijziging

Op 8 september 2022 is de Tweede nota van wijziging inzake het wetsvoorstel 'Wet toekomst pensioenen' ingediend bij de Tweede Kamer ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 15](#)). Deze nota bevat onder andere een wijziging van artikel 5.16c Wet IB 2001. Zie artikel II, onderdeel Ia. Ingevolge dit onderdeel wordt voorgesteld de wettelijke uitvoeringstermijnen die nu voor box 1-lijfrenten gelden (artikel 3.133, lid 3 Wet IB 2001) van overeenkomstige toepassing te verklaren op nettolijfrenten in box 3. Dit past ook bij het streven naar een arbeidsvormneutraal pensioenkader.

Voor bruto-pensioenen (werknemerspensioenen in box 1), nettopensioenen in box 3 en ontslagstamrechten is in een wettelijke uitvoeringstermijn ook voorzien in de Wet toekomst pensioenen. Zie hiervoor onder andere de voorgestelde nieuwe bepalingen in artikel III, onderdeel J (wijziging artikel 19b Wet LB 1964 voor bruto-pensioenen) en onderdeel V (wijziging artikel 39f Wet LB 1964 voor ontslagstamrechten) van het wetsvoorstel.

Onderdeel Ia bevat onder punten 2 en 3 foutieve verwijzingen. De verwijzing onder punt 2 naar het derde lid moet een verwijzing naar het nieuwe vierde lid zijn. En de verwijzing onder punt 3 naar het zesde lid moet een verwijzing naar het nieuwe achtste lid zijn.

Er zijn op het ogenblik diverse wetsvoorstellen in behandeling die een wijziging van datzelfde artikel bevatten. In dat verband is in de Tweede nota van wijziging eveneens een samenloopbepaling opgenomen. Zie artikel II, onderdeel W.

N.B.: In de samenloopbepaling onderdeel W wordt geen melding gemaakt van de 'Wijziging van de Pensioenwet, de Wet inkomstenbelasting 2001 en enige andere wetten in verband met aanpassing van de regeling voor waardeoverdracht en afkoop klein pensioen en invoering van afkoop klein nettopensioen en nettolijfrente' (zie hoofdstuk 4 van deze compilatie). Ook deze wet bevat een wijziging van artikel 5.16c Wet IB 2001.

1.8. Wetgevingsoverleggen 12 en 15 september 2022 en toezeggingen

Op 12 september 2022 is een wetgevingsoverleg over de Wet toekomst pensioenen van de vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid gehouden. Het betreft de eerste termijn van die commissie. Op 27 september 2022 is van dat wetgevingsoverleg een [definitief verslag](#) ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 26](#)) opgesteld. Tijdens het

wetgevingsoverleg is voornamelijk gesproken over de hervorming van tweede pensioenpijler, het gedeelte van het pensioen waar mensen via hun werkgever zelf voor gespaard hebben. De derde pensioenpijler (lijfrenten) is slechts zijdelings aan de orde geweest.

Op 15 september 2022 is het wetgevingsoverleg van 12 september 2022 voortgezet. Op 20 september 2022 is van dat voortzettingsoverleg een [definitief verslag](#) (*Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 27*) opgesteld. Tijdens dit overleg is het onderwerp 'lijfrenten' niet aan de orde geweest.

Op 6 oktober 2022 is door pensioenminister Schouten een brief naar de Tweede Kamer gestuurd inzake de toezeggingen die zijn gedaan tijdens de wetgevingsoverleggen van 10 en 12 oktober 2022 inzake het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 30](#)). Geen van de gedane alle toezeggingen ziet op lijfrenten (3^e pensioenpijler).

1.9. Beantwoording kamervragen Omtzigt (2022Z17716)

Op 26 september 2022 zijn door kamerlid Omtzigt 29 vragen gesteld over diverse deelonderwerpen inzake het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen ([nr. 2022Z17716](#)). Alle vragen gaan over werknemerspensioenen (2^e pensioenpijler) en niet over lijfrenten (3^e pensioenpijler). Een vraag (nummer 21) gaat over het eventuele doorschuiven van de datum van (mogelijke) inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen en ziet daarmee op zowel werknemerspensioenen als lijfrenten.

Op 6 oktober 2022 zijn de door Omtzigt gestelde vragen [schriftelijk beantwoord](#). In het antwoord op vraagnummer(s) 20 en 21 geeft minister Schouten aan dat het niet realistisch is om te verwachten dat de Wet toekomst pensioenen op 1 januari 2023 in werking zal treden. De beoogde inwerkingtreding is daarom door haar bijgesteld. Het eerstvolgende verandermoment van wetgeving is 1 juli, daar sluit de minister bij aan. Daarmee is de datum van inwerkingtreding [opgeschoven naar 1 juli 2023](#).

1.10. Wetgevingsoverleggen 10 en 12 oktober 2022 en toezeggingen

Op 10 oktober 2022 is het wetgevingsoverleg over het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen van de vaste Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid verder voortgezet. Het betreft nog steeds de eerste termijn van die commissie. Op 20 oktober 2022 is van dat wetgevingsoverleg een [definitief verslag](#) (*Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 42*) opgesteld. Tijdens het wetgevingsoverleg is voornamelijk gesproken over de hervorming van 2^e pensioenpijler, het gedeelte van het pensioen waar mensen via hun werkgever zelf voor gespaard hebben. De 3^e pensioenpijler (lijfrenten) is niet aan de orde geweest.

Op 12 oktober 2022 is het eerdere wetgevingsoverleg verder voortgezet. Nu betreft het de tweede termijn van genoemde vaste kamercommissie. Op 25 oktober 2022 is van dat voortzettingsoverleg een [definitief verslag](#) (*Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 44*) opgesteld. Tijdens dit overleg is het onderwerp 'lijfrentevoorzieningen' een keer aan de orde geweest. De daarover gestelde vraag is niet beantwoord tijdens het laatste wetgevingsoverleg.

Op 17 oktober 2022 is door pensioenminister Schouten een brief naar de Tweede Kamer gestuurd inzake de toezeggingen die zijn gedaan tijdens de wetgevingsoverleggen van 10 en 12 oktober 2022 inzake het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 41](#)). Nagenoeg alle toezeggingen zien op de werknemerspensioenen (2^e pensioenpijler). Er is echter ook een toezegging die de 3^e pensioenpijler (lijfrenten) in belangrijke mate aangaat, namelijk de inwerkingtredingsdatum.

In de brief is aangegeven dat er een (derde) nota van wijziging op het wetsvoorstel zal komen. Onder het kopje '5. Overige maatregelen nota van wijziging' is aangegeven dat de wijzigingen op hoofdlijnen – naast enkele redactionele aanpassingen – in elk geval zullen betreffen de aanpassing van de inwerkingtreding van de wet (inclusief aanpassingen fiscaal kader). Hierbij wordt onder meer vastgelegd dat bij inwerkingtreding halverwege 2023 de fiscale ruimte in de 3^e pensioenpijler met terugwerkende kracht met ingang van 1 januari 2023 zal worden vergroot.

1.11. Wetgevingsoverleg 19 oktober 2022

Op 19 oktober 2022 is het wetgevingsoverleg over het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen van de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid en de vaste commissie voor Financiën met minister Schouten voortgezet. Op 1 november 2022 is van dat wetgevingsoverleg het definitieve verslag ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 53](#)) opgesteld. Dit is de tweede termijn van de beantwoording van de minister.

Tijdens het wetgevingsoverleg is voornamelijk gesproken over de hervorming van 2^e pensioenpijler, het gedeelte van het pensioen waar mensen via hun werkgever zelf voor gespaard hebben. Maar de 3^e pensioenpijler (lijfrenten) is ook aan de orde geweest. Hierna zijn de hierover gestelde vragen met bijbehorende antwoorden van de minister opgenomen.

1.11.1. Aantrekkelijker en flexibeler maken om lijfrenten te nemen

Vraag

De heer Stoffer vraagt of ik bereid ben om te kijken of we het aantrekkelijker en vooral flexibeler kunnen maken om een lijfrentevoorziening te nemen.

Antwoord

Met dit wetsvoorstel wordt de derde pijler ook aantrekkelijker. Het kabinet zet ook al een forse stap door de ruimte voor het opbouwen van een lijfrentevoorziening fors te vergroten, van 13,3% premie-inleg van de grondslag naar 30%. De lijfrentevoorziening kent nu ook al behoorlijk wat flexibiliteit. Bij het opbouwen van de lijfrentevoorziening kan binnen de fiscale ruimte zelf worden bepaald hoeveel kan worden ingelegd; daar geldt geen verplichte premie-inleg. Ook kan het ene jaar wel worden ingelegd en het andere jaar niet. En bij arbeidsongeschiktheid kan het lijfrentetegoed ook worden opgenomen. Dat biedt flexibiliteit. De lijfrente kan levenslang worden uitgekeerd, maar ook tijdelijk. Een lijfrentevoorziening is daarmee al flexibeler dan een werknemerspensioen. Al met al denk ik dus dat de lijfrentevoorziening nu al voldoende flexibele elementen kent. Ik denk dat we ook in ogenschouw moeten nemen dat we ook een arbeidsvormneutraal pensioenkader houden. Dan is het niet logisch om nog meer flexibele elementen toe te voegen aan de lijfrentevoorzieningen. Dan wordt het verschil met de werknemerspensioenen namelijk eigenlijk groter.

1.11.2. Hebben werknemers en zelfstandigen dezelfde fiscale ruimte voor pensioensparen?

Vraag

Mevrouw Maatoug vraagt: hebben werknemers en zelfstandigen nou dezelfde fiscale ruimte om pensioen te sparen? Werknemers hebben namelijk ook nog een werkgever die premie inlegt.

Antwoord

De werknemers en zelfstandigen hebben straks dezelfde fiscale ruimte om pensioen te sparen. Het gegeven dat arbeidsvoorwaardelijk kan worden afgesproken, is dat een werkgever een deel van de pensioenpremie betaalt. Maar dat zorgt niet op zichzelf voor extra fiscale ruimte; dat is meer de verdeling binnen die fiscale ruimte. Met het wetsvoorstel wordt ook nog de maximale fiscale premieruimte voor de opbouw van de oudedagsvoor-

ziening bepaald op 30% van de grondslag. Voor zelfstandigen geldt ook deze maximale 30% premieruimte, zowel als wordt deelgenomen aan een pensioenregeling in de tweede pijler via bijvoorbeeld de voorgestelde experimenteerwetgeving en als er wordt opgebouwd in de derde pijler.

1.12. Derde nota van wijziging

Op 21 oktober 2022 is de Derde nota van wijziging inzake het wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 43](#)).

1.12.1. Algemene toelichting inwerkingtreding van wetsvoorstel

De beoogde inwerkingtreding van het wetsvoorstel 'Wet toekomst pensioenen' wordt met deze nota van wijziging verschoven van 1 januari 2023 naar 1 juli 2023. De transitieperiode ten behoeve van de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel wordt niet verlengd, hetgeen betekent dat alle pensioenuitvoerders uiterlijk op 1 januari 2027 de transitie naar het nieuwe pensioenstelsel afgerond moeten hebben.

1.12.2. Algemene toelichting inzake fiscale kader

Met deze derde nota van wijziging wordt het fiscale kader aangepast vanwege het uitstel van de beoogde inwerkingtreding van de in dit wetsvoorstel opgenomen maatregelen van 1 januari 2023 naar 1 juli 2023. Dit uitstel leidt niet tot wijzigingen van het fiscale kader in de tweede pijler. Voor de verruiming van het fiscale kader van de derde pijler is voorzien in terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2023. De fiscale ruimte voor opbouw van een lijfrente (de jaarruimte) wordt bepaald per kalenderjaar. Het is uitvoeringstechnisch niet werkbaar voor belastingplichtigen, uitvoerders van producten in de derde pijler en de Belastingdienst om binnen één kalenderjaar een splitsing te maken in de fiscale ruimte voor de periode tot 1 juli 2023 en de periode daarna. Daarom wordt voorgesteld de verruimingen in de derde pijler in werking te laten treden met terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2023.

Voor het harmoniseren van het AOW-drempelbedrag (bedrag waarmee de pensioen- of premiegrondslag wordt verminderd in verband met de AOW) in de tweede en derde pijler wordt voorgesteld deze maatregel met ingang van 1 januari 2024 in werking te laten treden. Het harmoniseren van het AOW-drempelbedrag van de derde pijler met die van de tweede pijler leidt tot een wat hogere drempel in de derde pijler. Het gedurende het jaar met terugwerkende kracht aanpassen van het AOW-drempelbedrag is echter uitvoeringstechnisch niet werkbaar. De grondslag waarover premie kan worden ingelegd zou dan met terugwerkende kracht worden verkleind. Dat zou kunnen leiden tot mogelijk achteraf blijvende (gedeeltelijk) niet aftrekbare premies. Om dat te voorkomen stelt de regering voor het harmoniseren van het AOW-drempelbedrag van de derde pijler met die van de tweede pijler in werking te laten treden met ingang van 1 januari 2024.

Daarnaast is van de gelegenheid gebruikgemaakt een aantal technische en redactionele wijzigingen door te voeren die toegelicht worden in de artikelsgewijze toelichting op deze nota.

Zie voor de met de Derde nota van wijziging gewijzigde bepalingen van de Wet IB 2001 (incl. bijbehorende toelichting per gewijzigd wetsartikel) **hoofdstuk 7** van deze compilatie.

1.13. Plenaire behandeling in Tweede Kamer 2 en 10 november 2022

Op 2 november 2022 heeft de plenaire behandeling van het wetsvoorstel 'Wet toekomst pensioenen' in de Tweede Kamer plaatsgevonden. Dit is de eerste termijn van de Tweede Kamer. Op 3 november 2022 is van de plenaire behandeling een [concept-verslag](#) opgesteld.

Op 10 november 2022 is de plenaire behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer voortgezet. Dit is de eerste termijn van de regering. Van die plenaire behandeling is op 11 november een [concept-verslag](#) opgesteld.

Tijdens de plenaire behandeling van het wetsvoorstel is voornamelijk gesproken over de hervorming van 2^e pensioenpijler, het gedeelte van het pensioen waar mensen via hun werkgever zelf voor gespaard hebben. Maar de 3^e pensioenpijler (lijfrenten) is ook aan de orde geweest. Hierna zijn de hierover gestelde vragen met bijbehorende antwoorden van de minister opgenomen.

1.13.1. Ruimte voor vormgeving pensioen voor zzp-ers

Vraag

De heer Stoffer zegt: de FOR wordt afgeschaft en de zelfstandigenaftrek is bijna afgeschaft; blijft er wel genoeg ruimte over voor zzp'ers om hun pensioen vorm te geven zoals zij dat willen? Blijft de minister dat monitoren en is zij ik bereid om meer ruimte te bieden als dat nodig blijkt?

Antwoord

Zoals gezegd, komt er met dit wetsvoorstel ook een substantiële verruiming voor de fiscale ruimte in de derde pijler. De fiscale ruimte in de derde pijler wordt geharmoniseerd met de fiscale ruimte in de tweede pijler. Ik heb het dan over de premiegrens van 30%. Daarnaast krijgen zzp'ers de mogelijkheid om in de tweede pijler pensioen op te bouwen door middel van de voorgestelde experimenteerwetgeving. Dit biedt zzp'ers dezelfde fiscale ruimte als werknemers. Zij krijgen daardoor voldoende ruimte om fiscaal gefaciliteerd te sparen voor een adequaat pensioen.

Wat betreft het monitoren en het bieden van meer ruimte als dat nodig blijkt: het harmoniseren van het fiscale kader van de tweede en de derde pijler wordt ook geëvalueerd. Dat is ook opgenomen in de evaluatiebepaling van het wetsvoorstel, en ook de experimenteerwetgeving wordt geëvalueerd. Dan kunnen we weer zien hoe daarmee verder te gaan. Dat gaan we dus ook doen.

1.13.2. Voorkomen van fiscale bovenmatigheid in gefaciliteerde opbouw

Vraag

Mevrouw Maatoug heeft in haar betoog aangegeven dat zelfstandigen in geval van een auto-enrollment problemen kunnen ervaren bij het verdelen van de fiscale ruimte tussen pensioenfondsen. Ik heb die vraag zo geïnterpreteerd dat er een probleem kan ontstaan in het geval een zelfstandige meerdere opdrachtgevers heeft en daardoor mogelijk door meerdere pensioenuitvoerders automatisch zou kunnen worden aangesloten.

Antwoord

Het is voor zelfstandigen niet mogelijk om bij iedere pensioenregeling voor het volledig pensioengevend inkomen deel te nemen, en pensioenopbouw is alleen fiscaal gefaciliteerd als binnen de maximale fiscale kaders wordt gebleven. De zelfstandige zelf moet die fiscale bovenmatigheid voorkomen. In geval van een auto-enrollment betekent dit dat de zelfstandige bij de start van de deelname dient te bepalen aan welke pensioenregeling hij wel wil deelnemen en aan welke pensioenregeling hij niet wil deelnemen. Uiteraard is het voor zelfstandigen ook mogelijk om via die opt-out niet deel te nemen aan de pensioenregeling.

Dat de zelfstandige zelf verantwoordelijk is voor het voorkomen van de fiscale bovenmatigheid is in overeenstemming met de huidige praktijk, waarin mensen ook aan meerdere regelingen kunnen deelnemen en naast een regeling in de tweede pijler, een regeling in de derde pijler kunnen opbouwen. En dan moeten ze dat ook zelf bijhouden.

1.13.3. Verruiming derde pijler bij niet halen van 1 juli 2023

Vraag

De heer Smals heeft een vraag over de verruiming van de derde pijler. De verruiming van de derde pijler gaat in met terugwerkende kracht tot 1 januari 2023 bij een inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen per 1 juli 2023. Hij zegt: wat nou als 1 juli 2023 niet wordt gehaald?

Antwoord

De verruiming van de derde pijler hangt samen met de brede herziening van het pensioenstelsel. Als de Wet toekomst pensioenen op 1 juli 2023 in werking treedt, dan heeft de verruiming van de derde pijler inderdaad praktisch effect op heel 2023. Vanaf 1 juli 2023 geldt dan met terugwerkende kracht tot 1 januari 2023 de verhoogde fiscale grens voor de premieaftrek.

Bij een latere inwerkingtreding dan 1 juli 2023 schuift de verruiming van de derde pijler op naar dat latere moment.

1.14. Artikelsgewijze behandeling wetsvoorstel

Op 10 november 2022 is de eerste termijn van de kant van het kabinet op het wetsvoorstel 'Wet toekomst pensioenen' afgerond (zie paragraaf 1.13). Tijdens dit wetgevingsoverleg is het idee opgekomen om het wetsvoorstel in het vervolg artikelsgewijze te behandelen in de Tweede Kamer. Een meerderheid van de Tweede Kamerleden liet tijdens de [regeling van werkzaamheden op 15 november 2022](#) weten voor een artikelsgewijze behandeling te zijn.

Ter voorbereiding op het wetgevingsoverleg in verband met de artikelsgewijze behandeling van het wetsvoorstel 'Wet toekomst pensioenen' op 2 december 2022 zijn door de minister voor APP aan de Tweede Kamer de beantwoording van de schriftelijk door die kamer gestelde vragen gezonden ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 89](#)). De begeleidende brief bevat vier bijlagen met richting rapporteurs beantwoorde vragen. In bijlage D (blok 'Overig') is een vraag opgenomen over lijfrenten. De integrale tekst van de vraag met het bijbehorende antwoord is hierna opgenomen.

De wetgevingsoverleggen inzake de artikelsgewijze behandeling van het wetsvoorstel zijn gestart op 2 december 2022.

1.14.1. Overdragen opgebouwd 2^e pijlerpensioen naar 3^e pijler na afloop experimenteringswetgeving

Vraag

Kan de regering aangeven hoe opgebouwd pensioen in de tweede pijler (premie aftrekbaar en uitkering belast) na afloop van de experimenteerwetgeving kan worden overgedragen naar de derde pijler? Kan de regering toelichten welk fiscaal verschil dan optreedt? En hoe schat de regering de kans op massale fiscale claims in?

Antwoord

Als uit de evaluatie van de experimenteerwetgeving volgt dat deze voorgestelde wetgeving niet structureel wordt gemaakt, dan heeft een zelfstandige op grond van het voorgestelde artikel 9 van het besluit experiment pensioenregeling het recht om de waarde van de pensioenaanspraken over te dragen naar een derdepijlerlijfrente.

Met derdepijlerlijfrente wordt een fiscaal gefaciliteerd product ten behoeve van de ouderdagsvoorziening in de derde pijler bedoeld. Het gaat hierbij om een lijfrenteverzekering, lijfrenterekening of lijfrentebeleggingsrecht als bedoeld in de Wet inkomstenbelasting 2001. In een fiscale mogelijkheid om het opgebouwde pensioengeld over te dragen van de tweede pijler naar de derde pijler is voorzien. In het wetsvoorstel is hiervoor overgangsrecht

opgenomen in artikel II, onderdeel T (artikel 10a.26, tweede lid, Wet inkomstenbelasting 2001) en artikel IV, onderdeel L, Besluit toekomst pensioenen (artikel 25a Uitvoeringsbesluit inkomstenbelasting 2001). In dit overgangsrecht is bepaald dat het opgebouwde pensioen fiscaal geruisloos kan worden overgedragen van de tweede pijler naar de derde pijler. Met deze regelgeving wordt voorzien in fiscale facilitering van een dergelijke overdracht zodat opbouw en aanspraak onbelast blijven en de uitkering te zijner tijd belast.

1.14.2. Wetgevingsoverleg 2 december 2022 (artikelsgewijs deel 1)

Tijdens deel 1 van de artikelsgewijze behandeling van het wetsvoorstel op 2 december 2022 zijn lijfrenten in de derde pensioenpijler niet aan de orde geweest. Van die behandeling is op 9 januari 2023 het definitieve verslag opgesteld ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 184](#)).

1.14.3. Wetgevingsoverleg 5 december 2022 (artikelsgewijs deel 2)

Op 5 december 2022 is deel 2 van de artikelsgewijze behandeling in de Tweede Kamer van het wetsvoorstel geweest. Met die tweede ronde is tevens een einde gekomen aan die artikelsgewijze behandeling. Tijdens deel 2 van de artikelsgewijze behandeling is een vraag gesteld over lijfrenten (derde pensioenpijler). Van die behandeling is op 9 januari 2023 het definitieve verslag opgesteld ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 185](#)). De integrale tekst van de vraag met het bijbehorende antwoord is hierna opgenomen.

Vraag

De heer Omtzigt heeft een vraag gesteld over de taakafbakening. Hij had het over de schriftelijke vragen over de Wet op de loonbelasting en de Wet inkomstenbelasting. Het gaat om het volgende. U gaf net aan dat een zzp'er de premie kan voortzetten zoals die gold toen hij in dienst was, maar de eisen in de Wet LB, de Wet op de loonbelasting, zijn niet gelijk aan de eisen in de Wet IB, de Wet inkomstenbelasting. Als je dus besloten hebt om de minimale franchise van de LB toe te passen op de IB, wordt dan de fiscale ruimte ook aangepast? U mag hier ook schriftelijk op terugkomen. Want omdat die uit elkaar komen te liggen in het fiscale domein, komen we klem te zitten in dit geheel.

Antwoord

Vrijwillige voortzetting vindt plaats in de tweede pijler. Wij zien geen discrepantie tussen de Wet op de loonbelasting en de Pensioenwet. Voor de loonbelasting en voor de inkomstenbelasting geldt dezelfde franchise. Er is nu wel een verschil in de franchise tussen de tweede en derde pijler, maar dat wordt met de Wtp juist gelijkgetrokken. Ik heb al aangegeven in de schriftelijke beantwoording dat als een zzp'er op een gegeven moment toch naar de derde pijler gaat, ofwel omdat we de experimentenwetgeving niet voortzetten ofwel omdat zijn vrijwillige voortzettingstermijn is afgelopen en hij toch weer naar de derde pijler moet, het zelfs mogelijk is om een waardeoverdracht te regelen van de tweede naar de derde pijler. Dat zal fiscaal geruisloos verlopen. We hebben dat helemaal op elkaar laten aansluiten.

1.15. Vierde nota van wijziging

Op 14 december 2022 is de vierde nota van wijziging inzake het wetsvoorstel 'Wet toekomst pensioenen' ingediend ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 91](#)). De meeste wijzigingen zien op aanpassingen van de Pensioenwet. Maar de nota van wijziging omvat ook aanpassingen van artikel 10a.25 Wet IB 2001. Dit artikel voorziet in overgangsrecht voor de voorgestelde wijzigingen van artikel 3.127, lid 4 Wet IB 2001 dat de vermindering van de jaarruimte van de derde pijler regelt vanwege de opbouw van pensioenaanspraken in de tweede pijler (imputatieregeling). Zie voor de aangepaste wettekst en bijbehorende toelichting paragraaf 7.14 van deze compilatie.

In de brief van de regering van 12 december 2022 ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067,](#)

[nr. 92](#)) is een nadere toelichting gegeven op de vierde nota van wijziging.

1.16. Voortzetting plenaire behandeling wetsvoorstel TK

Op 15 december 2022 is de plenaire behandeling in de Tweede Kamer van het wetsvoorstel voortgezet. Van de voortgezette plenaire behandeling is op 16 december 2022 een [concept-verslag](#) opgesteld.

1.16.1. Motie 162

Tijdens deze plenaire behandeling is door de leden Stoffer en Smals een motie voorgesteld over het onderzoeken van de mogelijkheden om de pensioenopbouw voor zelfstandigen te verbeteren, zowel in de tweede als de derde pijler ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36.067, nr. 162](#)). De relevante tekst van motie 162 luidt:

De Kamer,
gehoord de beraadslaging,
constaterende dat in de Wet toekomst pensioenen enkele wijzigingen worden voorgesteld met betrekking tot de pensioenopbouw voor zelfstandigen;
overwegende dat veel zelfstandigen pensioen opbouwen in bijvoorbeeld de derde pijler, maar dat hier nog steeds ruimte voor verbetering is;
verzoekt de regering, in overleg met de sector, aanvullende mogelijkheden te onderzoeken om de pensioenopbouw voor zelfstandigen te verbeteren, zowel in de tweede als de derde pijler, zonder een verplichte pensioenopbouw op te leggen, en de Kamer zo spoedig mogelijk over deze concrete beleidsopties te informeren,
en gaat over tot de orde van de dag.

Minister Schouten heeft ten aanzien van deze motie het volgende meegedeeld: *"Ik heb al bij de heer Nijboer toegezegd om dat voor de zzp'ers bij de tweede pijler verder uit te werken, ook met de voorstellen die van de Stichting van de Arbeid komen. Ik zal daarbij ook de verbeteringsmogelijkheden voor de opbouw in de derde pijler betrekken."*

1.16.2. Vraag over 3^e pensioenpijler

Tijdens de voortgezette plenaire behandeling van het wetsvoorstel is voornamelijk gesproken over de hervorming van 2^e pensioenpijler. Maar de 3^e pensioenpijler (lijfrenten) is ook aan de orde geweest. Hierna is de hierover gestelde vraag met het antwoord opgenomen.

Vraag

De heer Smals heeft een vraag de derde pijler gesteld. Zzp'ers zijn er eigenlijk toe veroordeeld om hun pensioen in de derde pijler op te bouwen. Is de heer Nijboer het met mij eens dat de mogelijkheden daartoe in de derde pijler niet zo groot waren en dat dat misschien ook wel een oorzaak is? Is hij het met mij eens dat wij dat nu oplossen door de mogelijkheden in die derde pijler te vergroten, zodat er meer ruimte komt voor zzp'ers om dan ook pensioen op te bouwen in eigen beheer?

Antwoord

De heer Nijboer (PvdA) heeft het volgende geantwoord: Dat is natuurlijk waar: die ruimte wordt verhoogd naar 30%. Die was, meen ik, ongeveer 12%. Maar mijn grote probleem zit eerlijk gezegd niet bij de hogere inkomens die die 12% al inlegden en dat te knellend vonden. Het grote probleem is dat er heel veel mensen rondom modaal werken, die bij lange na geen 12% van hun inkomen inlegden. Die dachten: ik ben 30, 35 jaar en leg €100 in de

maand apart, dan heb ik na 10, 15 jaar misschien €10.000 of €15.000 op de bank en dat heb ik dan voor mijn pensioen gespaard. Dat is ontzettend veel geld, maar in pensioentermen is het voor een modaal inkomen natuurlijk veel en veel te weinig. Dat wordt met meer fiscale ruimte niet opgelost. Ik steun die grotere fiscale ruimte wel, maar ik zie dat niet als oplossing van het kernprobleem dat er zo veel zzp'ers onvoldoende pensioen opbouwen.

Laat ik helder zijn, dat ben ik ook altijd geweest. De PvdA en GroenLinks zijn bij deze hele pensioenwetgeving samen opgetrokken en wij zijn voor een algehele pensioenplicht. Als je werkt, bouw je pensioen op. Daar ben ik altijd voor geweest en ik vind dat nog steeds de meest verstandige oplossing. Maar zowel in de polder als bij het Pensioenakkoord als hier in de Kamer is er in geen velden of wegen een meerderheid voor te krijgen om dat in de wet te regelen. Dus wat hebben we gedaan? We hebben dit probleem bij de minister neergelegd en die heeft gezegd: ik ben bereid om zzp'ers die eerder bij een pensioenfonds zaten, daar in te laten en de wet daar ook voor te wijzigen. Alleen als zij zelf beslissen om uit te treden — een beetje wat mevrouw Van der Plas overal voor wil — dan mag dat, maar dan kennen ze ook de consequenties. Dat is echt een forse wijziging van de sociale zekerheid. Dat is ook technisch nog niet zo makkelijk, dus ik snap ook wel dat het niet in deze wet is opgenomen. Maar dat gaat de minister doen en dat vind ik een goede oplossing voor zzp'ers.

1.17. Stemmingen over ingediende amendementen en moties TK

Op 20 december 2022 is in de Tweede Kamer gestemd over de in verband met het wetsvoorstel ingediende amendementen en moties. Van die stemmingen is op 22 december 2022 een [concept-verslag](#) gemaakt. De hiervoor aangehaalde motie met nummer 162 is aangenomen.

Op www.fiscaalleven.eu is een [overzicht met aangenomen amendementen](#) opgenomen, als ook een [overzicht met aangenomen moties](#).

1.18. Wijzigingen in wetsvoorstel

Op 21 december 2022 is een gewijzigd wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 179](#)). In dit wetsvoorstel zijn alle tot en met 20 december 2022 in het wetsvoorstel aangebrachte wijzigingen verwerkt.

Op 22 december 2022 heeft de regering nog enkele wetswijzigingen voorgesteld ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 182](#)). Deze wijzigingen zien voornamelijk op de Pensioenwet en op lijfrenten in de derde pensioenpijler.

1.19. Verslag commissiedebat pensioenonderwerpen

Op 19 januari 2023 heeft de vaste commissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid overleg gevoerd met minister Schouten (minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen) over diverse pensioenonderwerpen, bezien in het licht van de toekomst van het Nederlandse pensioenstelsel. Van dit commissiedebat is op 8 februari 2023 een verslag opgesteld ([Kamerstukken II, 2022 – 2023, 32 043, nr. 601](#)). Tijdens het commissiedebat zijn door de heer Smals enkele met elkaar samenhangende vragen gesteld over lijfrenten (derde pensioenpijler). De integrale teksten van die vragen met de bijbehorende antwoorden van minister Schouten zijn hierna opgenomen.

1.19.1. Telt 3^e pijler volwaardig mee bij beoordeling afname witte vlek?

Vraag

De VVD onderschrijft het streven om zo veel mogelijk mensen pensioen te laten opbouwen. Dat is wenselijk en verstandig. We zien dat de recente toename van de witte vlek voorname-

lijk zijn oorsprong heeft bij juist nieuwe, hippe en moderne bedrijven. In de Wtp hebben we de derde pijler meer gelijkgetrokken met de tweede pijler. De VVD is benieuwd naar het effect daarvan. Ik verwacht dat juist dit soort bedrijven gebruik zal maken van die verruimde mogelijkheden in de derde pijler. Het is daarom ook logisch om bij het beoordelen van de doelstellingen rondom de witte vlek te kijken of ook de ontwikkelingen in de derde pijler relevant zijn. Kan de minister toezeggen dat de derde pijler pensioen volwaardig zal meetellen bij het beoordelen van de afname van de witte vlek? Met andere woorden, moet je in het kader van werknemers zonder pensioenopbouw in de derde pijler eigenlijk niet die derde pijler meetellen bij het reductiedoel voor de werknemers zonder pensioen, de zogenaamde witte vlek?

Antwoord

De heer Nijboer is al weg, maar er is bij de behandeling van de Wet toekomst pensioenen een amendement van hem aangenomen over de reductiedoelstelling. Het gaat hier over werknemers. In de tweede pijler zit natuurlijk ook de verplichtstelling. Daarin bouwen de werknemers ook pensioen op. Aanvullend kun je natuurlijk zaken in de derde pijler regelen. Dus sowieso tellen alle mensen die in de tweede pijler zitten, al mee voor de witte vlek. Het bedrijf gaat daarin ook automatisch mee.

De bedrijven die een pensioenregeling aanbieden, doen natuurlijk ook allemaal mee met betrekking tot die deelnemers in de tweede pijler. In de derde pijler hangt het af van de vrijwilligheid van de individuele werknemer. Daarmee is het ook moeilijker om dat als een doel te formuleren. Het kan namelijk zo zijn dat je de ene keer wel meedoet, maar op een gegeven moment stopt met het opbouwen van pensioen in de derde pijler, door wat voor overweging dan ook. Daarin zit geen reden waardoor wij zeggen: je moet dat wel blijven doen. Dat is altijd een optie voor een werknemer. Daarmee is het ook een wat onduidelijke factor om mee te nemen in de aantallen die daar worden opgebouwd, als je een reductiedoelstelling wil behalen.

Overigens kijkt het CBS wel in de periodieke onderzoeken naar het aantal mensen dat pensioen opbouwt in de derde pijler. Ook de Stichting van de Arbeid kijkt daarnaar. Maar het betreft op dit moment nog wel een relatief kleine groep. Van de 800.000 werknemers met een jaarloon boven het wettelijk minimumloon die geen pensioen opbouwen in de tweede pijler, bouwen er 40.000 wel pensioen op in de derde pijler. Dat is dus eigenlijk een heel klein percentage. Nogmaals, ook daarvan weten we niet of ze dat blijven doen of dat dat voor een periode is. Voor een reductiedoelstelling is dat dus geen heel scherp cijfer om op te sturen.

1.19.2. Voorkom verschuiving verantwoordelijkheid van werkgever naar werknemer

Vraag

De minister merkt natuurlijk terecht op dat in de derde pijler nog niet heel veel gebruikgevoerd wordt van de mogelijkheden, maar het was nou juist een van de doelstellingen van de Wtp om de derde pijler veel aantrekkelijker te maken. De fiscale mogelijkheden zijn heel erg verruimd. Omdat we allemaal het doel delen dat het voor iedereen verstandig is om pensioen op te bouwen, is de hoop en de verwachting dat dat effect gaat hebben en dat er dus meer mensen in die derde pijler pensioen gaan opbouwen. Stel nou dat het inderdaad groot effect heeft, dan lijkt het me logisch om dit mee te nemen in de afweging of die witte vlek teruggebracht wordt. Dat was mijn vraag.

Antwoord

De fiscale mogelijkheden in de derde pijler zijn natuurlijk ook verruimd om te zorgen dat zzp'ers meer gaan doen. De witte vlek ziet echt op werknemers. Daar moeten we dus ook wel even onderscheid in gaan maken. Daarnaast is het zo dat als je zegt dat het de hele derde pijler mee gaat lopen, dan best de situatie kan ontstaan dat zo'n werkgever nog meer achterover gaat leunen en zegt: weet je wat, die derde pijler doet ook mee, dus ik laat het

gewoon aan de werknemer zelf om een keuze te maken in hoe zij daarin al dan niet hun pensioen willen opbouwen. Ik zou het niet als een soort prikkel willen introduceren om te zorgen dat werkgevers hun verantwoordelijkheid daarin niet gaan nemen. Het was namelijk ook een nadrukkelijke wens tijdens de behandeling van de Wtp dat juist meer werkgevers pensioenregelingen gaan aanbieden. Nu ga je dan wel heel erg de verantwoordelijkheid bij de werknemers neerleggen. Daar zou ik wel voor willen waken.

1.19.3. Wel of niet meenemen ontwikkelingen in 3^e pijler bij reductiedoelstelling?

Vraag

De minister maakt er iets van alsof het een effect heeft op de manier waarop de afweging wordt gemaakt wie de verantwoordelijkheid neemt voor het opbouwen van pensioen. Mijn vraag is als volgt. Zeker bij dit soort nieuwe bedrijven, in de sectoren waarin de witte vlek aan het groeien is, zie je dat het derdepijlerpensioen over het algemeen een meer logische oplossing gevonden wordt dan in reguliere sectoren. Vandaar dat het me logisch lijkt om de ontwikkelingen in de derde pijler mee te nemen, om te kijken of die invloed hebben op die witte vlek en of we die dus ook mee moeten nemen in de afweging of we die doelstelling halen.

Antwoord

Ik wil best kijken hoe de situatie zich ontwikkelt in de derde pijler en of daar ook daadwerkelijk meer pensioen wordt opgebouwd. Maar nogmaals, als we dat onderdeel echt mee gaan tellen in het halen van de reductiedoelstelling die nu ook in de wet is verankerd, zie ik toch echt het risico van een soort afwenteling van werkgevers naar werknemers waarbij ze zeggen "regel daar zelf gewoon maar je eigen pensioen", zonder dat er een goede regeling bij een bedrijf onder ligt. Nogmaals, daar komt bij dat het best onzeker is om te zien of iemand daarin blijft deelnemen, want het is altijd een vrijwillige keus. Ik kan dan ook niet echt goed weten of ik de cijfers hard heb op dat moment. En nogmaals, wat betreft de derde pijler ging het natuurlijk vooral om de zzp'ers, om die meer mogelijkheden voor pensioenopbouw te geven. Ik wil dus best kijken hoe het zich ontwikkelt. Ik zal dat met de CBS-cijfers in de hand bekijken, maar ik ga nu niet toezeggen dat ik dat meeneem in de vaststelling van de reductiedoelstelling voor de witte vlek.

1.20. Planningsbrief wetsvoorstel

Tijdens het commissiedebat pensioenonderwerpen van 19 januari 2023 (zie hiervoor) heeft minister Schouten van APP toegezegd om uw de Tweede Kamer te informeren over de planning van de uitwerking van de moties en toezeggingen behorende bij de plenaire behandeling van het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen (Wtp) en de beoogde planning van de lagere regelgeving behorende bij dit wetsvoorstel.

In haar planningsbrief van 6 februari 2023 heeft minister Schouten de Tweede Kamer geïnformeerd overeenkomstig haar toezegging ([Kamerstukken II, 2022 – 2023, 36 067, nr. 187](#)). Hierna is alleen de informatie opgenomen over de planning inzake de lagere regelgeving bij het wetsvoorstel en de planning van de uitwerking van motie 162 (zie paragraaf 1.16.1).

1.20.1. Planning inzake lagere regelgeving wetsvoorstel Wtp

Onder de Wtp vallen verschillende algemene maatregelen van bestuur (AMvB) en ministeriële regelingen, bij elkaar is dat de lagere regelgeving. Voor ik inga op de planning van de AMvB's en regelingen benoem ik voor de volledigheid welke AMvB's het betreft: het Besluit toekomst pensioenen, dit bevat vrijwel alle uitwerking op AMvB-niveau die geen voorhang kent; de besluiten nettopensioen en experiment pensioenregeling zelfstandigen, het Besluit parameters, het Besluit gegevensverstrekking voor keuzebegeleiding en tot slot een wijziging van het Besluit SUWI. Op het niveau van ministeriële regelingen wordt de

Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling aangepast en de Regeling vrijstellingen Wet BPF 2000 opgesteld. Voor de meeste van deze besluiten en regelingen geldt een inwerkingtredingsdatum tegelijkertijd met inwerkingtreding van de Wtp. Waar dit afwijkt, wordt dit expliciet toegelicht.

Besluit toekomst pensioenen

Het [concept-Besluit toekomst pensioenen](#) heb ik op verzoek van de Tweede Kamer afgelopen oktober gedeeld. Naar aanleiding van de wijzigingen in het wetsvoorstel dienen enkele uitwerkingen in het conceptbesluit aangepast te worden. Ook geldt dat na instemming van de Tweede Kamer met het wetsvoorstel het conceptbesluit voor advies kan worden voorgelegd aan de Raad van State. De beoogde planning daarvoor is eind februari. Op dat moment wordt het conceptbesluit toekomst pensioenen ook openbaar. [De beoogde inwerkingtreding van het besluit is 1 juli 2023](#). Op 6 maart 2023 is het [aangepaste Ontwerp-Besluit toekomst pensioenen](#) voor advies [voorgelegd aan de Raad van State](#).

Besluit experiment pensioenregeling zelfstandigen en besluit nettopensioen

Het Besluit experiment pensioenregeling zelfstandigen en het Besluit nettopensioen zijn reeds voorgehangen bij zowel de Tweede Kamer als de Eerste Kamer. De Tweede Kamer heeft vragen gesteld naar aanleiding van de voorhang. De beantwoording van deze vragen heb ik vorige week naar de Tweede Kamer gestuurd. Na afronding van de voorhang zullen de besluiten voor advies worden voorgelegd aan Raad van State. Ook hiervoor geldt [een beoogde inwerkingtreding van 1 juli 2023](#).

Ministeriële regelingen

Een aantal uitwerkingen vindt plaats in ministeriële regelingen. Dit betreft technische voorschriften die volgen uit de bovenliggende wet en besluiten, zoals bijvoorbeeld welke opschriften, iconen en sjablonen gebruikt mogen worden bij informatie over de pensioenregeling richting de deelnemer. Daarnaast worden ook de standaardregel (de formule voor de standaardmethode) en de uniforme rekenmethodiek (URM: voor weergave van ouderdomspensioen in scenario's) in een ministeriële regeling vastgelegd. Dit wordt vastgelegd in de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling. Daarnaast worden de nieuwe rekenregels behorende bij het Vrijstellings- en boetebesluit Wet BPF 2000 uitgewerkt in de Regeling vrijstellingen Wet BPF 2000. [De beoogde inwerkingtreding voor de ministeriële regelingen is 1 juli 2023](#).

1.20.2. Planning uitwerking motie 162

In de planningsbrief is op hoofdlijnen de planning weergegeven per motie en toezegging. Dit betreft de planning naar huidige inschatting, als gedurende het jaar blijkt dat bepaalde moties of toezeggingen in de uitwerking meer tijd vergen dan aanvankelijk gedacht, dan zal minister Schouten de Tweede Kamer hierover te zijner tijd informeren.

Motie 162 betreft het onderzoeken van de mogelijkheden om de pensioenopbouw voor zelfstandigen te verbeteren, zowel in de tweede als de derde pijler. De uitwerking van deze motie wordt betrokken bij de kabinetsreactie op het advies van de Stichting van de Arbeid over zelfstandigen zonder pensioenopbouw. De Stichting van de Arbeid verwacht het advies dit voorjaar op te leveren. De kabinetsreactie volgt daarna.

1.21. Voorlopig verslag en memorie van antwoord

Mede naar aanleiding van de op 17 en 31 januari 2023 gehouden technische briefings en de op 14 en 21 februari 2023 gehouden deskundigenbijeenkomsten (zie daarover meer hierna) inzake het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen hebben de leden van diverse kamerfracties honderden vragen gesteld over het wetsvoorstel toekomst pensioenen. Deze zijn opgenomen in het voorlopig verslag inzake het wetsvoorstel ([Kamerstukken I, 2022 –](#)

[2023, 36 067, nr. F](#)). De vragen zijn beantwoord in de memorie van antwoord inzake het wetsvoorstel van 24 maart 2023 ([Kamerstukken I, 2022 – 2023, 36 067, nr. H](#)). Er zijn geen specifieke vragen gesteld over lijfrenten (derde pensioenpijler). Wel zijn er enkele vragen met een algemene strekking gesteld die ook invloed kunnen hebben op lijfrenten. De betreffende integrale teksten van die vragen met de bijbehorende antwoorden van minister Schouten zijn hierna opgenomen.

1.21.1. Maatregelen om zzp'ers pensioen op te laten bouwen

Vraag

Welke maatregelen neemt het kabinet om meer zzp'ers pensioen op te laten bouwen, in welk tempo ziet zij de groei van het aantal zzp'ers dat pensioen gaat opbouwen voor zich en welke urgentie geeft zij hieraan op korte termijn?

Antwoord

Met dit antwoord worden beide bovenstaande vragen beantwoord. De regering vindt het belangrijk dat alle werkenden in voldoende mate worden gefaciliteerd om een adequate ouderdomsvoorziening te treffen, ook zelfstandigen. Daartoe is er naast de AOW als basispensioen (eerste pijler) het arbeidsvoorwaardelijk pensioen (tweede pijler), en hebben zelfstandigen (en ook anderen) de mogelijkheid om via een individuele faciliteit aanvullend pensioen te sparen (de derde pijler). Deze individuele faciliteit wordt fiscaal gefaciliteerd, wat betekent dat premies of inleg kan worden afgetrokken. Het aantal zelfstandigen groeit en velen bouwen geen of te weinig pensioen op. De regering vindt dit een urgent vraagstuk en wil zelfstandigen beter in staat stellen pensioen op te bouwen.

Met dit wetsvoorstel wordt voorgesteld de ruimte die zelfstandigen hebben om fiscaal gefaciliteerd te sparen in de derde pijler te verruimen. Nu is die ruimte gemaximeerd op 13,3% van de premiegrondslag (inkomen minus AOW-drempelbedrag). Voorgesteld wordt dit te verhogen naar 30%, waarmee de ruimte in de derde pijler gelijk wordt aan de ruimte die werknemers hebben in de tweede pijler. Daarnaast bevat het wetsvoorstel een experimenteerbepaling waarmee ruimte wordt geboden om experimenten met vrijwillige aansluiting van zelfstandigen in de tweede pijler mogelijk te maken. Tot slot wordt met dit wetsvoorstel het vrijwillig voortzetten van de pensioenregeling wanneer iemand zelfstandig wordt, verbeterd. De regering is van mening dat pensioenopbouw voor zelfstandigen door deze maatregelen beter wordt gefaciliteerd.

In aanvulling op deze maatregelen onderzoekt de Stichting van de Arbeid op verzoek van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid op dit moment gezamenlijk mogelijkheden om pensioenopbouw door zelfstandigen nog meer te bevorderen. Zij komen dit voorjaar met hun rapport. Aan de hand van dit onderzoek zal samen met de Stichting van de Arbeid gekeken worden of aanvullende maatregelen nodig zijn. Tot slot is bij de behandeling van dit wetsvoorstel toegezegd een alternatief voor de huidige vrijwillige voortzetting van de pensioenregeling (artikel 54 van de Pensioenwet) te onderzoeken. Het lid Nijboer (PvdA) heeft voorgesteld dat voortzetten de default is voor mensen die zelfstandigen worden. De Minister voor Armoedebeleid, Participatie en Pensioenen heeft toegezegd dit voorstel te onderzoeken. Zij heeft aangegeven de Tweede Kamer te informeren over de verdere stand van zaken van deze toezegging bij de kabinetsreactie op het advies van de Stichting van de Arbeid over zelfstandigen en pensioen.

1.21.2. Op de hoogte zijn van veranderingen Wtp bij Nederlanders

Vraag

In hoeverre verwacht de regering dat Nederlanders op de hoogte zijn van de veranderingen die de Wet toekomst pensioenen hen brengt?

Antwoord

Uit de publieksmonitor pensioenen (meting Q1 2023) blijkt dat momenteel al 57% van de Nederlanders weet dat er wijzigingen aan de regels voor pensioen op stapel staan. Dat percentage is onder 55+ (niet gepensioneerd) en gepensioneerden zelfs nog hoger, namelijk respectievelijk 71% en 76%. De bekendheid met de veranderingen en de inhoudelijke kennis zullen verder stijgen op het moment dat er actieve communicatie opgestart wordt vanuit de overheid en pensioenuitvoerders, na instemming van de Eerste Kamer op de Wet toekomst pensioenen.

Op het moment dat de Wet toekomst pensioenen is aangenomen door de Eerste Kamer, zal er op drie niveaus over de aankomende wijzigingen gecommuniceerd worden. Vanuit de overheid zal er in samenwerking met de pensioensector een algemene informatiecampagne gestart worden over waarom de regels voor pensioen aangepast worden, wat er blijft en wat er verandert. Daarnaast zullen overheid samen met pensioensector en sociale partners communiceren over de procedure (aanpassingen per regeling/fonds). Tot slot communiceert de pensioenuitvoerder (fondsen, verzekeraars en PPI's) op deelnemersspecifiek niveau naar alle deelnemers. Op deze manier worden gedurende de hele transitie alle Nederlanders op gepaste wijze over de aankomende wijzigingen. Het publieksplatform onsnieuwepensioen.nl zal gedurende deze periode ook continu geactualiseerd worden met relevante informatie voor burgers.

1.21.3. Weerspiegeling van Wtp op vraag vanuit samenleving

Vraag

In hoeverre heeft de regering het draagvlak onderzocht voor een pensioen dat de mogelijkheid heeft om meer omhoog of omlaag te fluctueren? In hoeverre weerspiegelt de Wet toekomst pensioenen een simpel en uitlegbaar antwoord op een vraag vanuit de samenleving?

Antwoord

Een van de belangrijkste aanleidingen voor de vernieuwing van het pensioenstelsel is dat het huidige pensioenstelsel niet kan waarmaken wat burgers van het pensioenstelsel verwachten. Er wordt meer beloofd dan kan worden waargemaakt. Het huidige pensioenstelsel is gericht op nominale zekerheid en voorwaardelijke verhogingen van het pensioen. Op die manier zou er een koopkrachtig pensioen komen. Dat heeft echter niet plaatsgevonden. De afgelopen 15 jaar kenmerken zich, als gevolg van achterblijvende indexatie, door teleurstelling van burgers in het pensioenstelsel, dat ondergraaft het vertrouwen bij deelnemers en pensioengerechtigden. Gepensioneerden hebben er steeds minder vertrouwen in dat het aanvullend pensioen de stijging van prijzen kan bijhouden en ook actieven vragen zich mede daarom af of zij nog een toereikend pensioen zullen ontvangen.

De vernieuwing van het pensioenstelsel is daarom zo ingericht dat antwoord wordt geboden op de tekortkomingen van het huidige pensioenstelsel. Een belangrijk instrument daartoe is dat pensioenen eerder omhoog kunnen in het nieuwe pensioenstelsel. Dit kan worden waargemaakt door minder buffers aan te houden, waardoor rendementen eerder kunnen worden toebedeeld aan deelnemers en gepensioneerden. Dit uitgangspunt is een rode draad in de voorgeschiedenis van de totstandkoming en uitwerking van het Pensioenakkoord en het daaruit volgende wetsvoorstel toekomst pensioenen. Er is breed draagvlak voor een pensioen dat eerder omhoog kan. Het eerlijke verhaal is echter ook dat een pensioen dat sneller kan worden verhoogd, ook sneller kan worden verlaagd. Betrokkenen hebben gedurende het proces zodoende aandacht gevraagd voor mechanismen om verlagingen zo veel mogelijk te voorkomen. Mede daarom zijn er in het wetsvoorstel verschillende mechanismen ingebouwd om verlagingen van reeds ingegane pensioenen zo veel mogelijk te voorkomen. Zo geldt dat naarmate de pensioenleeftijd wordt genaderd, risico wordt afgebouwd zodat schommelingen in de aanstaande pensioenuitkeringen gedempt worden.

Ook bestaat de mogelijkheid voor pensioenfondsen om beleggingsresultaten te spreiden over maximaal tien jaar op basis van het per deelnemer gereserveerde pensioenvermogen. Daarnaast kunnen dankzij de solidariteits- en risicodelingsreserve uitkeringen gestabiliseerd worden. Zo heeft Ortec Finance met berekeningen laten zien dat een solidariteitsreserve met gerichte vul- en verdeelregels effectief ingezet kan worden om dalingen van pensioenuitkeringen te voorkomen. Met een relatief kleine solidariteitsreserve kunnen huidige en toekomstige gepensioneerden meer nominale zekerheid krijgen dan bij een beleid zonder solidariteitsreserve en onder bepaalde condities ook meer zekerheid krijgen dan het huidige pensioenstelsel kan bieden. Dit geeft weer ruimte om tijdens de uitkeringsperiode risicovoller te beleggen, waardoor er naar verwachting een substantieel hoger pensioen bereikt kan worden, terwijl de risico's beperkt blijven.

Deze instrumenten zijn een uiting van een brede wens om voldoende solidariteit te behouden. Dat leidt enerzijds in potentie tot welvaartswinst als gevolg van de risicodeling tussen en binnen generaties, en daarmee hogere en/of stabielere pensioenen. Het leidt echter ook tot meer omvangrijke wetgeving om de maatschappelijke doelen te borgen. De overgang naar premiereregelingen leidt in zichzelf tot een simpeler pensioenstelsel, terwijl de solidariteitselementen meer complexiteit toevoegen. Dat is een uitruil, waar bewust voor is gekozen.

1.21.4. Verhouding lagere regelgeving tot invoering wet

Vraag

Hoe verhoudt de nog volledig uit te werken lagere regelgeving tot de invoering van de wet?

Antwoord

Met het aannemen van het wetsvoorstel toekomst pensioenen door de Tweede Kamer is duidelijk geworden welke wettelijke bepalingen nadere uitwerking behoeven in lagere regelgeving. De lagere regelgeving wordt uitgewerkt in een aantal besluiten en twee ministeriële regelingen. Het gaat om het Besluit toekomst pensioenen, waar het grootste deel van de lagere regelgeving wordt uitgewerkt, het Besluit experimenten pensioenregeling voor zelfstandigen, het Besluit netto pensioen en het Besluit parameters. Op het niveau van ministeriële regelingen wordt de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling aangepast (middels de conceptregeling toekomst pensioenen) en de Regeling vrijstellingen Wet BPF 2000 opgesteld.

De eerste drie besluiten zijn inmiddels voor advies naar de afdeling advisering van de Raad van State gestuurd.⁵¹ Ze zijn daarmee ook openbaar geworden en raadpleegbaar via de wetgevingskalender.⁵² In het voorjaar van 2022 zijn deze besluiten reeds opengesteld voor internetconsultatie en zijn er toezichttoetsen uitgebracht. De conceptbesluiten nettopensioen en experimenteerwetgeving voor zelfstandigen zijn in het najaar voorgehangen bij de Staten-Generaal. In het najaar van 2022 is op verzoek van de Tweede Kamer een conceptversie van het Besluit toekomst pensioenen gedeeld. In deze versie waren de consultatiereacties en toezichttoetsen reeds verwerkt. Het Besluit tot wijziging parameters is op 24 februari ter voorhang aan de Eerste en Tweede Kamer aangeboden. Na afloop van de voorhang periode wordt ook dit besluit ter advisering voorgelegd aan de afdeling advisering van de Raad van State.

Hoewel voor alle besluiten geldt dat het advies van de Raad van State mogelijk nog tot aanpassingen in de lagere regelgeving kan leiden, beschikt de Eerste Kamer dus nu al over de nagenoeg volledige uitwerking in lagere regelgeving. Het advies Raad van State wordt kort na de vaststelling van het advies openbaar gemaakt. Daarmee is er ruim voor de inwerkingtreding duidelijkheid over hoe het besluit eruit zal zien. De besluiten kunnen op 1 juli inwerkingtreden als de Eerste Kamer instemt met het wetsvoorstel.

De ministeriële regelingen zullen naar verwachting in april in concept gereed zijn en gedeeld kunnen worden met zowel de Eerste als de Tweede Kamer. Op dat moment is alle lagere regelgeving beschikbaar. De ministeriële regelingen kunnen derhalve ook op het moment dat de Wet toekomst pensioenen in werking treedt inwerking treden. Daarmee is uiterlijk op de inwerkingtredingsdatum van de Wet toekomst pensioenen alle bijbehorende lagere regelgeving gereed.

1.21.5. Geen uitstel van Wtp

Vraag

Is, mede gezien de nog uit de werken lagere regelgeving, uitstel van de Wet toekomst pensioenen wellicht wenselijk, dan wel noodzakelijk? Kan de regering reflecteren op de uitvoerbaarheid van de Wet toekomst pensioenen voor de pensioenfondsen?

Antwoord

Met dit antwoord worden beide bovenstaande vragen beantwoord. Het is van groot belang dat wetgeving die wordt geïntroduceerd, ook uitvoerbaar is voor de partijen die het aangaat. In dit geval vragen de leden van de SP-fractie te reflecteren op de uitvoerbaarheid voor pensioenfondsen. Gedurende de transitie zal de uitvoering van de wet nauwgezet worden gemonitord en zal veelvuldig overleg met betrokken uitvoeringspartijen plaatsvinden om eventuele knelpunten in een vroeg stadium te onderkennen en snel en effectief te kunnen bijsturen. Het ministerie voert proactief gesprekken met de partijen uit de sector. Daarnaast worden deze partijen middels allerlei initiatieven ondersteunt bij de transitie. Denk bijvoorbeeld middels de website werkenaanonspensioen.nl, waar vanuit een breed samenwerkingsverband relevante informatie wordt gedeeld.

Tot slot wijst de regering op de inbreng van zowel APG als de Pensioenfederatie in de deskundigenbijeenkomsten in uw Kamer op respectievelijk 14 en 21 februari jl. APG heeft aangegeven van mening te zijn dat deze wet goed uitvoerbaar en uitlegbaar is, terwijl de Pensioenfederatie erop wijst dat de wijzigingen die tijdens de behandeling in de Tweede Kamer zijn aangebracht, verder hebben bijgedragen aan de uitvoerbaarheid van het nieuwe pensioenstelsel.

1.21.6. Verwachte verschuiving pensioenvermogen van 2^e naar 3^e pijler

Vraag

In hoeverre verwacht de regering dat door de Wet toekomst pensioenen er sprake zal zijn van verschuiving van het pensioenvermogen van de tweede naar de derde pijler? Is dit wenselijk?

Antwoord

Met het wetsvoorstel toekomst pensioenen wordt geen verschuiving van het pensioenvermogen van de tweede naar de derde pijler beoogd. Het is ook niet de verwachting dat dit zal plaatsvinden. Met het wetsvoorstel wordt wel voorgesteld de ruimte die werkenden hebben om fiscaal gefaciliteerd te sparen in de derde pijler te verruimen. Nu is die ruimte gemaximeerd op 13,3% van de premiegrondslag (inkomen minus AOW-drempelbedrag). Voorgesteld wordt dit te verhogen naar 30%, waarmee de ruimte in de derde pijler gelijk wordt aan de ruimte in de tweede pijler. Dit zou er toe kunnen leiden dat mensen die nu nog niet pensioensparen of beperkt ruimte hebben om meer pensioen te sparen, dit zullen gaan doen in de derde pijler. Dit gaat echter niet ten koste van hun eventuele besparingen in de tweede pijler, aangezien deze vormen van pensioensparen via de werkgever plaatsvinden.

1.21.7. Geen nader uitstel Wtp

Vraag

Waarom zou de WTP en het invaren niet uitgesteld kunnen worden onder de huidige

omstandigheden?

Antwoord

Pensioenfondsen kunnen op dit moment te beperkt voldoen aan hun verplichtingen en aan de wens om de koopkracht van pensioenen op peil te houden. In de nieuwe contracten is er eerder perspectief op een koopkrachtig pensioen en wordt pensioenopbouw persoonlijker en transparanter. Bij uitstel van het wetsvoorstel zullen alle gepensioneerden en deelnemers niet, of pas op een later moment kunnen profiteren van deze voordelen.

Hetzelfde geldt voor het uitstellen van het invaren. Invaren kan voor alle generaties voordelen opleveren. Door de bestaande aanspraken om te zetten naar de nieuwe regeling kunnen deelnemers eerder profiteren van het nieuwe pensioenstelsel (eerder perspectief op een koopkrachtig pensioen) en is het mogelijk om de intergenerationale risicodeling en solidariteit in stand te houden. Daarnaast leidt invaren tot een overzichtelijker en begrijpelijker pensioenstelsel en een efficiëntere uitvoering. Om die redenen is het uitgangspunt in het wetsvoorstel ("standaardpad") dat bestaande pensioenen worden omgezet naar de nieuwe regeling. Hiervan kan worden afgeweken als het invaren voor een groep betrokkenen onevenwichtig nadelig dreigt uit te pakken, in strijd is met de wet of onuitvoerbaar is.

Het is niet wenselijk om wel het nieuwe contract in te voeren, maar het invaren uit- of af te stellen. In dat geval zullen gepensioneerden en deelnemers namelijk niet ten volle kunnen profiteren van de voordelen van het nieuwe contract. Ook zullen de uitvoeringskosten toenemen om dat pensioenuitvoerder dan gehouden zijn zowel pensioen te beheren onder het huidige financieel toetsingskader als onder het nieuwe contract. Dit is nadelig voor alle deelnemers en gepensioneerden. Het uitstellen van dit wetsvoorstel en het invaren acht de regering niet in het belang van deelnemers en gepensioneerden.

1.21.8. Inwerkingtredingsdatum Wtp wordt niet opgeschoven

Vraag

Het akkoord van 2019 is tijdens de uitwerking gesneuveld. Wat moet er gebeuren om het kabinet, werkgevers- en werknemersorganisaties te laten besluiten om ook de uitwerking van 2020 te stop te zetten?

Antwoord

Het wetsvoorstel toekomst pensioenen kent een lange aanloop, waar vele discussies aan zijn voorafgegaan. In 2019 werd het Pensioenakkoord gesloten. In 2020 kwam de hoofdlijnenbrief, waarin de hoofdlijnen werden neergelegd voor dit wetsvoorstel. Het wetsvoorstel heeft vervolgens alle stappen van het wetgevingsproces doorlopen. Een uitgebreide internetconsultatie, formele toetsen en adviezen en een advies van de Raad van State. Ook is tijdens het wetgevingsproces uitvoerig stilgestaan bij de uitvoeringsaspecten van voorliggend wetsvoorstel. Zo is er regelmatig overleg gevoerd met de pensioenkoepels (Pensioenfederatie en Verbond van Verzekeraars) om te bezien of uitvoeringstechnische aspecten vereenvoudigd kunnen worden. Daarnaast geldt dat de Tweede Kamer het wetsvoorstel zeer uitgebreid en doorgrond heeft behandeld.

In elke fase van het wetstraject is contact geweest met verschillende experts, ook de Tweede Kamer heeft zich laten bijstaan door experts. Uiteindelijk heeft een ruime meerderheid besloten in te stemmen met het wetsvoorstel. Bovendien geldt dat experts het niet altijd met elkaar eens zijn, en dat hoeft ook niet. Dat stimuleert het debat en kan voor een beter resultaat zorgen. Al met al is er vanwege deze redenen geen enkele aanleiding om de inwerkingtreding van het wetsvoorstel toekomst pensioenen op te schuiven of in te trekken. Dat zou ook geen recht doen aan de ruime meerderheid van de Tweede Kamer die heeft ingestemd met het wetsvoorstel. Het wetsvoorstel toekomst pensioenen schept ruimte

voor nieuwe pensioencontracten die ten opzichte van het huidige pensioenstelsel eerder perspectief bieden op een koopkrachtig pensioen, met behoud van risicodeling binnen en tussen generaties. Deze resultaten blijken ook uit onderzoeken van CPB, Netspar en DNB. Het is daarom wenselijk om het wetsvoorstel te implementeren. Ook de zienswijze dat het schrappen van bezwaarrecht voor de Raad van State een showstopper had moeten zijn wordt niet gedeeld.

1.21.9. Bekend maken lagere regelgeving

Vraag

Kan de regering toezeggen dat alle lagere regelgeving bekend wordt, voordat de Senaat de behandeling voert?

Antwoord

Met het aannemen van het wetsvoorstel toekomst pensioenen door de Tweede Kamer is duidelijk geworden welke wettelijke bepalingen nadere uitwerking behoeven in lagere regelgeving. De lagere regelgeving wordt uitgewerkt in een aantal besluiten en twee ministeriële regelingen. Het gaat om het Besluit toekomst pensioenen, waar het grootste deel van de lagere regelgeving wordt uitgewerkt, het Besluit experimenten pensioenregeling voor zelfstandigen, het Besluit netto pensioen en het Besluit parameters. Op het niveau van ministeriële regelingen wordt de Regeling Pensioenwet en Wet verplichte beroepspensioenregeling aangepast (middels de conceptregeling toekomst pensioenen) en de Regeling vrijstellingen Wet BPF 2000 opgesteld.

De eerste drie besluiten zijn inmiddels voor advies naar de afdeling advisering van de Raad van State gestuurd. Ze zijn daarmee ook openbaar geworden en raadpleegbaar via de wetgevingskalender. In het voorjaar van 2022 zijn deze besluiten reeds opengesteld voor internetconsultatie en zijn er toezichttoetsen uitgebracht. De conceptbesluiten nettopensioen en experimenteerwetgeving voor zelfstandigen zijn in het najaar voorgehangen bij de Staten-Generaal. In het najaar van 2022 is op verzoek van de Tweede Kamer een conceptversie van het Besluit toekomst pensioenen gedeeld. In deze versie waren de consultatiereacties en toezichttoetsen reeds verwerkt. Het Besluit tot wijziging parameters is op 24 februari ter voorhang aan de Eerste en Tweede Kamer aangeboden. Na afloop van de voorhang periode wordt ook dit besluit ter advisering voorgelegd aan de afdeling advisering van de Raad van State.

Hoewel voor alle besluiten geldt dat het advies van de Raad van State mogelijk nog tot aanpassingen in de lagere regelgeving kan leiden, beschikt de Eerste Kamer dus nu al over de nagenoeg volledige uitwerking in lagere regelgeving. Het advies Raad van State wordt kort na de vaststelling van het advies openbaar gemaakt. Daarmee is er ruim voor de inwerkingtreding duidelijkheid over hoe het besluit eruit zal zien. De besluiten kunnen op 1 juli inwerkingtreden als de Eerste Kamer instemt met het wetsvoorstel.

De ministeriële regelingen zullen naar verwachting in april in concept gereed zijn en gedeeld kunnen worden met zowel de Eerste als de Tweede Kamer. Op dat moment is alle lagere regelgeving beschikbaar. De ministeriële regelingen kunnen derhalve ook op het moment dat de Wet toekomst pensioenen in werking treedt inwerkingtreden. Daarmee is uiterlijk op de inwerkingtredingsdatum van de Wet toekomst pensioenen alle bijbehorende lagere regelgeving gereed.

1.21.10. Geen opschuiving einddatum invoering Wtp

Vraag

Is de regering bereid om de einddatum van de invoering van de WTP op te schuiven nu geluiden uit de sector klinken dat de transitieperiode te kort dreigt te worden om met 160 fondsen over te gaan?

Antwoord

Naar aanleiding van het verschuiven van de beoogde inwerkingtredingsdatum van het wetsvoorstel toekomst pensioen van 1 januari 2023 naar 1 juli 2023 is opnieuw overleg gevoerd met sociale partners en pensioenuitvoerders over de haalbaarheid van de transitieperiode. Daarbij is vastgesteld dat het geen bezwaar is wanneer de eerste mijlpaal (arbeidsvoorwaardelijk overleg) met een half jaar wordt ingekort. De reden is dat in de praktijk sociale partners, werkgevers en werknemers al zijn gestart met de nodige voorbereidingen vooruitlopend op het gereedkomen van het wetsvoorstel. Op dit moment is er daarom geen aanleiding te veronderstellen dat de transitieperiode verlengd zou moeten worden. De transitieperiode van 3,5 jaar wordt door alle partijen als voldoende beschouwd. Niettemin zal de komende jaren het verloop van de transitie intensief worden gemonitord, waarover de Kamers ook periodiek geïnformeerd zullen worden. Doel van de monitoring is om tijdig knelpunten in de transitie te kunnen identificeren en waar nodig aanvullende maatregelen te kunnen nemen.

1.22. Nadere memorie van antwoord

Ter verdere verduidelijking hebben diverse kamerleden naar aanleiding van de memorie van antwoord van 24 maart 2023 ([Kamerstukken I, 2022 – 2023, 36 067, nr. H](#)) aanvullende vragen gesteld over het wetsvoorstel toekomst pensioenen. Deze zijn opgenomen in het nader voorlopig verslag inzake het wetsvoorstel ([Kamerstukken I, 2022 – 2023, 36 067, nr. J](#)). Er zijn enkele vragen gesteld over lijfrenten (derde pensioenpijler). En er is een vraag gesteld met een algemene strekking die ook mede betrekking heeft op lijfrenten. De vragen zijn beantwoord in de nadere memorie van antwoord inzake het wetsvoorstel van 20 april 2023 ([Kamerstukken I, 2022 – 2023, 36 067, nr. K](#)). De betreffende integrale teksten van die vragen met de bijbehorende antwoorden van minister Schouten zijn hierna opgenomen.

1.22.1. Aantal zzp'ers dat nu fiscaal maximaal pensioen opbouwt

Vraag

Als een van de maatregelen die pensioenopbouw onder zzp'ers moeten vergroten, wordt de verruiming van de 3e pijler genoemd. Kan de regering aangeven hoeveel zzp'ers nu fiscaal maximaal pensioen opbouwen?

Antwoord

Het wetsvoorstel toekomst pensioen bevat een nieuw fiscaal kader. Onderdeel hiervan is om te komen met een meer arbeidsvorm neutraal pensioenkader. Dit houdt (o.a.) in dat de fiscaal gefaciliteerde premieruimte fors wordt verruimd. Nu is die ruimte gemaximeerd op 13,3% van de premiegrondslag (inkomen minus AOW-drempelbedrag). Voorgesteld wordt dit te verhogen naar 30%, waarmee de ruimte in de derde pijler gelijk wordt aan de ruimte die werknemers hebben in de tweede pijler. Deze maatregel draagt er onder meer aan bij dat pensioensparen door zelfstandigen beter wordt gefaciliteerd. Zelfstandigen die pensioen opbouwen in de derde pijler hebben dan namelijk dezelfde fiscale ruimte voor pensioenopbouw als werknemers in de tweede pijler.

Uit analyse van de aangifte voor de inkomstenbelasting die is gedaan als onderdeel van het voorstel voor een arbeidsvorm neutraal pensioenkader, blijkt dat van degenen die pensioensparen in de derde pijler, circa een derde nagenoeg de maximale fiscaal ruimte benut (90 tot 100% van de berekende maximale jaarruimte). Het gaat hier om circa 90.000 personen (op basis van 2018). Het betreft hier zowel ondernemers voor de inkomstenbelasting, werknemers in dienstbetrekking als resultaatgenieters (werkenden met neveninkomsten). Een nadere uitsplitsing naar alleen zelfstandigen is niet gemaakt.

1.22.2. Geen verbetering rechtmatigheid/uitvoerbaarheid via novelle

Vraag

Overweegt de regering, naar aanleiding van de inmiddels geconstateerde mankementen in de voorliggende wetgeving, om via een novelle de rechtmatigheid en uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel te verbeteren?

Antwoord

Ik ben van mening dat het huidige wetsvoorstel een evenwichtig geheel vormt, met voldoende waarborgen voor een evenwichtige transitie en klaar is om te worden ingevoerd. Dit is ook het signaal dat ik ontvang vanuit de uitvoeringspartijen. Het wetsvoorstel is uitgebreid getoetst op uitvoerbaarheid en op rechtmatigheid. Er is dan ook geen aanleiding om een novelle in te dienen.

Zoals in de eerdere beantwoording aangegeven zal gedurende de transitie de uitvoering van de wet nauwgezet worden gemonitord en zal overleg met betrokken uitvoeringspartijen plaatsvinden om eventuele knelpunten in een vroeg stadium te onderkennen en snel en effectief te kunnen bijsturen. Het ministerie voert ook proactief gesprekken met de partijen uit de sector.

1.22.3. Pensioen zzp

Vraag

Waarom denkt de minister dat verruiming van de 3e pijler tot 30% tot meer deelname van ZZP'ers aan het pensioen systeem zal leiden als nu de ruimte van 13% al niet gebruikt wordt? Daarnaast komen er experimenten met vrijwillige voortzetting bij een pensioenfonds. Waarom zou vrijwillige deelname voor ZZP'ers aantrekkelijk is? In het WTP hebben zij immers geen enkele eigen zeggenschap over het beleggingsprofiel en geen vrije keuze om wel of niet een nabestaanden pensioen te verzekeren. De 3e pijler biedt deze mogelijkheden wel en zal dus voor velen aantrekkelijker zijn.

Antwoord

Het wetsvoorstel toekomst pensioen bevat een nieuw fiscaal kader. Onderdeel hiervan is om te komen met een meer arbeidsvorm neutraal pensioenkader. Dit houdt (o.a.) in dat de fiscaal gefaciliteerde premieruimte fors wordt verruimd. Nu is die ruimte gemaximeerd op 13,3% van de premiegrondslag (inkomen minus AOW-drempelbedrag). Voorgesteld wordt dit te verhogen naar 30%, waarmee de ruimte in de derde pijler gelijk wordt aan de ruimte die werknemers hebben in de tweede pijler. Deze maatregel draagt er onder meer aan bij dat pensioensparen door zelfstandigen beter wordt gefaciliteerd. Zelfstandigen die pensioen opbouwen in de derde pijler hebben dan namelijk dezelfde fiscale ruimte voor pensioenopbouw als werknemers in de tweede pijler. Overigens dient opgemerkt te worden dat van degenen die pensioensparen in de derde pijler (waaronder zelfstandigen), circa een derde nagenoeg de maximale fiscaal ruimte benut (90 tot 100% van de berekende maximale jaarruimte).

Zelfstandigen hebben diverse mogelijkheden om te sparen voor hun oudedagsvoorziening. De praktijk leert evenwel dat daarvan slechts beperkt gebruik wordt gemaakt. Hierdoor loopt een grote groep zelfstandigen het risico van een grote inkomensterugval bij pensionering. In het licht hiervan zijn in het Pensioenakkoord afspraken gemaakt over pensioensparen door zelfstandigen. De regering acht het wenselijk om te bezien hoe de pensioenopbouw onder zelfstandigen kan worden gestimuleerd.

Eén van de oplossingsrichtingen die wordt verkend is het – via experimenten – (breder) mogelijk maken van pensioenopbouw in de tweede pijler voor zelfstandigen. Zelfstandigen hebben naar huidig recht slechts zeer beperkt toegang tot de tweede pijler. Om experimenten in de tweede pijler te faciliteren wordt met dit wetsvoorstel experimenteerruimte in de tweede pijler mogelijk gemaakt.

Op basis van de experimenteerwetgeving kan – zoals is toegelicht in hoofdstuk 12 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 3](#)) – proefondervindelijk worden bekeken of en op welke wijze bredere en toegankelijker mogelijkheden in de tweede pijler kunnen worden gecreëerd voor zelfstandigen om tot een betere pensioenopbouw te komen, waardoor de inkomensterugval bij pensionering voor deze groep wordt verkleind. Specifiek is gekozen voor experimenten in de tweede pijler. Zelfstandigen kunnen op deze manier profiteren van het collectieve karakter van tweedepijlerpensioenregelingen en de (solidariteits)voordelen die daarmee samenhangen, zoals de voordelen van risicodeling tussen deelnemers(groepen). Dit kan aantrekkelijk zijn voor hen. Bovendien kan het voor zelfstandigen die deels in loondienst werkzaam zijn, aantrekkelijk zijn als zij over hun gehele inkomen pensioen kunnen opbouwen bij dezelfde pensioenuitvoerder. Ook kan het aantrekkelijk zijn voor zelfstandigen om pensioen op te bouwen bij het pensioenfonds van de sector of onderneming waar(in) ze werken wanneer zij een sterke mate van binding ervaren met die sector of onderneming. Daarnaast kan het voor zelfstandigen die in het verleden enige pensioenaanspraken hebben opgebouwd in de sector waar ze werkzaam zijn en zich vertrouwd mee voelen, aantrekkelijk zijn opnieuw aan te sluiten bij de pensioenregeling. De experimenteerwetgeving biedt deze mogelijkheden.

Het is tot slot goed te benadrukken dat zelfstandigen die zich niet vrijwillig willen aansluiten bij een pensioenregeling in de tweede pijler omdat dit voor hen niet aantrekkelijk is, ook de mogelijkheid hebben om een regeling te treffen in de derde pijler.

1.23. Verslag en nota n.a.v. het verslag

In het verslag van 15 mei 2023 ([Kamerstukken I, 2022 – 2023, 36 067, nr. N](#)) zijn aanvullende vragen opgenomen die door diverse kamerleden zijn gesteld over het wetsvoorstel toekomst pensioenen. Er is vraag gesteld over lijfrenten (derde pensioenpijler). De vraag is beantwoord in de nota naar aanleiding van het verslag inzake het wetsvoorstel van 17 mei 2023 ([Kamerstukken I, 2022 – 2023, 36 067, nr. P](#)). De betreffende integrale tekst van die vraag met de bijbehorend antwoord van minister Schouten is hierna opgenomen.

1.23.1. Pensioendeelname ZZP-ers

Vraag

In vraag 5 heeft het CDA zorgen geuit over pensioendeelname van ZZP-ers. De Minister heeft geantwoord dat dit beter wordt door de verruiming van de 3e pijler tot 30%.

a. Waarom denkt de Minister dat verruiming van de 3e pijler tot 30% tot meer deelname van ZZP-ers aan het pensioen systeem zal leiden als nu de ruimte van 13% al niet gebruikt wordt?

b. Daarnaast komen er experimenten met vrijwillige voortzetting bij een pensioenfonds. Waarom zou vrijwillige deelname voor ZZP-ers aantrekkelijk zijn? In het Wtp hebben zij immers geen enkele eigen zeggenschap over het beleggingsprofiel en geen vrije keuze om wel of niet een nabestaanden pensioen te verzekeren. De 3e pijler biedt deze mogelijkheden wel en zal dus voor velen aantrekkelijker zijn.

Antwoord

Van degenen die pensioensparen in de derde pijler (waaronder zelfstandigen) benut circa een derde nagenoeg de maximale fiscaal ruimte (90 tot 100% van de berekende maximale jaarruimte). Voor hen is de huidige beperktere fiscale ruimte mogelijk knellend. De genoemde maatregel wordt onder meer genomen zodat zelfstandigen die pensioen opbouwen in de derde pijler daarmee dezelfde fiscale ruimte voor pensioenopbouw hebben als werknemers in de tweede pijler. De maatregel draagt er in die zin aan bij dat pensioensparen door zelfstandigen beter wordt gefaciliteerd.

Op basis van de experimenteerwetgeving kan – zoals is toegelicht in hoofdstuk 12 van de memorie van toelichting bij het wetsvoorstel ([Kamerstukken II, 2021–2022, 36 067, nr. 3](#)) – proefondervindelijk worden bekeken of en op welke wijze bredere en toegankelijker mogelijkheden in de tweede pijler kunnen worden gecreëerd voor zelfstandigen om tot een betere pensioenopbouw te komen, waardoor de inkomensterugval bij pensionering voor deze groep wordt verkleind. Specifiek is gekozen voor experimenten in de tweede pijler. Zelfstandigen kunnen op deze manier profiteren van het collectieve karakter van tweedepijlerpensioenregelingen en de (solidariteits)voordelen die daarmee samenhangen, zoals de voordelen van risicodeling tussen deelnemers(groepen). Dit kan aantrekkelijk zijn voor hen. Bovendien kan het voor zelfstandigen die deels in loondienst werkzaam zijn, aantrekkelijk zijn als zij over hun gehele inkomen pensioen kunnen opbouwen bij dezelfde pensioenuitvoerder. Ook kan het aantrekkelijk zijn voor zelfstandigen om pensioen op te bouwen bij het pensioenfonds van de sector of onderneming waar(in) ze werken wanneer zij een sterke mate van binding ervaren met die sector of onderneming. Daarnaast kan het voor zelfstandigen die in het verleden enige pensioenaanspraken hebben opgebouwd in de sector waar ze werkzaam zijn en zich vertrouwd mee voelen, aantrekkelijk zijn opnieuw aan te sluiten bij de pensioenregeling. De experimenteerwetgeving biedt deze mogelijkheden. Het is tot slot goed te benadrukken dat zelfstandigen die zich niet vrijwillig willen aansluiten bij een pensioenregeling in de tweede pijler omdat dit voor hen niet aantrekkelijk is, ook de mogelijkheid hebben om een regeling te treffen in de derde pijler.

1.24. Samenvatting van de aanpassingen in het wetsvoorstel

Tijdens de behandeling van het wetsvoorstel Wtp door de Tweede Kamer, verschenen er vier nota's van wijziging en heeft de Kamer 21 amendementen aangenomen. Hierdoor werd het oorspronkelijke wetsvoorstel op verschillende punten aangepast.

In een op <https://www.werkenaanonspensioen.nl> gepubliceerde [factsheet](#) is een samenvatting gegeven van de voornaamste wijzigingen ten opzichte van het wetsvoorstel zoals dat in maart 2022 werd ingediend bij de Tweede Kamer. Het document is geen uitputtend overzicht van alle wijzigingen.

1.25. Kamerbehandeling, inwerkingtreding en wetteksten

Het wetsvoorstel 'Wet toekomst pensioenen' is momenteel in behandeling bij de Eerste Kamer en dus nog niet aangenomen. De beoogde inwerkingtredingsdatum van het wetsvoorstel is 1 januari 2023. Echter, enkele wijzigingen zullen een jaar later, op 1 januari 2024, in werking treden.

In de nota naar aanleiding van het nader verslag inzake het wetsvoorstel ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 11](#)) heeft de regering opgemerkt dat het wetsvoorstel qua planning (nog steeds) uitgaat van inwerkingtreding van het wetsvoorstel per 1 januari 2023.

In het antwoord op vraagnummer(s) 20 en 21 van kamerlid Omtzigt is aangegeven dat pensioenminister Schouten het niet langer realistisch vindt de Wet toekomst pensioenen op 1 januari 2023 in werking te laten gaan (zie paragraaf 3.9 van deze compilatie). De beoogde ingangsdatum is door haar doorgeschoven naar 1 juli 2023. Dit is geregeld in de Derde nota van wijziging op het wetsvoorstel ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 43](#)).

De Tweede Kamer heeft het wetsvoorstel met wijzigingen op 22 december 2022 na [hoofdelijke stemming](#) met 93 stemmen voor en 48 stemmen tegen aangenomen. Het wetsvoorstel is nu in behandeling bij de Eerste Kamer.

De Eerste Kamercommissie voor Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) heeft op 17

januari 2023 inbreng geleverd voor het schriftelijk overleg over de brief van de minister voor APP van 30 november 2022 inzake het advies van de Commissie Parameters ([Kamerstukken I, 2021 – 2022, 36 067, nr. A / 32.043 met bijlagen](#)). Op 17 januari 2023 vond voor de commissie een technische briefing plaats. Tijdens deze briefing is er ingegaan op de onderwerpen contract en nabestaandenpensioen. Op 31 januari 2023 vond een tweede technische briefing plaats waar de volgende onderwerpen aan de orde waren: waarborgen voor een evenwichtige transitie, juridische houdbaarheid en rechtsbescherming en werken zonder pensioenopbouw en implementatie, monitoring en evaluatie.

Op 14 februari 2023 vond een [eerste deskundigenbijeenkomst](#) over het wetsvoorstel plaats. De thema's uitvoerbaarheid, handhaafbaarheid en implementatie kwamen daarbij aan bod. Door te klikken op [deskundigenbijeenkomst van 14 februari 2023](#) kun je deze bijeenkomst terugkijken. Op 21 februari 2023 vond een [tweede deskundigenbijeenkomst](#) over de thema's rechtmatigheid en effecten van de wet plaats. Door te klikken op [deskundigenbijeenkomst van 21 februari 2023](#) kun je deze bijeenkomst terugkijken.

Het voorbereidend onderzoek door de Eerste Kamercommissie voor SZW heeft plaatsgevonden op 7 maart 2023. De Eerste Kamercommissie heeft op 11 april 2023 besloten ernaar te streven de behandeling van het wetsvoorstel af te ronden vóór de Kamerwisseling en ter vergadering van 9 mei 2023 gelegenheid te bieden om (eventueel) inbreng te leveren voor het verslag en nader schriftelijk overleg.

De plenaire behandeling van het wetsvoorstel heeft plaatsgevonden op 22 en 23 mei 2023. Er zijn geen nieuwe vragen gesteld over de derde pensioenpijler (lijfrenten). De Eerste Kamer heeft het wetsvoorstel op 30 mei 2023 na hoofdelijke stemming met 46 stemmen voor en 27 stemmen tegen aangenomen. De Eerste Kamer heeft op 30 mei 2023 ook gestemd over moties die bij de plenaire behandeling van het wetsvoorstel op 22, 23 en 30 mei 2023 zijn ingediend. Na hoofdelijke stemming heeft de Eerste Kamer op 30 mei 2023 met 47 stemmen voor en 26 stemmen tegen geoordeeld dat het wetsvoorstel niet met minimaal een twee-derde meerderheid aanvaard hoefde te worden.

Op 30 juni 2023 zijn de officiële tekst van de Wet toekomst pensioenen ([Stb. 2023, 216](#)) en het bijbehorende inwerkingtredingsbesluit ([Stb. 2023, 218](#)) in het Staatsblad gepubliceerd. In dit inwerkingtredingsbesluit zijn de diverse data van inwerkingtreding voor de diverse lijfrentebepalingen opgenomen. Een aantal (verruimende) lijfrentebepalingen hebben terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2023, enkele bepalingen zijn in werking getreden per 1 juli 2023 en de overige bepalingen hebben een datum van inwerkingtreding die in de toekomst ligt. Zie daarvoor artikel 1 van het besluit en **hoofdstuk 5.1** van deze compilatie. In dat hoofdstuk is per bepaling de inwerkingtredingsdatum vermeld (zie de kaders boven de bepalingen).

Zie voor de teksten van het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen (met bijbehorende toelichtende teksten) voor zover deze zien op lijfrenten: **hoofdstuk 7**.

1.26. Samenhangende lagere regelgeving; ontwerpregeling en -besluit

In het verlengde van het hiervoor aangehaalde wetsvoorstel, werd op 2 april 2022 het 'Concept-Fiscale Uitvoeringsregelingen Wet toekomst pensioenen' ter internetconsultatie aangeboden (<https://www.internetconsultatie.nl/uitvoeringsregelingwtp/b1>). Met deze concept-uitvoeringsregelingen wordt beoogd onder andere invulling gegeven aan het (wets)voorstel om de fiscale verschillen tussen de 2^e pensioenpijler en de 3^e pensioenpijler, waar mogelijk en wenselijk op te heffen. Het kabinet onderzoekt in hoeverre de fiscale regels voor lijfrenten waarin wordt doorbelegd na de ingangsdatum kunnen worden geharmoniseerd met de regels die gelden voor pensioenen waarin wordt doorbelegd na de ingangsdatum.

Op 2 april 2022 is ook het 'Concept-Besluit toekomst pensioenen' ter internetconsultatie aangeboden (<https://www.internetconsultatie.nl/besluittoekomstpensioenen>). Met dit concept-besluit worden nadere regels opgesteld voor diverse pensioengerelateerde onderwerpen, waaronder lijfrenten. Daarmee wijzigen onder meer enige bepalingen van het Uitvoeringsbesluit IB 2001. Op 30 april 2022 eindigde de consultatieronde.

Naar aanleiding van de internetconsultatie is het oorspronkelijke concept aangescherpt. De aangepaste concept-versie van het besluit is vervolgens ter toetsing, respectievelijk voor advies, voorgelegd aan de Belastingdienst, DNB, de AFM en de Raad voor de rechtspraak. In de toelichting bij het herziene conceptbesluit zijn de aanpassingen naar aanleiding van de commentaren, toetsen en adviezen verantwoord.

De [aangepaste concept-versie van het Besluit toekomst pensioenen](#) is ter informatie als bijlage bij de toezeggingenbrief van 6 oktober 2022 ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 30](#)) aangeboden aan de Tweede Kamer. In deze versie van het besluit is in hoofdstuk 11 de consultatie-inbreng beschreven en verantwoord. Deze versie stond aanvankelijk geagendeerd voor de ministerraad van 4 november 2022. De behandeling van dat besluit is echter doorgeschoven naar een volgende ministerraad. In haar brief van 9 november 2022 heeft minister Schouten aangegeven ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 83](#)) dat het procedureel gebruikelijk is dat een besluit wordt besproken in de ministerraad, voordat dit ter advisering wordt aangeboden aan de Raad van State. Aan de ministerraad is aangeboden de versie van het besluit zoals deze op 30 oktober 2022 is gedeeld met de Tweede Kamer. In de tussentijd is een derde nota van wijziging ingediend bij het wetsvoorstel ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 43](#)). Naar aanleiding hiervan moeten er nog enkele aanpassingen worden doorgevoerd in het Besluit toekomst pensioenen. Met het oog daarop is de besluitvorming over het besluit in de ministerraad aangehouden. De minister vindt het in dit kader wenselijk eerst de behandeling van de bovenliggende wet af te ronden, voordat de ministerraad door haar wordt verzocht om in te stemmen met de aanbieding van het besluit aan de Raad van State.

In haar planningsbrief van 6 februari 2023 heeft minister Schouten de Tweede Kamer overeenkomstig haar toezegging ([Kamerstukken II, 2022 – 2023, 36 067, nr. 187](#)) geïnformeerd over de planning inzake de lagere regelgeving bij het wetsvoorstel. Op 6 maart 2023 is het [aangepaste Ontwerp-Besluit toekomst pensioenen](#) voor advies [voorgelegd aan de Raad van State](#).

Minister Schouten heeft de lagere regelgeving, waaronder het [aangepaste Ontwerp-Besluit toekomst pensioenen](#), die reeds voor advies is voorgelegd aan de Raad van State vervolgens met haar brieven van 23 maart 2023 gedeeld met de Tweede Kamer ([Kamerstukken II, 2022 – 2023, 36 067, nr. 188](#)) en Eerste Kamer ([Kamerstukken I, 2022 – 2023, 36 067, nr. G](#)). In diezelfde brieven heeft de pensioenminister aangegeven dat gewerkt wordt aan de twee ministeriële regelingen die onder het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen vallen.

Per brief van 20 april 2023 aan de Tweede Kamer ([Kamerstukken II, 2022 – 2023, 36 067, nr. 189](#)) en Eerste Kamer ([Kamerstukken I, 2022 – 2023, 36 067, nr. L](#)) zijn twee concept-regelingen aangeboden. Het gaat om de [concept-regeling toekomst pensioenen](#) en de [concept-regeling vrijstellingen Wet Bpf2000](#). Daarmee is alle lagere regelgeving die in het kader van het wetsvoorstel 'Wet toekomst pensioenen' is opgesteld voor beide kamers beschikbaar.

Op 30 juni 2023 zijn de officiële tekst van het Besluit toekomst pensioenen ([Stb. 2023, 217](#)) en het bijbehorende inwerkingtreedingsbesluit ([Stb. 2023, 218](#)) in het Staatsblad gepubliceerd. In dit inwerkingtreedingsbesluit zijn de diverse data van inwerkingtreding voor de diverse lijfrentebepalingen opgenomen. Een lijfrentebepaling is in werking getreden per 1

juli 2023 en de overige bepalingen hebben een datum van inwerkingtreding die in de toekomst ligt. Zie daarvoor artikel 2 van het besluit en **hoofdstuk 5.2** van deze compilatie. In dat hoofdstuk is per bepaling de inwerkingtredingsdatum vermeld (zie de kaders boven de bepalingen).

Zie voor de concept-teksten van de Fiscale Uitvoeringsregelingen Wet toekomst pensioenen en het Besluit toekomst pensioenen (met bijbehorende toelichtende teksten) voor zover deze zien op lijfrenten: **hoofdstuk 8** respectievelijk **hoofdstuk 9**.

2. Selectie wetteksten Wet toekomst pensioenen (1-7-2023)

In dit hoofdstuk zijn de **voorgestelde** wijzigingen in de Wet inkomstenbelasting 2001 per de beoogde ingangsdata van 1 januari 2023 en 1 januari 2024 opgenomen voor zover deze zien op lijfrenten.

De teksten zijn ontleend aan het wetsvoorstel 'Wet toekomst pensioenen' dat op 30 maart 2022 is ingediend bij de Tweede Kamer ([Kamerstukken II, 2021–2022, 36 067, nr. 2](#)). Daarnaast zijn de toelichtende teksten uit de bijbehorende memorie van toelichting ([Kamerstukken II, 2021–2022, 36 067, nr. 3](#)) per wetsartikel opgenomen (zie paragrafen 2.1 tot en met 2.7).

Op 8 september 2022 is de Tweede nota van wijziging inzake genoemd wetsvoorstel bij de Tweede Kamer ingediend ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 15](#)). Deze nota brengt onder andere een wijziging in artikel 5.16c Wet IB 2001 met zich mee. Omdat er diverse wetsvoorstellen in behandeling zijn die een wijziging van deze bepaling bevatten, zijn in de Tweede nota van wijziging ook een aantal samenloopbepalingen opgenomen. Zie voor de wijzigingen en samenloopbepalingen **paragrafen 2.8 en 2.9** van deze compilatie.

Op 21 oktober 2022 is de Derde nota van wijziging inzake het wetsvoorstel ingediend bij de Tweede Kamer ([Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 43](#)). Deze nota brengt onder andere een wijziging in artikel 3.127 Wet IB 2001 en artikel 5.16c van die wet met zich mee. Zie voor de wijzigingen **paragrafen 2.10 tot en met 2.13** van deze compilatie.

2.1. Artikel 3.126a Wet IB 2001 (artikel II, ond. D)

2.1.1. Wetekst

In artikel 3.126a, vierde lid, onderdeel a, onder 3°, wordt na "20 jaar bedraagt" ingevoegd: ", verminderd met het aantal jaren tussen het tijdstip waarop hij de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, heeft bereikt en het tijdstip van het uitkeren van de eerste termijn,".

2.1.2. Memorie van toelichting op wijzigingen

Met de voorgestelde aanpassing van artikel 3.126a, vierde lid, onderdeel a, onder 3°, Wet IB 2001 wordt geregeld dat indien de eerste termijn van een bancaire lijfrente wordt uitgekeerd na het bereiken van de AOW-leeftijd, de periode tussen de eerste en de laatste termijn ten minste 20 jaar bedraagt, verminderd met het aantal jaren tussen het bereiken van de AOW-leeftijd en het tijdstip waarop de eerste termijn wordt uitgekeerd. Deze aanpassing is in lijn met de situatie voor het bereiken van de AOW-leeftijd zoals geregeld in artikel 3.126a, vierde lid, onderdeel a, onder 2°, Wet IB 2001.

2.2. Artikel 3.127 Wet IB 2001 (artikel II, ond. E, F en G)

2.2.1. Wetekst

Artikel 3.127 wordt als volgt gewijzigd:

1. In het eerste lid wordt na "nog niet de" ingevoegd "leeftijd heeft bereikt die vijf jaar hoger is dan de" en wordt "heeft bereikt kan hij" vervangen door "kan hij". Voorts wordt "13,3%" vervangen door "30%".

2. Het tweede lid wordt als volgt gewijzigd:

- a. In de eerste zin wordt “zeven” vervangen door “tien” en wordt “voorzover” vervangen door “voor zover”.
- b. In de tweede zin wordt “17% van de premiegrondslag, met een maximum van € 7.587” vervangen door “€ 38.000”.
- c. De derde zin vervalt.

3. In het derde lid wordt “€ 12.837” vervangen door “€ 14.802”.

4. Het zesde en zevende lid vervallen, onder vernummering van het achtste lid tot zesde lid.

In artikel 3.127, vierde lid, onderdeel a, wordt “6,27 keer de aan het voorafgaande kalenderjaar toe te rekenen aangroei van het bedrag van de jaarlijkse uitkeringen van de aan de belastingplichtige toekomende aanspraken volgens een pensioenregeling voorzover deze aangroei het gevolg is van de toeneming van de diensttijd in dat kalenderjaar” vervangen door “het gezamenlijke bedrag van de in het voorafgaande kalenderjaar in pensioenregelingen van de belastingplichtige ingelegde premies voor ouderdomspensioen en partnerpensioen op of na pensioendatum, exclusief de premie voor een compensatie als bedoeld in artikel 38s van de Wet op de loonbelasting 1964”.

In artikel 3.127, vierde lid, vervalt “, exclusief de premie voor een compensatie als bedoeld in artikel 38s van de Wet op de loonbelasting 1964”.

2.2.2. Memorie van toelichting op wijzigingen

In artikel 3.127, eerste lid, Wet IB 2001 wordt de jaarruimte bepaald voor de in aanmerking te nemen premies voor lijfrenten in de derde pijler. Voorgesteld wordt om het in dat lid genoemde percentage te verhogen tot 30% in lijn met de ruimte die wordt geboden in het voorgestelde artikel 18a, eerste lid, Wet LB 1964 voor de opbouw van een tweedepijlerpensioen.

Eveneens wordt voorgesteld om in genoemd eerste lid de periode waarin premies voor lijfrenten in aanmerking genomen kunnen worden, te verruimen. Hiermee wordt het mogelijk om niet tot het bereiken van de AOW-leeftijd premies voor lijfrenten in aanmerking te nemen binnen de jaarruimte, maar tot vijf jaren na het bereiken van de AOW-leeftijd. Met laatstgenoemde voorgestelde wijziging wordt aansluiting gezocht bij het voorgestelde artikel 18a, vierde lid, Wet LB 1964.

Artikel 3.127, tweede lid, Wet IB 2001 regelt de reserveringsruimte voor de in aanmerking te nemen premies voor lijfrenten. Indien er in de zeven voorafgaande jaren minder premies voor lijfrente in aanmerking zijn genomen dan mogelijk was in die jaren is het mogelijk om deze, tot een bepaald maximum, alsnog in aanmerking te nemen. Voorgesteld wordt om deze termijn te verhogen van zeven naar tien jaren. Ook wordt voorgesteld de omvang van de reserveringsruimte uit te breiden. Op dit moment wordt de reserveringsruimte begrensd op 17% van de premiegrondslag met een maximum van € 7.587, of € 14.978 indien de belastingplichtige in het begin van het kalenderjaar de leeftijd heeft bereikt die ten hoogste tien jaren lager is dan de AOW-leeftijd. Voorgesteld wordt om de huidige begrenzingen te vervangen door een uniforme grens van € 38.000. Belastingplichtigen kunnen derhalve in het jaar dat de reserveringsruimte benut wordt, ten hoogste € 38.000 in aanmerking nemen. De verruiming van de reserveringsruimte is gebaseerd op wat past binnen de budgettaire kaders.

In artikel 3.127, derde lid, Wet IB 2001 is de premiegrondslag geregeld waarover de jaarruimte wordt berekend. In dit lid worden onder andere de in aanmerking te nemen inkomensbestanddelen alsmede de maximale hoogte van de inkomensbestanddelen die in aanmerking kunnen worden genomen genoemd. Daarnaast wordt aan het slot van dit lid de

vermindering van de premiegrondslag genoemd in verband met het feit dat de AOW in de premiegrondslag dient te worden ingebouwd. Het huidige bedrag aan AOW-inbouw bedraagt € 12.837 (2022). Voorgesteld wordt om voortaan aan te sluiten bij het voorgestelde artikel 18a, tweede lid, Wet LB 1964, en voornoemd bedrag dienovereenkomstig te vervangen voor een bedrag van € 14.802 (2022). Dit bedrag wordt ieder jaar, krachtens het voorgestelde artikel 10.2b, vierde en vijfde lid, Wet IB 2001, vervangen door een ander bedrag, dat wordt berekend door de voor dat jaar geldende uitkeringen voor gehuwde personen zonder toeslag als omschreven in artikel 9, eerste lid, onderdeel b, en vijfde lid, AOW, vermeerderd met de vakantietoeslag, te vermenigvuldigen met de factor 100/75.

Vanwege het voorstel om de maximale premiegrens te verhogen, waarbij deze wordt gekoppeld aan de premiegrens zoals deze geldt op grond van het voorgestelde artikel 18a, eerste lid, Wet LB 1964, wordt voorgesteld het huidige artikel 3.127, zesde en zevende lid, Wet IB 2001 te laten vervallen en het huidige achtste lid te vernummeren tot zesde lid.

In het huidige vierde lid van artikel 3.127 Wet IB 2001 is de vermindering van de jaarruimte in verband met de opbouw van pensioenaanspraken geregeld. De vermindering van de jaarruimte wordt berekend door een vermenigvuldigingsfactor van 6,27 (2022) met de pensioenaangroei (factor A) te vermenigvuldigen. Voorgesteld wordt om in genoemd lid vanaf 1 januari 2024 de vermindering van de jaarruimte in verband met de opbouw van pensioenaanspraken te baseren op de premies voor een ouderdomspensioen en partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum die in het voorafgaande jaar zijn ingelegd in pensioenregelingen van de belastingplichtige, exclusief de premie voor een compensatie als bedoeld in artikel 38s Wet LB 1964. Deze wijziging sluit aan op de voorgestelde aanpassing om in de toekomst de opbouw van pensioen in zowel de tweede pijler als in de derde pijler te baseren op een premiebegrenzing. Deze wijziging treedt pas in werking per 1 januari 2024 aangezien voor de vermindering van de jaarruimte wordt gerekend met de opbouw van pensioenaanspraken uit het voorafgaande jaar. Premies voor compensatie die worden ingelegd met toepassing van de op grond van artikel 38s Wet LB 1964 toegestane verhoging van het in artikel 18a, eerste lid, Wet LB 1964 opgenomen percentage, worden niet geschaard onder de ingelegde premies en zullen daarom niet in mindering komen op de jaarruimte.

Aangezien het voorgestelde artikel 38s Wet LB 1964 komt te vervallen per 1 januari 2037 komt de zinsnede over de compensatie in artikel 3.127, vierde lid, Wet IB 2001 ook per die datum te vervallen.

2.3. Artikel 3.129 Wet IB 2001 (artikel II, ond. H)

2.3.1. Wetekst

In artikel 3.129, vijfde lid, wordt “gezonde” vervangen door “geestelijk gezonde”.

2.3.2. Memorie van toelichting op wijzigingen

Met de voorgestelde wijziging van artikel 3.129, vijfde lid, Wet IB 2001 wordt een tekstuele omissie hersteld.

2.4. Artikel 5.16b IB 2001 (artikel II, ond. I)

2.4.1. Wetekst

Artikel 5.16b komt te luiden:

Artikel 5.16b Begrenzing nettolijfrente

1. De jaarlijkse premie ter zake van alle nettolijfrenten van de belastingplichtige gezamenlijk bedraagt ten hoogste het percentage, genoemd in artikel 3.127, eerste lid, vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in artikel 5.16, vierde lid, van het gezamenlijke bedrag in het voorafgaande kalenderjaar van de inkomensbestanddelen, bedoeld in artikel 3.127, derde lid, onderdelen a tot en met d, voor zover dit bedrag het bedrag, genoemd in artikel 3.127, derde lid, overtreft.
2. De ten hoogste in aanmerking te nemen premie, bedoeld in het eerste lid, wordt verminderd met de premie die in het voorafgaande kalenderjaar is ingelegd ten behoeve van een nettopensioenregeling als bedoeld in artikel 5.17, eerste lid.
3. Artikel 3.127, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat het bedrag, genoemd in artikel 3.127, tweede lid, wordt vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in artikel 5.16, vierde lid.
4. Artikel 3.127, vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

2.4.2. Memorie van toelichting op wijzigingen

De fiscale bepalingen met betrekking tot de nettolijfrente worden met de voorgestelde aanpassingen in overeenstemming gebracht met de wijzigingen die worden voorgesteld voor de "brutolijfrente".

Op grond van artikel 5.16b, eerste lid, Wet IB 2001 wordt de premie voor een nettolijfrente begrensd. Voorgesteld wordt deze begrenzing aan te passen door te verwijzen naar het premiepercentage genoemd in het voorgestelde artikel 3.127, eerste lid, Wet IB 2001, vermenigvuldigd met de nettofactor van artikel 5.16, vierde lid, Wet IB 2001. Er ontstaat derhalve een dynamische verwijzing. Als het premiepercentage, genoemd in artikel 3.127, eerste lid, Wet IB 2001, wijzigt dan werkt dit automatisch door in de premiebegrenzing voor de nettolijfrente. In het voorgestelde artikel 5.16b, tweede lid, Wet IB 2001 is imputatie van nettopensioenen opgenomen. Deze imputatieregeling is overgenomen uit artikel 17bis UBIB 2001. De bestaande delegatiegrondslagen die zijn opgenomen in artikel 5.16b Wet IB 2001 kunnen door deze aanpassingen vervallen. Op grond van het voorgestelde artikel 5.16b, derde lid, Wet IB 2001 is de reserveringsruimte, zoals uitgewerkt in artikel 3.127, tweede lid, Wet IB 2001, van overeenkomstige toepassing waarbij het bedrag genoemd in 3.127, tweede lid, Wet IB 2001, dient te worden vermenigvuldigd met de nettofactor van artikel 5.16, vierde lid, Wet IB 2001. Op grond van het voorgestelde artikel 5.16b, vierde lid, Wet IB 2001 is artikel 3.127, vijfde lid, Wet IB 2001 van overeenkomstige toepassing. Deze bepaling is ook opgenomen in de huidige wettekst.

2.5. Artikel 10.1 Wet IB 2001 (artikel II, ond. P)

2.5.1. Wettekst

In artikel 10.1, eerste lid, vervalt "het in artikel 3.127, derde lid, laatstvermelde bedrag,".

2.5.2. Memorie van toelichting op wijzigingen

Artikel 10.1 Wet IB 2001 voorziet in een indexatie van verschillende bedragen. Voorgesteld wordt deze indexatiebepaling aan te passen aan de wijzigingen in artikel 3.127 Wet IB 2001.

2.6. Artikel 10.2b Wet IB 2001 (artikel II, ond. Q)

2.6.1. Wettekst

Artikel 10.2b wordt als volgt gewijzigd:

1. In het opschrift wordt na "Contractloonontwikkelingscorrectie" ingevoegd " , percentage jaarruimte en drempelbedrag".

2. In het eerste lid wordt “artikel 10.1” vervangen door “het vijfde lid”.

3. Er worden twee leden toegevoegd, luidende:

4. Bij het begin van het kalenderjaar wordt het in artikel 3.127, eerste lid, vermelde percentage bij ministeriële regeling vervangen door een ander percentage. Dit percentage wordt gesteld op het voor dat jaar in artikel 18a, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 vermelde percentage.

5. Bij het begin van het kalenderjaar wordt het in artikel 3.127, derde lid, laatstvermelde bedrag bij ministeriële regeling vervangen door een ander bedrag. Dit bedrag wordt berekend door de voor dat jaar geldende uitkeringen voor gehuwde personen zonder toeslag als omschreven in artikel 9, eerste lid, onderdeel b, en vijfde lid, van de Algemene Ouderdomswet, vermeerderd met de vakantietoeslag, te vermenigvuldigen met de factor 100/75.

2.6.2. Memorie van toelichting op wijzigingen

Het huidige artikel 10.2b Wet IB 2001 voorziet in een indexatie van de bedragen uit de artikelen 3.68, eerste lid, en 3.127, derde lid, Wet IB 2001.

De wijziging in artikel 10.2b, eerste lid, Wet IB 2001 betreft een actualisering van een verwijzing. Naast deze aanpassing wordt voorgesteld twee leden toe te voegen en in verband daarmee ook het opschrift van dit artikel aan te passen. Met het voorgestelde artikel 10.2b, vierde lid, Wet IB 2001 wordt geregeld dat het maximale aftrekbare premiepercentage, genoemd in het voorgestelde artikel 3.127, eerste lid, Wet IB 2001, jaarlijks wordt vervangen door het voor dat jaar genoemde percentage in het voorgestelde artikel 18a, eerste lid, Wet LB 1964. Uitgangspunt hierbij is dat de premiegrens in de Wet LB 1964 en de premiegrens in de Wet IB 2001 aan elkaar gekoppeld blijven en derhalve aan elkaar gelijk blijven. In het voorgestelde artikel 10.2b, vijfde lid, Wet IB 2001 wordt voorzien in de jaarlijkse aanpassing van het in het voorgestelde artikel 3.127, derde lid, Wet IB 2001 laatstvermelde bedrag. Dit bedrag wordt bij het begin van het kalenderjaar vervangen door een ander bedrag dat wordt berekend door de voor dat jaar geldende uitkeringen voor gehuwde personen zonder toeslag als omschreven in artikel 9, eerste lid, onderdeel b, en vijfde lid, AOW, vermeerderd met de vakantietoeslag, te vermenigvuldigen met de factor 100/75. Hiermee wordt aangesloten bij de franchise van het voorgestelde artikel 18a, derde lid, Wet LB 1964 zoals deze wordt gehanteerd voor het tweedepijlerpensioen.

2.7. Artikel 10a.25 Wet IB 2001 (artikel II, ond. T en ond. V)

2.7.1. Wettekst (ond. T)

Aan hoofdstuk 10 worden drie artikelen toegevoegd, waaronder een overgangsbepaling vermindering jaarruimte in verband met de opbouw van pensioenaanspraken. De voorgestelde tekst luidt als volgt:

Artikel 10a.25 Overgangsbepaling vermindering jaarruimte in verband met de opbouw van pensioenaanspraken

1. Voor de toepassing van artikel 3.127, eerste lid, wordt in afwijking van het vierde lid, onderdeel a, van dat artikel, voor de belastingplichtige die met toepassing van artikel 38q van de Wet op de loonbelasting 1964 pensioenaanspraken opbouwt volgens de normeringen en begrenzingen uit de artikelen 18 tot en met 18ga van die wet alsmede de daarop gebaseerde bepalingen zoals deze luiden op 31 december 2022, de vermindering in verband met de opbouw van pensioenaanspraken gesteld op het bedrag dat volgt uit artikel 3.127, vierde lid, onderdeel a, zoals dat luidde op 31 december 2023. Voor de toepassing van de eerste zin blijven artikel 3.127, zesde lid, alsmede de daarop gebaseerde bepalingen zoals deze luiden op 31 december 2023, van toepassing.

2. Voor de toepassing van artikel 3.127, eerste lid, wordt in afwijking van het vierde lid, onderdeel a, van dat artikel, voor de belastingplichtige die een ouderdomspensioen of partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum opbouwt, waarbij de premie per dienstjaar is bepaald met inachtneming van artikel 38r, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964, de vermindering in verband met de opbouw van pensioenaanspraken gesteld op het bedrag dat volgt uit de formule:

$$A = (1 - (X-Y) / X) * B$$

waarbij wordt verstaan onder:

A: het bedrag aan vermindering in verband met de opbouw van pensioenaanspraken;

B: het bedrag van het in het voorafgaande kalenderjaar in artikel 18a, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 vermelde percentage, vermenigvuldigd met de in het voorafgaande kalenderjaar voor de belastingplichtige geldende pensioengrondslag, bedoeld in artikel 18a, tweede lid, van die wet, vermeerderd met het gezamenlijke bedrag van de door de belastingplichtige in het voorafgaande kalenderjaar voor een nettopensioen betaalde of verrekenende premies, bedoeld in artikel 5.17, gedeeld door de nettofactor, bedoeld in artikel 5.16, vierde lid;

X: het bedrag van het voor de belastingplichtige in het voorafgaande kalenderjaar geldende maximale premiepercentage, bedoeld in de in artikel 38r, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 opgenomen tabel, vermenigvuldigd met de in het voorafgaande kalenderjaar voor de belastingplichtige geldende pensioengrondslag, bedoeld in artikel 18a, tweede lid, van die wet;

Y: het bedrag van de door of voor de belastingplichtige in het voorafgaande kalenderjaar ingelegde premies voor een ouderdomspensioen en een partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum als bedoeld in artikel 18a van de Wet op de loonbelasting 1964.

2.7.2. Wettekst (ond. V)

In artikel 10a.25 vervallen het eerste lid alsmede de aanduiding «2.» voor het tweede lid.

2.7.3. Memorie van toelichting op wijzigingen

Voorgesteld wordt om drie overgangsartikelen aan hoofdstuk 10A Wet IB 2001 toe te voegen.

(...)

Voor belastingplichtigen die onder het bereik vallen van het in het voorgestelde artikel 38q, eerste lid, Wet LB 1964 opgenomen overgangsrecht, geldt dat de voorgestelde systematiek van imputatie van pensioenaanspraken leidt tot onwenselijke uitkomsten. Daarom wordt overgangsrecht opgenomen in het voorgestelde artikel 10a.25, eerste lid, Wet IB 2001 waarin wordt geregeld dat voor deze groep belastingplichtigen de imputatie van pensioenaanspraken nog zal plaatsvinden volgens de methode zoals deze gold op 31 december 2023. Voor deze groep belastingplichtigen vindt de imputatie van pensioenaanspraken derhalve plaats door middel van een factor A, vermenigvuldigd met 6,27 (2022). Dit voorgestelde overgangsrecht treedt in werking per 1 januari 2024 aangezien pas vanaf het jaar 2023 pensioen wordt opgebouwd op grond van artikel 38q, eerste lid, Wet LB 1964 en voor imputatie van opgebouwde pensioenaanspraken wordt gekeken naar het voorafgaande kalenderjaar. Het is de bedoeling dat het overgangsrecht van het eerste lid per 1 januari 2028 komt te vervallen aangezien wordt voorgesteld artikel 38q, eerste lid, Wet LB 1964 per 1 januari 2027 te laten vervallen.

Voor imputatie van opgebouwde pensioenaanspraken wordt gekeken naar het voorafgaande kalenderjaar. Vandaar dat het wordt beoogd het overgangsrecht van artikel 38q, eerste lid, Wet LB 1964 per 1 januari 2028 te laten vervallen en niet ook direct per 1 januari 2027. In het voorgestelde artikel 10a.25, tweede lid, Wet IB 2001 is overgangsrecht opgenomen voor

belastingplichtigen die een ouderdomspensioen of partnerpensioen opbouwen, waarvan de opbouw is gebaseerd op de in het voorgestelde artikel 38r, eerste lid, Wet LB 1964 opgenomen premie-staffel. Omdat deze premiestaffel progressief en leeftijdsafhankelijk is, heeft een imputatiesystematiek zoals is opgenomen in het voorgestelde artikel 3.127, vierde lid, Wet IB 2001 tot gevolg dat de imputatie van pensioenaanspraken ook leeftijdsafhankelijk wordt. Omdat dit ongewenste effecten kan hebben, wordt voorgesteld de leeftijdsafhankelijke premie die wordt ingelegd, door middel van een formule te vertalen naar een leeftijdsonafhankelijke premie die had gegolden voor een belastingplichtige die een pensioen opbouwt volgens de voorgestelde systematiek. De opgenomen premiestaffel is namelijk, net als de leeftijdsonafhankelijke premiegrens van het voorgestelde artikel 18a, eerste lid, Wet LB 1964, gebaseerd op een rekenrente van 1,5%. Voor de berekening van de hoogte van de imputatie wordt gekeken naar het benutte gedeelte van de voor de belastingplichtige toepasselijke maximale premiegrens op grond van het voorgestelde artikel 38r, eerste lid, Wet LB 1964. Dit gedeelte wordt evenredig toegerekend aan de op grond van het voorgestelde artikel 18a, eerste lid, Wet LB 1964 geldende premiegrens. Dit voorgestelde overgangsrecht treedt in werking per 1 januari 2024 aangezien pas vanaf het jaar 2023 pensioen wordt opgebouwd met inachtneming van het voorgestelde artikel 38r, eerste lid, Wet LB 1964 en voor imputatie van opgebouwde pensioenaanspraken wordt gekeken naar het voorafgaande kalenderjaar.

2.8. Artikel 5.16c Wet IB 2001 (punt 10 Tweede nota van wijziging)

2.8.1. Wettekst

Na artikel II, onderdeel I, wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:

Ia

Artikel 5.16c wordt als volgt gewijzigd:

1. Onder vernummering van het tweede tot en met negende lid tot derde tot en met tiende lid, wordt een lid ingevoegd, luidende:
2. Artikel 3.133, derde lid, is van overeenkomstige toepassing op nettolijfrenten.
2. In het derde lid (nieuw) wordt “tweede lid” vervangen door “derde lid”.
3. In het zesde lid (nieuw) wordt “tweede en derde lid” vervangen door “derde en vierde lid”.

2.8.2. Toelichting op wijzigingen

Ingevolge dit onderdeel wordt voorgesteld artikel 3.133, derde lid, Wet IB 2001 van overeenkomstige toepassing te verklaren op nettolijfrenten. De termijnen die gelden voor de aankoop van brutolijfrenten op de expiratedatum gelden dan ook voor nettolijfrenten. Voor brutopensioenen en nettopensioenen is hierin ook voorzien in de Wet toekomst pensioenen. Vanuit de praktijk is gevraagd dit ook door te voeren voor nettolijfrenten. Dit past ook bij het streven naar een arbeidsvormneutraal pensioenkader. Vandaar dat wordt voorgesteld deze termijnen ook te laten gelden voor nettolijfrenten.

Onderdeel Ia bevat onder punten 2 en 3 foutieve verwijzingen. De verwijzing onder punt 2 naar het derde lid moet een verwijzing naar het nieuwe vierde lid zijn. En de verwijzing onder punt 3 naar het zesde lid moet een verwijzing naar het nieuwe achtste lid zijn.

Er zijn op het ogenblik diverse wetsvoorstellen in behandeling die een wijziging van datzelfde artikel bevatten. In dat verband is in de Tweede nota van wijziging eveneens een samenloopbepaling opgenomen. Zie artikel II, onderdeel W.

2.9. Samenloopbepaling (punt 12 Tweede nota van wijziging)

2.9.1. Wettekst

Na artikel II, onderdeel V, wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:

W

Indien bij koninklijk besluit artikel IV, onderdeel C, van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen in werking is getreden alsmede het bij koninklijke boodschap van 29 juni 2022 ingediende voorstel van wet tot wijziging van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen in verband met de herziening van de mogelijkheid tot afkoop in de vorm van een bedrag ineens alsmede tot wijziging van de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet herziening bedrag ineens) (Kamerstuknummer 36 154) tot wet is of wordt verheven en artikel I, onderdeel D, onder 4 van die wet:

- a. eerder in werking treedt of is getreden dan artikel II, onderdeel Ia van deze wet, wordt in artikel II, onderdeel Ia, van deze wet “onder vernummering van het tweede tot en met negende lid tot derde tot en met tiende lid” vervangen door “onder vernummering van het tweede tot en met tiende lid tot derde tot en met elfde lid”;
- b. later in werking treedt dan artikel II, onderdeel Ia, van deze wet, wordt in artikel I, onderdeel D, onder 4, van die wet “onder vernummering van het zesde tot en met negende lid tot zevende tot en met tiende lid” vervangen door “onder vernummering van het zevende tot en met tiende lid tot achtste tot en met elfde lid” en wordt de aanduiding “6” voor de tekst vervangen door “7”.

2.9.2. Toelichting op wijzigingen

Deze voorgestelde bepaling regelt de samenloop met artikel IV, onderdeel c, van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen, alsmede het bij koninklijke boodschap van 29 juni 2022 ingediende voorstel van wet tot wijziging van de Wet bedrag ineens, RVU en verlofsparen in verband met de herziening van de mogelijkheid tot afkoop in de vorm van een bedrag ineens alsmede tot wijziging van de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet herziening bedrag ineens) (Kamerstuknummer 36154).

*In **hoofdstuk 12** zijn de concept-wetteksten opgenomen op basis van de wetsvoorstellen die in behandeling zijn bij de Tweede en Eerste Kamer, er vanuit gaande dat deze ook zullen worden aangenomen. Bij het opstellen van de concept-teksten is er voor wat betreft de toepassing van artikel II, onderdeel W **vanuit gegaan dat de in de aanhef genoemde wetten eerder in werking zijn getreden dan artikel II, onderdeel Ia** (zie onderdeel a van de opsomming in artikel II, onderdeel W).*

N.B.: In de samenloopbepaling onderdeel W wordt geen melding gemaakt van de ‘Wijziging van de Pensioenwet, de Wet inkomstenbelasting 2001 en enige andere wetten in verband met aanpassing van de regeling voor waardeoverdracht en afkoop klein pensioen en invoering van afkoop klein nettopensioen en nettolijfrente’ (zie hoofdstuk 4 van deze compilatie). Ook deze wet bevat een wijziging van artikel 5.16c Wet IB 2001.

2.10. Artikel 3.127 Wet IB 2001 (punten 22 en 23 Derde nota van wijziging)

2.10.1. Wettekst

22

In artikel II, onderdeel E, vervalt subonderdeel 3.

23

Na artikel II, onderdeel E, wordt een onderdeel ingevoegd, luidende:

Ea

In artikel 3.127, derde lid, wordt “€ 12.837” vervangen door “€ 14.802”.

2.10.2. Toelichting op wijzigingen

Met de wijzigingen van de onderdelen 22 en 23 wordt voorgesteld artikel II, onderdeel E, te wijzigen en een nieuw onderdeel Ea in te voegen. Het voorgestelde artikel II, onderdeel E (nieuw) voorziet na deze wijziging in de verruiming van het fiscale kader van de derde pijler en nog enkele andere wijzigingen. Het voorgestelde artikel II, onderdeel Ea, voorziet in het harmoniseren van het AOW-drempelbedrag van de derde pijler met die van de tweede pijler. In het inwerkingtreedingsbesluit kan zo worden geregeld dat artikel II, onderdeel E, terugwerkende kracht heeft tot 1 januari 2023 en artikel II, onderdeel Ea, een inwerkingtreedingsdatum krijgt van 1 januari 2024, zoals dit ook nader is toegelicht in de algemene toelichting (zie **paragraaf 3.12** van deze compilatie).

2.11. Artikel 5.16c Wet IB 2001 (punt 24 Derde nota van wijziging)

2.11.1. Wettekst

Artikel II, onderdeel Ia, wordt als volgt gewijzigd:

1. In subonderdeel 2 wordt “derde lid (nieuw)” vervangen door “vierde lid (nieuw)”.
2. In subonderdeel 3 wordt “zesde lid” vervangen door “zevende lid”.

2.11.2. Toelichting op wijzigingen

Met de voorgestelde wijziging van onderdeel 24 wordt in het voorgestelde artikel 5.16c Wet inkomstenbelasting 2001 een technische aanpassing in de nummering doorgevoerd.

2.12. Artikel 10a.25 Wet IB 2001 (punt 25 Derde nota van wijziging)

2.12.1. Wettekst

In artikel II, onderdeel T, wordt in onder andere het voorgestelde artikel 10a.25 “31 december 2022” telkens vervangen door “de dag voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen”.

2.12.2. Toelichting op wijzigingen

Met de voorgestelde wijziging van onderdeel 25 wordt de wettekst aangepast vanwege de latere beoogde inwerkingtreding van de wet. Daarnaast is vanwege deze latere inwerkingtreding een tweetal indexatiebepalingen opgenomen zodat de in deze onderdelen genoemde bedragen, die nog uitgaan van de bedragen die gelden in 2022, worden vervangen door de bedragen die zullen gelden in 2023 alvorens deze onderdelen toepassing vinden.

2.13. Nieuwe onderdelen X en Y (punt 26 Derde nota van wijziging)

2.13.1. Wettekst

Aan artikel II worden twee onderdelen toegevoegd, luidende:

X

Het in artikel II, onderdeel E, onderdeel 2, onder b, genoemde bedrag en het in onderdeel Ea, eerstgenoemde bedrag worden vóór toepassing van die onderdelen vervangen door andere bedragen. Deze bedragen worden berekend door de te vervangen bedragen te vermenigvuldigen met de ingevolge artikel 10.1 van de Wet inkomstenbelasting 2001 aan het begin van het kalenderjaar 2023 toegepaste inflatiecorrectie op die bedragen, genoemd in artikel 3.127, tweede en derde lid, van die wet.

Y

Het in artikel II, onderdeel Ea, als tweede genoemde bedrag wordt vóór toepassing van dat onderdeel vervangen door een ander bedrag. Dit bedrag wordt berekend door de aan het begin van het kalenderjaar 2023 geldende uitkeringen voor gehuwde personen zonder toeslag als omschreven in artikel 9, eerste lid, onderdeel b, en vijfde lid, van de Algemene Ouderdomswet, vermeerderd met de vakantietoeslag, te vermenigvuldigen met de factor 100/75.

2.13.2. Toelichting op wijzigingen

Met de voorgestelde wijziging van onderdeel 26 wordt de wettekst aangepast vanwege de latere beoogde inwerkingtreding van de wet. Daarnaast is vanwege deze latere inwerkingtreding een tweetal indexatiebepalingen opgenomen zodat de in deze onderdelen genoemde bedragen, die nog uitgaan van de bedragen die gelden in 2022, worden vervangen door de bedragen die zullen gelden in 2023 alvorens deze onderdelen toepassing vinden.

2.14. Artikel 10a.25 Wet IB 2001 (punt 32 Vierde nota van wijziging)

2.14.1. Wettekst

Artikel II, onderdeel T, wordt als volgt gewijzigd:

1. In de aanhef wordt “Aan hoofdstuk 10 worden vier artikelen toegevoegd” vervangen door “In hoofdstuk 10A worden na artikel 10a.23 vier artikelen ingevoegd”.
2. Aan het voorgestelde artikel 10a.25, eerste lid, wordt een zin toegevoegd, luidende: De eerste en tweede zin zijn van overeenkomstige toepassing op de aan de belastingplichtige toe te rekenen pensioenaanspraken die zijn opgebouwd in de periode van 1 januari 2023 tot en met 30 juni 2023.

2.14.2. Toelichting op wijzigingen

De aanpassing van de aanhef van artikel II, onderdeel T, betreft een redactionele aanpassing zodat de artikelen worden ingevoegd in het juiste hoofdstuk en na het juiste artikel van de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001).

Het voorgestelde artikel 10a.25 Wet IB 2001 voorziet in overgangsrecht voor de voorgestelde wijzigingen van artikel 3.127, vierde lid, Wet IB 2001 dat de vermindering van de jaarruimte van de derde pijler regelt vanwege de opbouw van pensioenaanspraken in de tweede pijler.

Vanaf 1 januari 2024 voorziet het voorgestelde artikel 3.127, vierde lid, Wet IB 2001 in een andere wijze van imputeren op de jaarruimte vanwege enkele voorgestelde wijzigingen in het wetsvoorstel. Voor de opbouw op basis van het huidige fiscale kader geldt vanaf 1 juli 2023 overgangsrecht op grond van het voorgestelde artikel 38q van de Wet op de loonbelasting 1964 (Wet LB 1964). De imputatie van deze pensioenopbouw op de jaarruimte wordt op

grond van het wetsvoorstel vanaf 1 juli 2023 geregeld in artikel 10a.25 Wet IB 2001. Aangezien de inwerkingtreding van de in het wetsvoorstel opgenomen wijzigingen is voorzien per 1 juli 2023 wordt in de periode van 1 januari 2023 tot en met 30 juni 2023 nog pensioen opgebouwd op basis van het huidige hoofdstuk IIB Wet LB 1964. Met de voorgestelde aanpassing van artikel 10a.25 Wet IB 2001 wordt geregeld dat de huidige wijze van imputatie van de jaarruimte blijft gelden voor de pensioenopbouw in de periode van 1 januari 2023 tot en met 30 juni 2023.

3. Selectie teksten Fiscale Uitvoeringsregelingen Wet toekomst pensioenen (consultatie)

In dit hoofdstuk zijn de **(concept-)teksten** opgenomen van het 'Concept-Fiscale Uitvoeringsregelingen Wet toekomst pensioenen dat op 2 april 2022 ter internetconsultatie is aangeboden voor zover deze zien op lijfrenten.

De teksten zijn ontleend aan <https://www.internetconsultatie.nl/uitvoeringsregelingwtp/b1>.

Daarnaast zijn de bijbehorende toelichtende teksten per wetsartikel opgenomen.

3.1. Artikelen 2a en 2b Uitvoeringsregeling IB 2001

3.1.1. Concept-tekst

De Uitvoeringsregeling inkomstenbelasting 2001 wordt als volgt gewijzigd.

- **PM** (wijziging artikelen 2a en 2b).

3.1.2. Nota van toelichting op wijzigingen

Met deze regeling is onder andere beoogd een aantal wijzigingen door te voeren in de Uitvoeringsregeling inkomstenbelasting 2001 (URIB 2001). De wijzigingen zijn echter nog niet concreet ingevuld. De beoogde wijzigingen vloeien onder meer voort uit het wetsvoorstel 'Wet toekomst pensioenen'.

Het kabinet onderzoekt momenteel in hoeverre de fiscale regels voor lijfrenten waarin wordt doorbelegd na de ingangsdatum kunnen worden geharmoniseerd met de regels die gelden voor pensioenen waarin wordt doorbelegd na de ingangsdatum.

In de nota van toelichting op de beoogde wijzigingen staat het volgende:

*“Lijfrenten waarin wordt doorbelegd na de ingangsdatum
Op grond van de huidige wet is het mogelijk om met een lijfrentekapitaal (uit een lijfrenteverzekering, een lijfrenterekening of een lijfrentebeleggingsrecht), een uitkering aan te kopen waarin wordt doorbelegd na de ingangsdatum. Aangezien het beleggingsrendement onzeker is, kan er niet voor de gehele uitkeringsperiode een vaste en gelijkmatige uitkering in geldeenheden worden vastgesteld. Wanneer sprake is van beleggingsunits wordt de uitkering dan in units vastgesteld die in waarde kunnen fluctueren. Voor pensioenen in de tweede pijler is doorbeleggen na ingangsdatum ook mogelijk, maar hiervoor gelden andere regels op grond van de Wet verbeterde premieregelingen. Daarnaast zijn in het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen op dit punt enkele wijzigingen van de Pensioenwet opgenomen. Aangezien in het pensioenakkoord is afgesproken om waar mogelijk en wenselijk, een stap te zetten richting een meer arbeidsvormneutraal pensioenkader, wordt onderzocht in hoeverre de regels die gelden voor lijfrenten en pensioenen omtrent doorbeleggen na de ingangsdatum, zoveel mogelijk geharmoniseerd kunnen worden.*

Bij deze harmonisatie wordt de tweede pijler als uitgangspunt genomen. Waar mogelijk en wenselijk zullen regels op het gebied van de administratieve vormgeving, de grondslagen voor het berekenen van de hoogte van de uitkeringen en termijnen en de peildatum, worden geharmoniseerd met de geldende regels op grond van de Wet verbeterde premieregelingen en de in het wetsvoorstel Wet toekomst pensioenen op dit punt opgenomen wijzigingen van de Pensioenwet. Hierbij wordt rekening gehouden met de betreffende lijfrentevorm en het daarbij behorende karakter.”

4. Selectie teksten Concept-Besluit toekomst pensioenen

In dit hoofdstuk zijn de (**concept-)**teksten opgenomen van het ‘Concept-Besluit toekomst pensioenen’ dat het eerste levenslicht zag op 2 april 2022 toen het ter internetconsultatie werd aangeboden (<https://www.internetconsultatie.nl/besluittoekomstpensioenen>).

De concept-teksten zijn op een later moment aangepast. De [aangepaste concept-versie van het Besluit toekomst pensioenen](#) is ter informatie als bijlage bij de toezeggingenbrief van 6 oktober 2022 (*Kamerstukken II, 2021 – 2022, 36 067, nr. 30*) aangeboden aan de Tweede Kamer. Daarin is onder andere de consultatie-inbreng verwerkt.

Op 6 maart 2023 is het [aangepaste Ontwerp-Besluit toekomst pensioenen](#) voor advies [voorgelegd aan de Raad van State](#).

Minister Schouten heeft de lagere regelgeving, waaronder het [aangepaste Ontwerp-Besluit toekomst pensioenen](#), die reeds voor advies is voorgelegd aan de Raad van State vervolgens met haar brieven van 23 maart 2023 gedeeld met de Tweede Kamer (*Kamerstukken II, 2022 – 2023, 36 067, nr. 188*) en Eerste Kamer (*Kamerstukken I, 2022 – 2023, 36 067, nr. G*).

In dit hoofdstuk zijn alleen de (belangrijkste) concept-teksten opgenomen voor zover deze zien op lijfrenten. Daarnaast zijn de bijbehorende toelichtende teksten per wetsartikel opgenomen.

4.1. Artikel 15 Uitvoeringsbesluit IB 2001 (artikel IV, ond. G, H en I)

4.1.1. Concept-tekst

Artikel 15 wordt als volgt gewijzigd (artikel IV, ond. G; *inwerkingtreding 1-1-2024*):

1. In het eerste lid wordt “de aan het voorafgaande kalenderjaar toe te rekenen aangroei van het bedrag van de jaarlijkse uitkeringen van de aan hem toekomende aanspraken die recht geven op een levenslange inkomensvoorziening bij ouderdom, voor zover deze aangroei het gevolg is van de toeneming van de diensttijd in dat voorafgaande kalenderjaar” vervangen door “het bedrag van de in het voorafgaande kalenderjaar in de pensioenregeling van de belastingplichtige ingelegde premies voor ouderdomspensioen en partnerpensioen op of na pensioendatum voor zover dit bedrag het gevolg is van de toeneming van de diensttijd in dat voorafgaande kalenderjaar en exclusief de premie voor een compensatie als bedoeld in artikel 38s van de Wet op de loonbelasting 1964”.

2. Het tweede lid komt te luiden:

2. In afwijking van het eerste lid verstrekt de verzekeraar van een pensioen als bedoeld in artikel 1.7, tweede lid, onderdelen a en b, van de wet aan de belastingplichtige die met toepassing van de artikelen 38q of 38r van de Wet op de loonbelasting 1964 pensioen opbouwt een opgave van het bedrag van de in het voorafgaande kalenderjaar in de pensioenregeling van de belastingplichtige ingelegde premies voor ouderdomspensioen en partnerpensioen op of na pensioendatum voor zover dit bedrag het gevolg is van de toeneming van de diensttijd in dat voorafgaande kalenderjaar waarbij de aan het voorafgaande kalenderjaar toe te rekenen premies worden bepaald overeenkomstig artikel 10a.25 van de wet.

3. In het derde lid wordt “De opgave van de pensioenaangroei” vervangen door “De in het eerste en tweede lid bedoelde opgave” en wordt “pensioenaangroei” vervangen door “waardeaangroei van pensioenaanspraken”.

4. Het vierde en vijfde lid vervallen.

In artikel 15, tweede lid, wordt “de artikelen 38q of 38r” vervangen door “artikel 38r” (*artikel IV, ond. H; inwerkingtreding 1-1-2028*).

In artikel 15, eerste lid, vervalt “en exclusief de premie voor een compensatie als bedoeld in artikel 38s van de Wet op de loonbelasting 1964”. (*artikel IV, onderdeel I; inwerkingtreding 1-1-2038*).

4.1.2. Nota van toelichting op wijzigingen

Algemeen

In dit concept-besluit is onder andere een aantal wijzigingen opgenomen in het Uitvoeringsbesluit IB 2001 (UBIB 2001). Met de voorgestelde wijzigingen wordt het besluit in lijn gebracht met de wijzigingen in de wetgeving ingevolge de Wet toekomst pensioenen. Het betreft aanpassingen in het UBIB 2001 in verband met:

- het in lijn brengen van regels inzake pensioenopbouw door zelfstandigen die deelnemen aan een pensioenregeling op grond van de Wet verplichte deelneming in een bedrijfstakpensioenfonds 2000, de Wet op het notarisambt of de Wet verplichte beroepspensioenregeling aan het in de Wet toekomst pensioenen opgenomen fiscale kader voor pensioenopbouw;
- het in lijn brengen van regels inzake lijfrente met het in de Wet toekomst pensioenen opgenomen fiscale kader en het in die wet opgenomen overgangsrecht;
- het opnemen van bepalingen die zien op het fiscaal faciliteren van het experiment voor pensioenopbouw voor zelfstandigen in de tweede pijler.

Aangezien de aanpassingen in het UBIB 2001 veelal technisch van aard zijn wordt voor een nadere toelichting verwezen naar de artikelsgewijze toelichting op deze wijzigingen (zie hierna).

Artikelsgewijs

De wijzigingen in artikel 15 UBIB 2001 betreffen technische wijzigingen als gevolg van de Wet toekomst pensioenen. Met de Wet toekomst pensioenen is de delegatiegrondslag van artikel 15 UBIB 2001 opgenomen in artikel 3.127, zesde lid, Wet IB 2001. Op grond van artikel 15, eerste en tweede lid, UBIB 2001 verstrekt de pensioenverzekeraar jaarlijks een opgaaf van de waardeangroei van pensioenaanspraken aan de belastingplichtige. Hierbij gaat het als gevolg van de Wet toekomst pensioenen niet langer om de aangroei van het bedrag van de jaarlijkse uitkeringen maar om de ingelegde premies voor ouderdomspensioen en partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum. Als gevolg van de Wet toekomst pensioenen kan er op grond van artikel 38s Wet LB 1964 sprake zijn van een compensatiepremie. Deze compensatiepremie wordt op grond van artikel 3.127, vierde lid, onderdeel a, Wet IB 2001 zoals dit op grond van de Wet toekomst pensioenen geldt vanaf 1 januari 2024 niet meegenomen in de jaarruimte. De opgaaf van de waardeangroei van artikel 15, eerste lid, UBIB 2001 is dan ook exclusief de compensatiepremie. Het gewijzigde artikel 15, tweede lid, UBIB 2001 regelt de opgaaf van de waardeangroei in de situatie dat er pensioen wordt opgebouwd op grond van het in de Wet toekomst pensioenen opgenomen overgangsrecht van de artikelen 38q en 38r Wet LB 1964. Het gewijzigde artikel 15, derde lid, UBIB 2001 regelt dat de opgave van de waardeangroei van pensioenaanspraken door de verzekeraar wordt verstrekt binnen 10 maanden na afloop van het jaar waarop de waardeangroei van pensioenaanspraken ziet.

Aangezien voor de bepaling van de jaarruimte voor lijfrenten op grond van artikel 3.127, vierde lid, Wet IB 2001 de pensioenpremie van het voorafgaande kalenderjaar bepalend is,

treden de wijzigingen van artikel 15 UBIB 2001 zoals opgenomen in artikel IV, onderdeel G, van dit besluit in werking per 1 januari 2024.

De wijziging van artikel 15 UBIB 2001 zoals opgenomen in artikel IV, onderdeel H van dit besluit treedt per 1 januari 2028 in werking. Dat is een jaar na afloop van de transitieperiode en het vervallen van artikel 38q Wet LB 1964.

De wijziging van artikel 15 UBIB 2001 zoals opgenomen in artikel IV, onderdeel I, van dit besluit treedt in werking per 1 januari 2038. Dat is een jaar na afloop van de compensatieperiode en het vervallen van artikel 38s Wet LB 1964.

4.2. Artikel 17bis Uitvoeringsbesluit IB 2001 (artikel IV, ond. J)

4.2.1. Concept-tekst

Artikel 17bis vervalt.

4.2.2. Nota van toelichting op wijziging

Artikel 1, eerste lid, UBIB 2001 bepaalt aan welke artikelen uit de Wet inkomstenbelasting 2001 (Wet IB 2001) het UBIB 2001 uitvoering geeft. In artikel 1 UBIB 2001 vervalt de verwijzing naar artikel 5.16b Wet IB 2001. In artikel 5.16b Wet IB 2001 zoals opgenomen in de Wet toekomst pensioenen is de bestaande delegatiegrondslag niet langer opgenomen. Artikel 17bis UBIB 2001, dat is gebaseerd op deze bestaande delegatiegrondslag van artikel 5.16b Wet IB 2001 vervalt eveneens. Artikel 17bis UBIB 2001 regelt de premiebegrenzing voor de nettolijfrente. De inhoud van dit artikel is verwerkt in het in de Wet toekomst pensioenen opgenomen artikel 5.16b Wet IB 2001.

4.3. Artikel 25a Uitvoeringsbesluit IB 2001 (artikel IV, ond. K, L en M)

4.3.1. Concept-tekst

Na artikel 25 wordt een artikel ingevoegd, luidende (onderdeel K):

Artikel 25a Experimenteerbepaling zelfstandigen

1. Artikel 1a, eerste lid, is van overeenkomstige toepassing op de beëindiging van deelname aan een pensioenregeling als bedoeld in artikel 150a van de Pensioenwet.
2. Artikel 11e, eerste en tweede lid, is van overeenkomstige toepassing op de deelname aan een pensioenregeling als bedoeld in artikel 150a van de Pensioenwet, met dien verstande dat dit alleen geldt voor het eerste jaar van deelname.

Artikel 25a wordt als volgt gewijzigd (onderdeel L):

1. In het opschrift wordt "Experimenteerbepaling" vervangen door "Overgangsbepaling experimenteerbepaling".
2. Het tweede lid komt te luiden:
  2. In afwijking van artikel 3.135 van de wet kan de belastingplichtige het opgebouwde pensioen in een pensioenregeling als bedoeld in artikel 150a van de Pensioenwet geruisloos aanwenden ter verkrijging van een lijfrente als bedoeld in artikel 3.125 van de Wet inkomstenbelasting 2001 of een lijfrenterekening of lijfrentebeleggingsrecht als bedoeld in artikel 3.126a van die wet.
3. Er wordt een lid toegevoegd, luidende:
  3. Indien de belastingplichtige met toepassing van artikel 9, vierde lid, onderdelen b en c, van het Besluit experiment pensioenregeling zelfstandigen overgaat tot afkoop of overdracht van

het gehele opgebouwde pensioen in een pensioenregeling als bedoeld in artikel 150a van de Pensioenwet, is artikel 3.135 van de wet niet van toepassing.

In artikel 25a vervalt het tweede lid, onder vernummering van het derde lid tot tweede lid (*onderdeel M*).

4.3.2. Nota van toelichting op wijzigingen

Zie ook het algemene deel van de toelichting in paragraaf 4.1.2.

Met onderdeel K worden twee nieuwe artikelen ingevoegd met betrekking tot de pensioenopbouw van zelfstandigen. Op grond van het in de Wet toekomst pensioenen opgenomen artikel 10.11 Wet IB 2001 wordt onder een pensioenregeling als bedoeld in artikel 1.7, tweede lid, onderdeel b, Wet IB 2001 mede verstaan een pensioenregeling op grond van artikel 150a van de Pensioenwet (experiment pensioenopbouw zelfstandigen in de tweede pijler). Artikel 25a, eerste lid, UBIB 2001 bepaalt dat de vrijwillige voortzetting van pensioenopbouw op grond van artikel 1a UBIB 2001 ook mogelijk is voor zelfstandigen die meedoen aan voornoemd experiment voor pensioenopbouw voor zelfstandigen in de tweede pijler. Artikel 25a, tweede lid, UBIB 2001 bepaalt dat het schatten van het pensioengevend inkomen op grond van artikel 11e UBIB 2001 in het eerste jaar van deelname ook geldt voor zelfstandigen die meedoen aan het experiment voor zelfstandigen voor pensioenopbouw in de tweede pijler. Aangezien in voornoemd artikel 10.11, tweede lid, Wet IB 2001 is bepaald dat in afwijking van artikel 3.18, vierde lid, onderdeel d, Wet IB 2001 voor deze pensioenregelingen wordt uitgegaan van het pensioengevend inkomen in het eerste kalenderjaar en niet het derde kalenderjaar voorafgaande aan het dienstjaar is artikel 11e UBIB 2001 alleen van toepassing op het eerste jaar van deelname.

Met de onderdelen L en M wordt voorzien in een overgangsbepaling mocht het experiment voor pensioenopbouw voor zelfstandigen in de tweede pijler geen structureel karakter krijgen. Voor een nadere toelichting hiervoor wordt verwezen naar het algemeen deel van deze nota van toelichting.

5. Geconsolideerde wetteksten inkomstenbelasting

In dit hoofdstuk zijn de geconsolideerde wetteksten voor de heffing van de inkomstenbelasting opgenomen, zoals deze er op basis van de in de Wet toekomst pensioenen uit zullen gaan zien per de beoogde inwerkingtredingsdata. Daarbij is uitgegaan van de wetteksten op de datum van opmaak van deze compilatie. De wijzigingen zijn gemarkeerd **in het rood**, op enkele punten **in het groen**. Uitgangspunt zijn de wetteksten op 11 juni 2023 geweest.

5.1. Wet IB 2001

5.1.1. Wettekst artikel 3.126a

De hierna opgenomen wijziging is per 1 juli 2023 in werking getreden.

Artikel 3.126a. Uitgaven voor inkomensvoorzieningen via een lijfrenterekening of een lijfrentebeleggingsrecht

1. Met premies voor lijfrenten als bedoeld in artikel 1.7, eerste lid, onderdeel a, die dienen ter compensatie van een pensioentekort als bedoeld in artikel 3.124, eerste lid, onderdeel a, worden gelijkgesteld de bedragen die door de belastingplichtige zijn overgemaakt naar een door hem bij een bank of beleggingsonderneming als omschreven in het tweede lid aangehouden geblokkeerde rekening waarop gelden worden aangehouden of die wordt aangehouden ter uitvoering van transacties in financiële instrumenten als bedoeld in artikel 1:1 van de Wet op het financieel toezicht (lijfrenterekening) of die door hem zijn overgemaakt naar een beheerder van een beleggingsinstelling of instelling voor collectieve belegging in effecten als omschreven in dat lid, ter verkrijging van een of meer geblokkeerde rechten van deelneming in die instelling (lijfrentebeleggingsrecht), waarbij:

a. de met de overgemaakte bedragen behaalde rendementen worden bijgeboekt op de lijfrenterekening, onderscheidenlijk worden aangewend ter verkrijging van lijfrentebeleggingsrechten, en

b. het tegoed van de lijfrenterekening, onderscheidenlijk de waarde van het lijfrentebeleggingsrecht, uitsluitend kan worden aangewend ter verkrijging van een lijfrente als bedoeld in artikel 3.125, dan wel overeenkomstig de in het vierde tot en met zevende lid opgenomen voorwaarden uitsluitend kan worden uitgekeerd in termijnen.

Met betrekking tot deze overgemaakte bedragen is artikel 3.126 niet van toepassing.

2. Een bank, beleggingsonderneming of beheerder als bedoeld in het eerste lid is:

a. een financiële onderneming die ingevolge de Wet op het financieel toezicht in Nederland het bedrijf van bank mag uitoefenen, mits deze onderneming de verplichting ingevolge de lijfrenterekening voor de heffing van de vennootschapsbelasting rekent tot het binnenlandse ondernemingsvermogen;

b. een financiële onderneming die ingevolge de Wet op het financieel toezicht in Nederland het bedrijf van beleggingsonderneming mag uitoefenen, en die is gevestigd in Nederland;

c. een financiële onderneming die ingevolge de Wet op het financieel toezicht in Nederland het bedrijf van beleggingsinstelling of instelling voor collectieve belegging in effecten mag uitoefenen, en die is gevestigd in Nederland;

d. een onderneming of instelling die bevoegd als bank, als beleggingsonderneming of als beheerder van een beleggingsinstelling of instelling voor collectieve belegging in effecten optreedt, anders dan bedoeld in onderdeel a, onderdeel b, onderscheidenlijk onderdeel c, die door Onze Minister, onder door hem te stellen voorwaarden, is aangewezen en die zich tegenover Onze Minister heeft verplicht:

1°. te voldoen aan voorwaarden met betrekking tot het verschaffen van inlichtingen over de uitvoering van de regeling, en

2°. zekerheid te stellen voor de invordering van de belasting die is verschuldigd door de toepassing van de artikelen 3.133 en 3.136, dan wel de belastingplichtige zich heeft verplicht deze zekerheid te stellen.

3. De rekeninghouder van een lijfrenterekening en de houder van een lijfrentebeleggingsrecht worden hierna aangeduid als verzekeringnemer en ook overigens gelijkgesteld met verzekeringnemer.

4. Voor zover het tegoed van de lijfrenterekening, onderscheidenlijk de waarde van het lijfrentebeleggingsrecht niet is aangewend ter verkrijging van een lijfrente als bedoeld in artikel 3.125, dient het tegoed van de rekening, onderscheidenlijk de waarde van het recht in vaste en gelijkmatige termijnen met een gelijke tussenperiode van ten hoogste een jaar te worden uitgekeerd. Voorts geldt daarbij:

a. bij in leven zijn van de verzekeringnemer:

1°. dat de termijnen aan hem worden uitgekeerd en de eerste termijn wordt uitgekeerd uiterlijk in het kalenderjaar waarin hij de leeftijd bereikt die vijf jaar hoger is dan de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet;

2°. dat, ingeval de eerste termijn wordt uitgekeerd vóór het kalenderjaar waarin hij de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, bereikt, de periode tussen de eerste termijn en de laatste termijn ten minste 20 jaar bedraagt, vermeerderd met het aantal jaren tussen het tijdstip van het uitkeren van de eerste termijn en de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, van de verzekeringnemer;

3°. dat, ingeval de eerste termijn wordt uitgekeerd na het kalenderjaar waarin hij de leeftijd heeft bereikt die een jaar lager is dan de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, de periode tussen de eerste termijn en de laatste termijn ten minste 5 jaar bedraagt indien het gezamenlijke bedrag aan termijnen in een kalenderjaar niet meer beloopt dan € 24.168, en ten minste 20 jaar bedraagt, **verminderd met het aantal jaren tussen het tijdstip waarop hij de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, heeft bereikt en het tijdstip van het uitkeren van de eerste termijn**, indien het gezamenlijke bedrag aan termijnen in een kalenderjaar meer beloopt dan dat bedrag;

4°. dat, ingeval de uitkering van de eerste termijn plaatsvindt binnen zes maanden na het overlijden van de partner of gewezen partner van de verzekeringnemer, in afwijking van het onder 2° en 3° bepaalde, de periode tussen de eerste termijn en de laatste termijn ten minste 5 jaar bedraagt, verminderd met het aantal jaren dat de leeftijd van de belastingplichtige op het tijdstip van het uitkeren van de eerste termijn hoger is dan de leeftijd die 15 jaar hoger is dan de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet;

b. bij overlijden van de verzekeringnemer terwijl ingevolge onderdeel a nog geen termijnen zijn ingegaan:

1°. dat de termijnen direct ingaan en worden uitgekeerd aan een natuurlijk persoon;

2°. dat, ingeval de termijnen toekomen aan een bloed- of aanverwant, niet zijnde de partner of gewezen partner, in de rechte lijn of in de tweede of derde graad van de zijlijn die de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, heeft bereikt, de periode tussen de eerste termijn en de laatste termijn ten minste 20 jaar bedraagt, verminderd met het aantal jaren tussen het tijdstip waarop die bloed- of aanverwant de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, heeft bereikt en het tijdstip van het uitkeren van de eerste termijn;

3°. dat, ingeval de termijnen toekomen aan een bloed- of aanverwant, niet zijnde de partner of gewezen partner, in de rechte lijn of in de tweede of derde graad van de zijlijn die ouder is dan 30 jaar maar niet de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, heeft bereikt, de periode tussen de eerste termijn en de laatste termijn ten minste 20 jaar bedraagt;

4°. dat, ingeval de termijnen toekomen aan een bloed- of aanverwant, niet zijnde de partner of gewezen partner, in de rechte lijn of in de tweede of derde graad van de zijlijn die jonger is

dan 30 jaar, de periode tussen de eerste termijn en de laatste termijn hetzij ten minste 5 jaar bedraagt doch nimmer meer dan het aantal jaren dat deze bloed- of aanverwant jonger is dan 30 jaar ten tijde van het uitkeren van de eerste termijn, hetzij ten minste 20 jaar bedraagt;

5°. dat, ingeval de termijnen toekomen aan een ander persoon dan bedoeld onder 2°, 3° en 4°, de periode tussen de eerste termijn en de laatste termijn ten minste 5 jaar bedraagt, verminderd met het aantal jaren dat de leeftijd van de belastingplichtige op het tijdstip van het uitkeren van de eerste termijn hoger is dan de leeftijd die 15 jaar hoger is dan de pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet.

5. In afwijking van het eerste lid mag het tegoed van een lijfrenterekening, onderscheidenlijk de waarde van een lijfrentebeleggingsrecht, waarvan de termijnen nog niet zijn ingegaan, in één termijn worden uitgekeerd, mits de waarde in het economische verkeer van dat tegoed, onderscheidenlijk van dat recht, op het onmiddellijk aan het tijdstip van uitkering voorafgaande tijdstip niet meer bedraagt dan € 4.898. Voor de toepassing van de eerste volzin worden lijfrenterekeningen en lijfrentebeleggingsrechten die de belastingplichtige aanhoudt bij eenzelfde bank, beleggingsonderneming of beheerder van een beleggingsinstelling of instelling voor collectieve belegging in effecten, geacht tezamen één rekening onderscheidenlijk één beleggingsrecht te vormen.

6. Indien ingevolge het vierde lid, onderdeel a of b, termijnen zijn ingegaan en de genietter van de termijnen voor uitkering van de laatste termijn overlijdt, gaat het recht op de nog niet uitgekeerde termijnen over op zijn erfgenamen.

7. Artikel 1.7, derde lid, is van overeenkomstige toepassing met betrekking tot de termijnen, bedoeld in het vierde lid en zesde lid.

8. Voor de toepassing van deze wet en de daarop berustende bepalingen en van de Wet op de loonbelasting 1964 en de daarop berustende bepalingen worden de termijnen, bedoeld in het vierde lid, vijfde lid en zesde lid, gelijkgesteld met periodieke uitkeringen en verstrekkingen.

9. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld met betrekking tot de in het tweede lid, onderdeel d, bedoelde aanwijzing.

10. Bij ministeriële regeling kunnen nadere regels worden gesteld voor de toepassing van dit artikel.

5.1.2. Wettekst artikel 3.127

De hierna opgenomen wijzigingen in lid 1 en lid 2 zijn in werking getreden per 1 juli 2023 en hebben terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2023. Dat geldt ook voor het wijzigen (schrappen) van het 6° en 7° lid. Dit zijn **verruimende** maatregelen.

De wijzigingen in lid 3 en lid 4 zijn **geen verruimende** maatregelen. Deze treden in werking per 1 januari 2024, inclusief het **groen gemarkeerde deel van de tekst in lid 4**. Dit **groen gemarkeerde deel van de tekst in lid 4** komt per 1 januari 2037 te vervallen.

Artikel 3.127. In aanmerking te nemen premies voor lijfrenten

1. Indien de belastingplichtige bij de aanvang van het kalenderjaar nog niet de **leeftijd heeft bereikt die vijf jaar hoger is dan de** pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, ~~heeft bereikt~~ kan hij, vanwege een pensioentekort in het voorafgaande kalenderjaar, premies voor lijfrenten als bedoeld in artikel 3.124, eerste lid, onderdeel a, in aanmerking nemen tot een gezamenlijk bedrag van ten hoogste ~~30%~~ **13,3%** van de premiegrondslag, waarbij op de uitkomst van deze berekening nog in aftrek komt de volgens het vierde lid bepaalde vermindering in verband met de opbouw van pensioenaanspraken.

2. Indien de belastingplichtige in de aan het kalenderjaar voorafgaande periode van ~~tien~~ **zeven** jaar minder premies voor lijfrenten in aanmerking heeft genomen dan mogelijk was

op grond van het eerste lid kan hij, op bij zijn aangifte gedaan verzoek, het niet aangewende bedrag, voor zover dit niet in een eerder jaar op grond van dit lid in aanmerking is genomen, te beginnen met het in het oudste jaar niet aangewende bedrag, in het kalenderjaar alsnog in aanmerking nemen. Het alsnog in aanmerking te nemen bedrag bedraagt ten hoogste € 38.000~~17% van de premiegrondslag, met een maximum van € 8.065. Voor de belastingplichtige die bij het begin van het kalenderjaar een leeftijd heeft bereikt die ten hoogste tien jaar lager is dan de in dat kalenderjaar goldende pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Oudoudomswet, wordt het in de vorige volzin genoemde bedrag van € 8.065 verhoogd tot € 15.922.~~

3. De premiegrondslag bestaat uit het gezamenlijke bedrag in het voorafgaande kalenderjaar van:

- a. de winst uit onderneming vóór de ondernemersaftrek;
  - b. het belastbare loon;
  - c. het belastbare resultaat uit overige werkzaamheden;
  - d. de belastbare periodieke uitkeringen en verstrekkingen;
- van de belastingplichtige waarvan ten hoogste € 128.810 in aanmerking wordt genomen, verminderd met een bedrag van € 14.802~~€ 13.646~~.

4. Voor de toepassing van het eerste lid wordt de vermindering in verband met de opbouw van pensioenaanspraken gesteld op: het gezamenlijke bedrag van de in het voorafgaande kalenderjaar in pensioenregelingen van de belastingplichtige ingelegde premies voor ouderdomspensioen en partnerpensioen op of na pensioendatum, exclusief de premie voor een compensatie als bedoeld in artikel 38s van de Wet op de loonbelasting 1964~~6,27 keer de aan het voorafgaande kalenderjaar toe te rekenen aangroei van het bedrag van de jaarlijkse uitkeringen van de aan de belastingplichtige toekomende aanspraken volgens een pensioenregeling voorzover deze aangroei het gevolg is van de toename van de diensttijd in dat kalenderjaar~~, vermeerderd met het gezamenlijke bedrag van de door de belastingplichtige in het voorafgaande kalenderjaar voor een nettopensioen als bedoeld in artikel 5.17 betaalde of verrekenende premies, gedeeld door de nettofactor, bedoeld in artikel 5.16, vierde lid.

5. Indien de belastingplichtige in het kalenderjaar een onderneming – of een gedeelte daarvan – waaruit hij als ondernemer winst geniet staakt, wordt op zijn verzoek in afwijking van de voorgaande leden voor de berekening van hetgeen in het kalenderjaar aan lijfrentepremies in aanmerking kan worden genomen, niet uitgegaan van de voor die berekening relevante gegevens van het voorafgaande kalenderjaar, maar van die van het kalenderjaar zelf. Alsdan wordt voor de toepassing van het eerste en tweede lid in het volgende kalenderjaar de premiegrondslag verminderd met de daarin begrepen stakingswinst.

~~6. Het in het eerste lid genoemde percentage wordt jaarlijks bij algemene maatregel van bestuur gewijzigd. De wijziging vindt voor het eerst plaats per 1 januari 2015. Bij deze wijziging wordt het in het eerste lid genoemde percentage verlaagd met 0,5% punt maal het aantal jaren waarmee ingevolge artikel 18a, achtste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 de in artikel 18a, zesde lid, van die wet genoemde pensioenrichtleeftijd wordt gewijzigd. Een wijziging ingevolge de eerste volzin van het in het eerste lid genoemde percentage wordt bekendgemaakt ten minste een jaar voordat deze toepassing vindt.~~

~~7. De in het vierde lid, onderdeel a, genoemde vermenigvuldigingsfactor wordt jaarlijks bij algemene maatregel van bestuur gewijzigd. De wijziging vindt voor het eerst plaats per 1 januari 2015. Bij deze wijziging wordt de in het vierde lid, onderdeel a, genoemde vermenigvuldigingsfactor verlaagd met 0,23 maal het aantal jaren waarmee ingevolge artikel 18a, achtste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 de in artikel 18a, zesde lid, van die wet genoemde pensioenrichtleeftijd wordt gewijzigd. Een wijziging ingevolge de eerste volzin van de in het vierde lid, onderdeel a, genoemde vermenigvuldigingsfactor wordt bekendgemaakt ten minste een jaar voordat deze toepassing vindt.~~

6. Bij algemene maatregel van bestuur worden regels gesteld met betrekking tot de bepaling van de in het vierde lid, onderdeel a, bedoelde waardeaanegroei van pensioenaanspraken en de verstrekking van informatie daaromtrent.

5.1.3. Wettekst artikel 3.129

De hierna opgenomen wijziging is per 1 juli 2023 in werking getreden.

Artikel 3.129. Omzetting stakingswinst in lijfrente

1. Een ondernemer die in het kalenderjaar een onderneming – of een gedeelte daarvan – waaruit hij als ondernemer winst geniet staakt kan, vanwege de omzetting van de stakingswinst in een lijfrente, premies voor lijfrenten als bedoeld in artikel 3.124, eerste lid, onderdeel a, in aanmerking nemen tot een gezamenlijk bedrag van ten hoogste het bedrag van de winst behaald met of bij die staking, maar tot niet meer dan het in het tweede lid aangegeven maximum verminderd met het in het derde lid bedoelde bedrag aan reeds opgebouwde voorzieningen.
2. Het maximum bedraagt:
  - a. € 510.970 in de gevallen waarin:
    - 1°. de ondernemer ten tijde van het staken een leeftijd heeft bereikt die ten hoogste vijf jaar lager is dan de ten tijde van het staken geldende pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet;
    - 2°. de ondernemer ten tijde van het staken voor 45% of meer arbeidsongeschikt is en de hem toekomende termijnen van lijfrenten ingaan binnen zes maanden na het staken of
    - 3°. de onderneming wordt gestaakt door het overlijden van de ondernemer;
  - c. € 255.495 in de gevallen – andere dan die van onderdeel a – waarin:
    - 1°. de ondernemer ten tijde van het staken een leeftijd heeft bereikt die ten hoogste vijftien jaar lager is dan de ten tijde van het staken geldende pensioengerechtigde leeftijd, bedoeld in artikel 7a, eerste lid, van de Algemene Ouderdomswet, of
    - 2°. de aan de ondernemer toekomende termijnen van lijfrenten dadelijk ingaan;
  - d. € 127.755 in de overige gevallen.
3. Het bedrag aan reeds opgebouwde voorzieningen is de som van:
  - a. de waarde in het economische verkeer ten tijde van het staken van de in artikel 3.13, eerste lid, onderdelen b en c, bedoelde aanspraken;
  - b. de bedragen die op grond van artikel 3.127, eerste en tweede lid, in de voorafgaande kalenderjaren in aanmerking zijn genomen;
  - c. de bedragen die reeds eerder volgens het eerste lid in aanmerking zijn genomen.
4. Voor de toepassing van dit artikel wordt de belastingplichtige, bedoeld in artikel 3.3, eerste lid, onderdeel a, als ondernemer aangemerkt, indien de medegerechtigdheid van de belastingplichtige de rechtstreekse voortzetting vormt van zijn gerechtigdheid of medegerechtigdheid als ondernemer.
5. Voor de toepassing van het tweede lid, onderdeel a, onder 2°, wordt de ondernemer beschouwd voor 45% of meer arbeidsongeschikt te zijn indien hij aannemelijk maakt dat hij door ziekte of gebreken niet in staat is om ten minste 55% te verdienen van wat lichamelijk en **geestelijk gezonde** belastingplichtigen die overigens in gelijke omstandigheden verkeren, kunnen verdienen, en daartoe ook hetzij in het afgelopen jaar niet in staat is geweest hetzij vermoedelijk in het eerstkomende jaar niet in staat zal zijn.

5.1.4. Wettekst artikel 5.16b (volledig vervangen)

De hierna opgenomen wijzigingen zijn per 1 juli 2023 in werking getreden en hebben terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2023 (**verruimende maatregelen**).

Artikel 5.16b. Begrenzing premie nettolijfrente

1. De jaarlijkse premie ter zake van alle nettolijfrenten van de belastingplichtige gezamenlijk bedraagt ten hoogste het percentage, genoemd in artikel 3.127, eerste lid, vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in artikel 5.16, vierde lid, van het gezamenlijke bedrag in het voorafgaande kalenderjaar van de inkomensbestanddelen, bedoeld in artikel 3.127, derde

lid, onderdelen a tot en met d, voor zover dit bedrag het bedrag, genoemd in artikel 3.127, derde lid, overtreft.

2. De ten hoogste in aanmerking te nemen premie, bedoeld in het eerste lid, wordt verminderd met de premie die in het voorafgaande kalenderjaar is ingelegd ten behoeve van een nettopensioenregeling als bedoeld in artikel 5.17, eerste lid.

3. Artikel 3.127, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat het bedrag, genoemd in artikel 3.127, tweede lid, wordt vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in artikel 5.16, vierde lid.

4. Artikel 3.127, vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

5.1.5. Wettekst artikel 5.16c

De hierna opgenomen wijzigingen zijn per 1 juli 2023 in werking getreden.

Artikel 5.16c. Onregelmatige handelingen met nettolijfrenten

1. Ingeval op enig tijdstip:

a. een aanspraak op een nettolijfrente niet langer als zodanig is aan te merken;

b. een aanspraak op een nettolijfrente geheel of gedeeltelijk wordt afgekocht of vervreemd dan wel formeel of feitelijk voorwerp van zekerheid wordt;

c. de verplichtingen met betrekking tot een aanspraak op een nettolijfrente overgaan op een andere aanbieder dan bedoeld in artikel 5.16a;

d. de belastingplichtige een bijdrage van een inhoudingsplichtige in de zin van de Wet op de loonbelasting 1964 heeft ontvangen ten behoeve van de nettolijfrente, terwijl deze inhoudingsplichtige niet in dezelfde mate aan zijn overige werknemers die voor het overige in dezelfde omstandigheden verkeren een bijdrage heeft verstrekt; vervalt op dat tijdstip voor de volledige aanspraak de toepassing van de vrijstelling, bedoeld in artikel 5.16, eerste lid.

2. Artikel 3.133, derde lid, is van overeenkomstige toepassing op nettolijfrenten.

3. Na toepassing van het eerste lid in het voorafgaande kalenderjaar wordt tot de bezittingen gerekend een bedrag dat gelijk is aan de helft van de waarde van de aanspraak, bedoeld in het eerste lid, aan het begin van het voorafgaande kalenderjaar, vermenigvuldigd met tien.

4. Ingeval de belastingplichtige aannemelijk maakt dat het bedrag van de belasting die is verschuldigd over het in het ~~derde~~tweede lid genoemde bedrag, hoger is dan het totale bedrag van de belasting en de belastingrente, bedoeld in hoofdstuk VA van de Algemene wet inzake rijksbelastingen, die zouden zijn verschuldigd indien de mogelijkheid zou bestaan de in de voorafgaande jaren ingevolge artikel 5.16 genoten vrijstelling door middel van navorderingsaanslagen ongedaan te maken, wordt in afwijking van het tweede lid een bedrag tot de bezittingen gerekend ter grootte van dit totale bedrag, vermenigvuldigd met 100/1,2. Voor de toepassing van dit lid wordt voor de berekening van de verschuldigde belasting geen rekening gehouden met het heffingvrije vermogen, bedoeld in artikel 5.5.

5. Het eerste lid is niet van toepassing op een afkoop van een nettolijfrente ingeval voldaan wordt aan de voorwaarden van artikel 3.133, negende lid, onderdelen a en b, en het gezamenlijke bedrag van hetgeen ter zake van dergelijke afkopen in het kalenderjaar wordt ontvangen niet meer bedraagt dan een bedrag gelijk aan het gemiddelde van het gezamenlijke bedrag van de inkomensbestanddelen, bedoeld in artikel 3.127, derde lid, onderdelen a, b, c en d, van het voorafgaande kalenderjaar en het daaraan voorafgaande kalenderjaar voor zover dat gezamenlijke bedrag het in het betreffende jaar in artikel 3.127, derde lid, eerstvermelde bedrag overschrijdt, vermenigvuldigd met de nettofactor, bedoeld in artikel 5.16, vierde lid.

6. Het eerste lid is mede niet van toepassing op een afkoop van een aanspraak op een nettolijfrente waarvan nog geen termijnen zijn vervallen ingeval de waarde in het economische verkeer van die aanspraak op het onmiddellijk aan het tijdstip van afkoop voorafgaande tijdstip niet meer bedraagt dan het bedrag, genoemd in artikel 3.133, tweede lid, onderdeel d.

7. Na toepassing van het eerste lid worden aan het tijdstip, bedoeld in het eerste lid, voorafgaande jaren niet meer in aanmerking genomen voor de toepassing van deze afdeling, behoudens voor de toepassing van het ~~derdetweede~~ en ~~vierdederde~~ lid.
8. Voor zover een aanspraak op een nettolijfrente wordt omgezet in een andere zodanige aanspraak, wordt de tweede aanspraak beschouwd als een voortzetting van de eerste.
9. Voor de toepassing van deze afdeling en de daarop berustende bepalingen wordt niet onder afkoop verstaan het vrijvallen van een aanspraak op het tijdstip waarop de belastingplichtige ophoudt binnenlandse belastingplichtige te zijn.
10. Bij ministeriële regeling kunnen regels worden gesteld met betrekking tot de toepassing van dit artikel.

5.1.6. Wettekst artikel 10.1

De hierna opgenomen wijziging is per 1 juli 2023 in werking getreden.

Artikel 10.1. Inflatiecorrectie

1. Bij het begin van het kalenderjaar worden de in de artikelen 2.10, 2.10a, 3.15, eerste lid, 3.41, 3.42, 3.47, 3.77, 3.87, 3.125, 3.126a, 3.127, tweede lid, 3.129, 3.133, 5.2, 5.3, 5.5, 5.10, 5.13, 6.17, derde lid, 6.20, 8.10, 8.11, tweede lid, eerste volzin, onderdeel a, 8.14a, 8.16a, 8.17, 8.18, 9.4, 9.4a en 10.7 vermelde bedragen, ~~het in artikel 3.127, derde lid, laatstvermelde bedrag~~, het in artikel 8.11, tweede lid, eerste volzin, onderdeel b, als tweede vermelde bedrag en het in artikel 8.11, tweede lid, eerste volzin, onderdeel c, als tweede vermelde bedrag bij ministeriële regeling vervangen door andere. Deze bedragen worden berekend door de te vervangen bedragen te vermenigvuldigen met de tabelcorrectiefactor en vervolgens de nodig geachte afronding aan te brengen. Indien in het voorafgaande jaar een dergelijke afronding is toegepast, kan bij vervanging worden uitgegaan van het niet-afgeronde bedrag.
2. In afwijking in zoverre van het eerste lid, tweede volzin, wordt het bedrag dat is vermeld in de eerste regel van de tweede kolom en in de tweede regel van de eerste kolom van de tabel in artikel 2.10, eerste lid, berekend door het te vervangen bedrag te vermenigvuldigen met de uitkomst van de formule: $1 + (75\% \times (\text{tabelcorrectiefactor} - 1))$.

5.1.7. Wettekst artikel 10.2b

De volgende wettekst is op 11 juni 2023 gedownload van www.wetten.nl. De in het rood opgenomen wijzigingen zijn een 'samenspel' van Belastingplan 2023 ([Stb. 2022, 532, artikel I, onderdeel EE, en artikel LVII, sub b](#)) en het gewijzigde wetsvoorstel 'Wet toekomst pensioenen' ([Kamerstukken I, 36 067, nr. B, artikel II, onderdeel Q](#)). De wijzigingen zijn per 1 juli 2023 in werking getreden.

Artikel 10.2b. Contractloonontwikkelingscorrectie, **percentage jaarruimte en drempelbedrag**

1. Bij het begin van het kalenderjaar wordt het in artikel 3.127, derde lid, eerstvermelde bedrag bij ministeriële regeling vervangen door een ander bedrag. Dit bedrag wordt berekend door het te vervangen bedrag te vermenigvuldigen met de contractloonontwikkelingsfactor en vervolgens de nodig geachte afronding aan te brengen. Indien in het voorafgaande jaar een dergelijke afronding is toegepast, kan bij vervanging worden uitgegaan van het niet-afgeronde bedrag.
2. De contractloonontwikkelingsfactor is de verhouding van het bedrag, genoemd in artikel 8, eerste lid, onderdeel a, van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag, bij het begin van het kalenderjaar tot het bedrag, genoemd in artikel 8, eerste lid, onderdeel a, van de Wet minimumloon en minimumvakantiebijslag, bij het begin van het voorafgaande kalenderjaar.
3. Bij het begin van het kalenderjaar wordt het in artikel 3.127, eerste lid, vermelde percentage bij ministeriële regeling vervangen door een ander percentage. Dit percentage

wordt gesteld op het voor dat jaar in artikel 18a, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 vermelde percentage.

4. Bij het begin van het kalenderjaar wordt het in artikel 3.127, derde lid, laatstvermelde bedrag bij ministeriële regeling vervangen door een ander bedrag. Dit bedrag wordt berekend door de voor dat jaar geldende uitkeringen voor **gehuwde** personen zonder toeslag als omschreven in artikel 9, eerste lid, onderdeel b, en vijfde lid, van de Algemene Ouderdomswet, vermeerderd met de vakantietoeslag, te vermenigvuldigen met de factor 100/75.

5.1.8. Wettekst artikel 10a.25 (nieuw toegevoegd)

Deze nieuwe bepaling is per 1 juli 2023 in werking getreden (en heeft pas effect vanaf 1 januari 2024).

Het eerste lid komt per 1 januari 2028 te vervallen. Per die datum komt de aanduiding '2' voor het hieronder opgenomen tweede lid dan ook te vervallen.

Artikel 10a.25 Overgangsbepaling vermindering jaarruimte in verband met de opbouw van pensioenaanspraken

1. Voor de toepassing van artikel 3.127, eerste lid, wordt in afwijking van het vierde lid, onderdeel a, van dat artikel, voor de belastingplichtige die met toepassing van artikel 38q van de Wet op de loonbelasting 1964 pensioenaanspraken opbouwt volgens de normeringen en begrenzingsen uit de artikelen 18 tot en met 18ga van die wet alsmede de daarop gebaseerde bepalingen zoals deze luiden op de dag voorafgaand aan het tijdstip van inwerkingtreding van de Wet toekomst pensioenen, de vermindering in verband met de opbouw van pensioenaanspraken gesteld op het bedrag dat volgt uit artikel 3.127, vierde lid, onderdeel a, zoals dat luidde op 31 december 2023. Voor de toepassing van de eerste zin blijven artikel 3.127, zesde lid, alsmede de daarop gebaseerde bepalingen zoals deze luiden op 31 december 2023, van toepassing. De eerste en tweede zin zijn van overeenkomstige toepassing op de aan de belastingplichtige toe te rekenen pensioenaanspraken die zijn opgebouwd in de periode van 1 januari 2023 tot en met 30 juni 2023.

2. Voor de toepassing van artikel 3.127, eerste lid, wordt in afwijking van het vierde lid, onderdeel a, van dat artikel, voor de belastingplichtige die een ouderdomspensioen of partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum opbouwt, waarbij de premie per dienstjaar is bepaald met inachtneming van artikel 38r, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964, de vermindering in verband met de opbouw van pensioenaanspraken gesteld op het bedrag dat volgt uit de formule:

$$A = (1 - (X - Y) / X) * B$$

waarbij wordt verstaan onder:

A: het bedrag aan vermindering in verband met de opbouw van pensioenaanspraken;

B: het bedrag van het in het voorafgaande kalenderjaar in artikel 18a, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 vermelde percentage, vermenigvuldigd met de in het voorafgaande kalenderjaar voor de belastingplichtige geldende pensioengrondslag, bedoeld in artikel 18a, tweede lid, van die wet, vermeerderd met het gezamenlijke bedrag van de door de belastingplichtige in het voorafgaande kalenderjaar voor een nettopensioen betaalde of verrekenende premies, bedoeld in artikel 5.17, gedeeld door de nettofactor, bedoeld in artikel 5.16, vierde lid;

X: het bedrag van het voor de belastingplichtige in het voorafgaande kalenderjaar geldende maximale premiepercentage, bedoeld in de in artikel 38r, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 opgenomen tabel, vermenigvuldigd met de in het voorafgaande kalenderjaar voor de belastingplichtige geldende pensioengrondslag, bedoeld in artikel 18a, tweede lid, van die wet;

Y: het bedrag van de door of voor de belastingplichtige in het voorafgaande kalenderjaar ingelegde premies voor een ouderdomspensioen en een partnerpensioen bij overlijden op of na pensioendatum als bedoeld in artikel 18a van de Wet op de loonbelasting 1964.

5.2. Uitvoeringsbesluit IB 2001

5.2.1. Tekst artikel 15

De hierna opgenomen wijzigingen in lid 1 tot en met 5 treden in werking per 1 januari 2024, inclusief de **in het blauw** en **in het groen** gemarkeerde tekstdelen.

Per 1 januari 2028 wordt de groen gemarkeerde tekst in lid 2 vervangen door 'artikel 38r'.

Per 1 januari 2038 komt de tekst in het blauw te vervallen.

Artikel 15. Uitgaven voor inkomensvoorzieningen; in aanmerking te nemen premies voor lijfrenten; waardeangroei

1. Voor de toepassing van artikel 3.127, eerste en vierde lid, van de wet, verstrekt de verzekeraar van een pensioen als bedoeld in artikel 1.7, tweede lid, onderdelen a en b, van de wet aan de belastingplichtige een opgave van ~~de aan het voorafgaande kalenderjaar toe te rekenen aangroei van het bedrag van de jaarlijkse uitkeringen van de aan hem toekomende aanspraken die recht geven op een levenslange inkomensvoorziening bij ouderdom, voor zover deze aangroei het gevolg is van de toeneming van de diensttijd in dat voorafgaande kalenderjaar~~ het bedrag van de in het voorafgaande kalenderjaar in de pensioenregeling van de belastingplichtige ingelegde premies voor ouderdomspensioen en partnerpensioen op of na pensioendatum voor zover dit bedrag het gevolg is van de toeneming van de diensttijd in dat voorafgaande kalenderjaar **en exclusief de premie voor een compensatie als bedoeld in artikel 38s van de Wet op de loonbelasting 1964.**

2. In afwijking van het eerste lid verstrekt de verzekeraar van een pensioen als bedoeld in artikel 1.7, tweede lid, onderdelen a en b, van de wet aan de belastingplichtige die met toepassing van de **artikelen 38q of 38r** van de Wet op de loonbelasting 1964 pensioen opbouwt een opgave van het bedrag van de in het voorafgaande kalenderjaar in de pensioenregeling van de belastingplichtige ingelegde premies voor ouderdomspensioen en partnerpensioen op of na pensioendatum voor zover dit bedrag het gevolg is van de toeneming van de diensttijd in dat voorafgaande kalenderjaar waarbij de aan het voorafgaande kalenderjaar toe te rekenen premies worden bepaald overeenkomstig artikel 10a.25 van de wet.

~~2. De aan het voorafgaande kalenderjaar toe te rekenen pensioenaangroei, bedoeld in het eerste lid, wordt bepaald als volgt:~~

~~a. bij een aan een beschikbare premie gerelateerde levenslange inkomensvoorziening bij ouderdom: door de op het voorafgaande kalenderjaar betrekking hebbende premies te vermenigvuldigen met de volgende factor:~~

~~Indien de belastingplichtige bij het begin van het voorafgaande kalenderjaar~~	~~factor~~
~~15 jaar of ouder, doch jonger dan 20 jaar is~~	~~0,45~~
~~20 jaar of ouder, doch jonger dan 25 jaar is~~	~~0,37~~
~~25 jaar of ouder, doch jonger dan 30 jaar is~~	~~0,31~~
~~30 jaar of ouder, doch jonger dan 35 jaar is~~	~~0,26~~
~~35 jaar of ouder, doch jonger dan 40 jaar is~~	~~0,21~~
~~40 jaar of ouder, doch jonger dan 45 jaar is~~	~~0,17~~
~~45 jaar of ouder, doch jonger dan 50 jaar is~~	~~0,14~~
~~50 jaar of ouder, doch jonger dan 55 jaar is~~	~~0,12~~

~~55 jaar of ouder, doch jonger dan 60 jaar is~~	~~0,10~~
~~60 jaar of ouder, doch jonger dan 65 jaar is~~	~~0,08~~
~~65 jaar of ouder is~~	~~0,07~~

~~b. bij overige aan het inkomen gerelateerde levenslange inkomensvoorzieningen bij ouderdom: door het opbouwpercentage van het voorafgaande kalenderjaar van de aan de belastingplichtige toekomende pensioenaanspraken te vermenigvuldigen met de pensioengrondslag van het voorafgaande kalenderjaar.~~

~~3. De in het eerste en tweede lid bedoelde opgave De opgave van de pensioenaangroei wordt door de verzekeraar binnen tien maanden na afloop van het kalenderjaar waarop de waardeangroei van pensioenaanspraken pensioenaangroei betrekking heeft, aan de belastingplichtige verstrekt.~~

~~4. De pensioengrondslag, bedoeld in het tweede lid, onderdeel b, wordt bepaald door het pensioengevond inkomen van het voorafgaande kalenderjaar te verminderen met het in het voorafgaande kalenderjaar ingevolge de pensioenregeling in aanmerking genomen bedrag ter zake van uitkeringen als bedoeld in artikel 9 van de Algemene Ouderdomswet.~~

~~5. Ingeval het pensioen op grond van de in de pensioenregeling vastgestelde ingangsdatum eerder ingaat dan op de eerste dag van de maand waarin de pensioenrichtleeftijd, bedoeld in artikel 18a, zesde lid, van de Wet op de loonbelasting 1964, wordt bereikt en er geen sprake is van een aan een beschikbare premie gerelateerde levenslange inkomensvoorziening bij ouderdom, wordt de in het eerste lid bedoelde aangroei gesteld op de met toepassing van het tweede lid, onderdeel b, bepaalde aangroei, vermenigvuldigd met de volgende factor:~~

~~In de pensioenregeling vastgestelde ingangsdatum~~	~~factor~~
~~67 jaar of ouder~~	~~1,875/1,730~~
~~66 jaar of ouder, doch jonger dan 67 jaar~~	~~1,875/1,616~~
~~65 jaar of ouder, doch jonger dan 66 jaar~~	~~1,875/1,504~~
~~64 jaar of ouder, doch jonger dan 65 jaar~~	~~1,875/1,403~~
~~63 jaar of ouder, doch jonger dan 64 jaar~~	~~1,875/1,314~~
~~62 jaar of ouder, doch jonger dan 63 jaar~~	~~1,875/1,226~~
~~61 jaar of ouder, doch jonger dan 62 jaar~~	~~1,875/1,140~~
~~jonger dan 61 jaar~~	~~1,875/1,078~~

5.2.2. Tekst artikel 17bis

De hierna opgenomen wijziging is per 1 juli 2023 in werking getreden en heeft geen terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2023. Deze wijziging (vervallen bepaling) loopt niet in de pas met de wijzigingen in artikel 5.16b (wel terugwerkende kracht tot en met 1 januari 2023). Dit heeft per saldo geen gevolgen.

Artikel 17bis. Vrijstellingen; begrenzing premie nettolijfrente [VERVALLEN]

~~1. Het percentage, bedoeld in artikel 5.16b, eerste lid, van de wet, wordt als volgt bepaald:~~

~~Indien de belastingplichtige bij het einde van het kalenderjaar~~	~~percentage~~
~~15 jaar of ouder, doch jonger dan 20 jaar is~~	~~2,3~~
~~20 jaar of ouder, doch jonger dan 25 jaar is~~	~~2,7~~

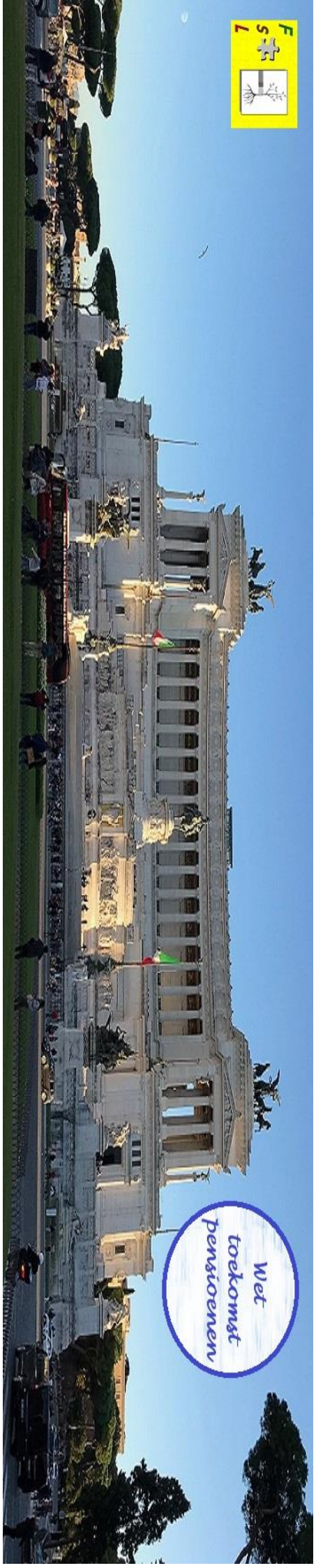
~~25 jaar of ouder, doch jonger dan 30 jaar is~~	~~3,3~~
~~30 jaar of ouder, doch jonger dan 35 jaar is~~	~~3,9~~
~~35 jaar of ouder, doch jonger dan 40 jaar is~~	~~4,7~~
~~40 jaar of ouder, doch jonger dan 45 jaar is~~	~~5,7~~
~~45 jaar of ouder, doch jonger dan 50 jaar is~~	~~6,9~~
~~50 jaar of ouder, doch jonger dan 55 jaar is~~	~~8,3~~
~~55 jaar of ouder, doch jonger dan 60 jaar is~~	~~10,0~~
~~60 jaar of ouder, doch jonger dan 65 jaar is~~	~~12,0~~
~~65 jaar of ouder is~~	~~13,8~~

~~2. De ten hoogste in aanmerking te nemen premie, bedoeld in artikel 5.16b, eerste lid, van de wet, wordt verminderd met de premie die in het voorafgaande kalenderjaar is ingelegd ten behoeve van een nettopensioenregeling als bedoeld in artikel 5.17, eerste lid, van de wet.~~

Wet
toekomst-
pensioenen

